

CC7413

mitén *Szarka Géza*
**AZ OSZTÁLY
NEM HAGYJA
MAGÁT!**

Szarka Géza

A SZENT ISTVÁN TÁRSASÁG KIADÁSA

VITÉZ SZARKA GÉZA

AZ OSZTÁLY NEM HAGYJA
MAGÁT!

IFJÚSÁGI REGÉNY

Szűrszabó József rajzaival

BUDAPEST

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

Cc7 413

MEGYEI KÖNYVTÁR
Székesfehérvár

R 80

289541

RC3

R11

KÖNYV VEVŐTŐL
a bibliotheca
KISBÉKI NAT. HUNG.

7961

ORSZ. SZÉK. KÖNYVTÁR
Növekedési napló
1851. évi 8. 12. 134. sz.

I. FEJEZET.

Mányay tanár úr mindjárt az első órán ráeresztette a zuhanyt a hatodik osztályra. Ez bizonyos hagyományos szertartással történt. Álla alatt összekulcsolta hosszú, bütykös ujjait, az orra tövé-től a szája széléig futó ránc kimélyült, végiglegeltette ábrándos Novarro-szemét az osztályon és most következett a zuhany :

— Adják ki, kérem, a gyászjelentést ! A hetedik osztály letarolt mindent a tegnapi versenygyűlésen ! Maguk számára már nem nő fű, kedveseim ! . . . Páasz ! . . . Node most térjünk át a Zrínyiász alakjainak jellemzésére !

Beszélhetett aztán Delimán és Deli Vid ellentétes jellemvonásairól, az osztály vezető-koponyáiban minden molekulát betöltött a düh. Csak a szolgálékek figyeltek, a bizánci gázsulálók, mint teszem, Csibi, aki oda van a Zuhany szeméért és valódi angol szövétű ruháiért. Folyton bólogat neki, és hálásan nevet, ha Zuhany valami szellemeset mond.

Bezzeg nem mosolygott Seruzád, a varkocsos pusztai asszony. Lábával megbökte Etát, a mérnököt, és odasúgta neki :

— Undok !

Már tudniillik Zuhany. Meg a hetedik. Meg az egész világ, amelyik a hetediket ünnepli kétesértékű önképzőkori diadaláért.

Seruzádban, anyakönyvi nevén : Döry Jutkában aztán volt osztályszellem a kicsordulásig. Aki le merte tagadni, hogy a hatodik a legkülönb osztály a megnövekedett magyar honban, azzal hajba kapott a szó legszorosabb értelmében. Pedig ő sokat kockáztatott harangkötélszerű varkocsával ! . . .

Éber Eta kimérten bölintett vissza száraz mérnökfejével, mikor felfogta Seruzád vészjelét. Ő már tudta, mi megy végbe a feketén lobogó pusztai szemek mögött. «Seri» tovább folytatta jelzéseit. Tibor Györgyinek papírgalacsint hajított ezzel a felírással:

— Mit szólsz Z. legújabb megállapításaihoz?

Györgyi ezt a választ írta a papírgyüredékre :

— A kesztyűt felvesszük !

Márti, az osztály esze, a harisnyáján érzett kaparást. Tudta, hogy ez csak Seruzád lehet, de azt is tudta, hogy ha Seri tovább kapar, akkor leszalad a szem harisnyáján, öthuszért vették szombaton . . . , ez a Seruzád a végzet madara, tizenhatodik életévét tiporja, és olyan kamasz még mindig, hogy no ! . . . Istenem, öthús, öthús, ordítani kellene, a mentőkért telefonálni . . . Uram, Uram, mi öten vagyunk testvérek, és egyetlen pár jó harisnyám van . . .

Kényszeredett, görcsös mosollyal rázta a fejét a pusztai aszszony felé, mire a kaparás megszűnt.

Seruzád forrongása azonban most sem lohadt le. Mikor Zuhany a táblára rajzolta a Zrínyiász «jellemgörbéit» (Zuhany-féle találmány), Seruzád feldobta magát a helyén, mint a pisztráng a hegyi patakban, varkocsát a levegőbe hajította, és . . . és . . . egy nagyot sóhajtott. De ezt a sóhajtást megirigyelhette volna a Vezúv is kitörése pillanatában.

Zuhany tanár úr nem nézett hátra a táblától, hanem véréfagylaló nyugalommal mondta :

— Nnna, Dddőry, nem fér a bőrébe? !

— Nem, tanár úr !

Az osztály meghökkent. Zuhany kissé féloldalt fordult, és orrlükai kitágultak, mint a harci paripáé.

— És miért nem fér a bőrébe, Ddddőry?

— Mert . . . mert dühös vagyok Delimánra ! Hencegő alak ! Zuhany most sem fordult hátra.

— Csak ezért dühöng, Dddőry?

— Nem. Bánt, hogy a tanár úr lebecsülte a hatodik osztály szellemi képességeit !

Csibi és a többi «gutgesinnt»-ek megbotránkozva néztek Seruzádra, majd várakozóan tekintettek Zuhanyra. De a tanár úr megbocsátóan mosolygott.

— Én csak konstatáltam . . . , azaz tényt szögeztem le ! Azt a tényt, hogy a hetedik tüneményes volt ! — mondta halkan Zuhany. Seruzádnak sok minden szabad volt, amiért másnak a porba hullt volna a feje. Megvolt neki a pusztai vadvirág-nimbusza, és ezt ki is használta alaposan.

Óra után kirajzott a hatodik a folyosóra. Seruzád azt várta, hogy az egész osztály megszagatja ruháit, és szétpukkad dühében. E helyett azonban a híres osztály vihogva és magolva evett. Márti is meg volt botránkozva ezen.

— Hát van bennetek önérzet? — méltatlankodott kipirulva. — Tudtok még enni? . . . Most megértem apukát. Mindig azt mondja: «Fiam, minden brancsban két-három ember húzza az igát. A többi, az rajta ül a szekéren, és emészt». Jaj, szétpukkadok!

Az osztály igavonói összeverődtek a sarokban a történelmi szertár előtt. Seruzádon és Márton kívül ott volt Györgyi, a «várkisasszony», Eta, a mérnök és Emőke, akit Seruzád csípős nyelve Disz Pintynek keresztelt el. Egy dologban tényleg hasonlított a pintyökéhez, hogy t. i. gyönyörűen zenélt, és szavalt, viszont a pintyről sem Bréhm, sem más tudósok nem jegyezték föl, hogy hidrogénezi a haját, és púderozza a pofikáját . . .

— Zuhany már előre meg akar ölni bennünket! — adta meg a komor alaphangot Seruzád. — Gyalázat!

— Elfogult a hetedik javára, ez tény! — erősítette meg garathurutos hangján Eta, a mérnök. — Vajjon mi lehet az oka?

Seruzád megállapította, hogy a hetedik osztály az egy nagy stréber! Mindig Zuhany szájaíze szerint beszélnek azok. Márti, a széplélek, keserű gúnnyal állapította meg, hogy a hetedik az tényleg utolérhetetlen az ügyességben. Remekül tudnak szenifényt vészteni, illegetik magukat, és cirkuszt csinálnak az önképzőkörből. Szóval hatásra vadásznak. Ebben pedig a hatodik: nulla.

Emőke, a Pinty, felnevetett fuvolázó hangján:

— De, gyerekek, a témájuk, az igazán remek volt! «Magyar költők múzsái!» Hát van ennél pazarabb téma?! Ahogy a Nagy Muci mint Szendrey Julia búgott a búcsúzásnál . . . és ahogy Prickler Vali negédeskedett, mikor Balassa Bálint a juhásztáncot járta előtte! . . . No és a Selymes Ildi, az kiskutya? Mint Vajda Julia? Hát igazán gyönyörű volt! . . . Bájos! . . .

Eta, a mérnök, felszisszent, mintha darázs-fészekbe nyúlt volna.

— Ez az! Itt vagyunk jelen. A bájnál! Meg a gyönyörűségnél. Mi, nők, illetőleg ti, a Disz Pintyek, mindent a külső után ítélték meg! Ezért nincs semmi tekintélyünk a férfiak előtt!

Ezért néznek le bennünket ! És joggal. Báj ! . . . Báj ! . . . Libucibáj ! Ez már a múlté ! Tudás ! Tudás ! Ez az új ember ideálja !

Eta rajongott a természettudományokért, ezért nevezték «mérnöknek» a «libucik». Tovább folytatta volna dörgedelmeit, ha Seruzád közbe nem kaffant :

— Nana, fiam ! A férfi ideálja mindig a szép nő marad !

Eta összeráncolta rövidlátó szemét, és hevesen válaszolt :

— A szép, de buta nő, mi ? ! Az ereszes ! Akinek csak annyi esze van, hogy az eső elől az eresz alá áll ! Hát tudd meg, füttyölünk a férfiakra ! Igazam van, gyerekek ?

Gyenge moraj kísérte szavait, sőt Disz Pinty komiszul meg is jegyezte :

— Már, akire, mérnök úr !

Elkapatott leány volt a Pinty (Márti csak «Fratz»-nak nevezte), repülő főhadnagyok süntörögtek körülötte, no meg a gyáros-papa százazrei körül.

Eta mongolos arcán megvető mosoly suhant át :

— Privát vélemények most nem érdekelnek bennünket ! Most az osztály tekintélyéről van szó. Az a kérdés, akarjátok-e felvenni a VII. osztálytól elének dobott kesztyűt, vagy nem ?

— Akarjuk !

— Hat hetünk van rá, esetleg nyolc, ha hosszabbítást kérünk.

Márti kézzel-lábbal próbált szóhoz jutni a szálfatermetű Eta mellett.

— Figyeljetek, énrám figyeljetek ! — ágaskodott. — Az első lépés, hogy mindenki gondolkozzék a témán. Egy eddig soha nem látott, soha nem hallott téma kell, amely leteríti a Mányay tanár urat (a viláért nem merte volna becenevén nevezni) . . . és elsőpri a . . .

Valaki oldalba bökte. Egy csomó hetedikes kullogott el mellettük. Gúnyosan ropogtatták a rozslisztből sütött perccsontvázt. A hatodiknak hirtelen a torkára forrt a szó.

— Kémkednek ! — lehelte Seruzád. — Majd tüntető hangosággal mondta :

— Me-megállt a szél, gyerekek ! . . . És remekül olvad, hehehe ! . . . És a napocska is süt, egész tavaszias az idő, hehehe ! . . .

Disz Pinty, aki igazán nagyvilági hölgy volt, társaságbeli fesztelenséggel szólt oda a hetediknek :

— Gratulálok, gyerekek! Gyönyörűen csináltátok tegnap!

Mit volt, mit tenni, a többi «igavonó» is csatlakozott az üdvözléshez. Még hogy azt mondják, hogy a hatodik irígy?! Azt hát nem! Ott volt a hetedikből Nagy Muci, a Szendrey Julia, Selymes Ildi, Csokonai múzsája, a két gödröcskéjével az arcán (a hatodikból csak egynek van gödröcskéje, Balogh Icának, de neki is csak egy: a bal arcán). No és köztük volt Hutás Kató, a «Rettenetes Kitty», aki az önképzőköri versenygyűléseken mindenkit lehúz, aki nem hetedikes. Nem sokat mutat az arca: a két szeme jó messze pislog egymástól. A feje kerek, a szája harciasan keskeny. A legtehetségesebb az orra: ha bírál, akkor mozog, valósággal gesztikulál. De van ennél még egy félelmetesebb tehetsége Hutás Katónak, a «Rettenetes Kitty»-nek: a kérdő mondatai. Ártatlan kérdő mondataiban olyan megsemmisítő gúny van, hogy a legedzettebb önképzőköri rohamszereplőnek is torkába fut tőle a szíve. Seruzád el is keresztelte Kittyt erről a képességéről «*Kérdő dekló dervis*»-nek.

Most a «beérkezettek» győztes mosolyával fogadta Kitty a hatodikosok gratulációját.

— Van-e boldogabb osztály a mienkénél, melynek a világ legkevésebbé irígy osztálya gratulál? — énekelte Kitty. — Szerepelt-e a reneszánszban a gratuláció mint mérgező eszköz? . . . És . . . és miről is szól majd a ti versenygyűlésetek?

Seruzád haja felvágódott, mint a bogárzó csikó farka.

— Miről szól? — felelte gyilkos mosollyal. — A kínai mandarinok természetéről és befőzéséről! — döfte vissza, mire a hatodik egetverő hahotába tört ki. Szerencsére csengettek, így nem került a sor hevesebb jelenetre.

— Gyerekek, mindenki fúrja a fejét! — adta ki a jelszót a csepp Márta. Meg is fogadták tanácsát az igavonók. Hiába hangicsált nekik Flóra néni a savak és bázisok tulajdonságairól, hiába lötte ki magából a francia mondatokat «Attention» néni, a francia tanárnő, mint a géppuska, hiába fejtegette előttük a «*Napoleon et le vieux grénadier*» című anekdota lélekformáló hatásait, az igavonók a soha nem látott és nem hallott téma után vadásztak magukban, — egyelőre minden eredmény nélkül.

Az utolsó óra Erzsébet nénié volt, a rajongva szeretett osztályfőnöké. Mindössze nyolc évvel volt idősebb náluk, üde volt az arca

és ragyogó a szeme : nyugodtan beülhetett volna közéjük az egyik padba. Tavaly vette át az osztályt, mikor az eddigi osztályfőnökük nyugalmába vonult. Nagyobb volt a lámpaláza, mint nekik. Nem egyszer úgy látták, mintha könnyes volna a szeme, mikor a tanári szobából kijött.

— Fejmosást kapott — állapította meg ilyenkor Seruzád, vagy egy másik hatodikus. Szerettek volna odamenni hozzá, és össze-visszacsókolni, mint a nagyobb nővért, aki ő miattuk kapott ki a szigorú szülőktől. Mert konokul azt hitték, hogy Erzsébet nénit a maga harmatos, pirulós fiatalságával éppen úgy megleckéztetik odabenn a tanári szoba kazamátáiban a zord öregek, mint őket. És megéreztek női ösztönükkel, hogy Erzsébet vértanu (Seruzád nevezte így el) éppen úgy «drukkol» odabenn, mint ők óra alatt . . .

Erzsébet rögtön látta az igavonók arcáról, hogy valami rágja a lelküket. Az Aeneis XII. énekének tárgyalása közben nagy lelki tusa után megkérdezte tőlük :

— No, miért lóg az orrotok?

Hárman válaszolták egyszerre :

— Témát keresünk a versenygyűlésre !

Vergiliusnak befellegzett egy időre ! Szegény óravázlat, mely mint valami mentő-alibi ott terült el a katedrán Erzsébet előtt, fölöslegesnek kezdte magát érezni, mikor megindult a témaötletek zuhataga.

— A tudomány női hősei ! — Ez Eta ötlete volt. Az «ereszek» azonban lehurrogták. Száraznak és nagyképűnek nevezték.

— Egy nap a biedermeyerben !

— A magyar katona ezer éve.

— A virág és a nő.

— A tavasz a költészetben.

— Magyar női vértanuk !

Ötletekben valóban nem volt hiány, csak nem tudtak meg-egyezni egyikben sem. Az egyik túlságosan érzelgősnek tetszett, a másik elcsépeltnek. A zshivaj nőttön-nőtt, a levegő megforrósodott. Erzsébet ide is, oda is tett megjegyzést, nevetett, töprengett, és megfeledkezett a hadállások biztosításának első parancsáról : a figyelőszolgálatról.

Hirtelen felpattant az ajtó, és egy vékonydongájú, választékosan öltözött, fekete emberke surrant be rajta. A latin tanul-

mányi felügyelő! Mosolygott, de a mosolyában csendes fenyegetés és irtóztatós önbizalom volt, mintha azt mondta volna:

— Nem tudtok semmit latinból, és lármáztok? Csak két ember tudott latinul a világ fennállása óta. A *másik* Ciceró volt!

Ami azt jelenti, hogy az *egyik* meg ő: dr. Peresznyák Attila tanár úr.

— Talán kórusban felelnek a tanulók? — kérdezte most fojtott udvariassággal Erzsébettől.

— Nem!... szakfelügyelő úr!...

— Hát... talán... dramatizálnak egy jelenetet? (Most a cachou-cukrot megfordította szájában a nyelvével.)

— I...i... igen is, kérem...

— Miből?

— Az Aeneisből.

— Melyiket?

Erzsébet bájos arca bíborba gyúlt. Peresznyák nem várta meg, míg Erzsébet kinyög valamit, hanem mint a gyakorlott vizsgálóbíró, rácsapott az osztályra.

— No majd a leányok megmondják!

Ha fia-légy lett volna a koramárციusi levegőben, hát meg lehetett volna hallani a zümmögését, de így csak a radiátorcsövek percegését lehetett hallani, amint a festék lepattogzik róluk.

— No maga mondja meg ott, kérem..., igen..., maga ott, mit dramatizáltak?! — szólt leereszkedő kedvességgel Peresznyák, és rámutatott Mágli Magdára, akit Csomorkay tanár úr az egyik matematika-órán Balsorsnak keresztelt el. Évek óta sűgásból élt szegény Mágli. Meg is élt szépen, szerényen a szavak hulladékaiból. Most is hegyezte a fülét, miközben ártatlanul kacsingatott jobbra-balra a megváltó ajkak felé. A sűgő-közönség meg volt dermedve a rendkívüli helyzettől, csak Seruzád, a pusztai asszony kapcsolt rá bátran a szemével. Fogta a nyakát és tátogott. Balsors hirtelen föleszmélt és kivágta:

— Gáogtunk, kérem!

Az osztály megremegett a lelki földrengéstől. Peresznyák felütötte kis szöcske-fejét:

— Gáogtak, kérem?!... Úgy?! Gáogtak? (A szemüvege fölött Erzsébetre sandított.) Talán a capitólíumi ludakat dramatizálták?!

Erzsébet vértanu megadóan hajtotta le a nyakát Peresznyák láthatatlan bárdja alá. Szívesen várta volna már a megváltó ütést, az is egyszerűbb és kevésbé gyötrelmes volna, mint ez a lassú kivégzés! De ekkor a tömegből kivált egy varkocs, jó magasan föl-vágódott a levegőébe, és Seruzád megszólalt:

— Kérem szépen, szakfelügyelő úr, Turnus halálát dramatisztuk a XII. énekből . . . , amint a látiumbeliek elsiratják szegény, megölt vezérüket! . . .

Vakmerően fordítani kezdte:

«És talán egyesek gáogtak is a meghatódástól . . . »

Peresznyák visszaszívott magába valamit, ami szerencsésebb ajkon talán mosolynak született volna, és fejét ingatva nézte a szöveget. Szemét kimeresztette, gégején néhányszor fel- és lesétált az ádáncsutka, — a helyzet mintha enyhült volna! Erzsébet vértanu arcába visszatért az élet színe. Peresznyák belekezdett a szöveg kritikájába, belekötött a «gáogás» szóba, skandáltatott, szavalt, majd áttért a jelenet lélekformáló szépségeire.

— Igen . . . , — igen . . . — dűnnyögte végül. — Hát így valahogy! . . . Kérem! Igen! Úgy-e? A belső dinamikát, igen! . . . Hiszen azt akarta, azt akarták, úgy-e, kedves leányok?!

Mire dörgő «igen!» hangzott fel, és Peresznyák finom, daktulusi lépésekben el-kiment.

Az osztály fellélekzett. Erzsébet odament Seruzádhoz, és megsimogatta a varkocsát.

— Köszönöm, Jutka!

Csak ennyit mondott, de ez nagyobb volt minden dicséretnél. Aztán odament Balsorshoz, és az ő haját is megsimogatta.

— Máskor ne gáogj, Magdikám!

Mágliból kitört a sírás:

— Én olyan buta vagyok, Erzsébet néni! . . . De olyan buta! . . . De a Dóry tátogatott felém, hát azt hittem, ez gáogást jelent! . . .

Majdnem drámai hangulatban végződött a nap. A legszomorúbb azonban az volt, hogy semmi kilátás sem volt a soha nem hallott téma kitalálására.

Tibor Györgyi, a várkisasszony tehát kiadta a jelszót előadás után az igavonóknak:

— Gyerekek, ma úgyis szombat van. Délután találkozónálunk a Várban! Addig mindenki törje a fejét!

II. FEJEZET.

A Föld pipájában már kevés volt a tűz, mikor a várhelyi Ikerhegy született. Apróra emelte fel a «hegy» kupakját, felhőmagasból olyannak láthatják a könnyöklő angyalok, mint a nagy kenyéren az apró élesztő-hólyagocskát. Várhelyen azért hegynek számít az Ikerhegy, mert ezen a sík határon minden hegynek számít, ami egy kiadósabb vakondtúrásnál nagyobb . . . Gyümölcsfákkal és jó, rabvallató borszőlővel ültették tele a két lankát a várhelyi polgárok. Semmiféle tanácsi rendeletben nincs róla frott meghagyás, de Várhelyen mégis iratlan törvény, hogy csak az számít várhelyi polgárnak, akinek gyümölcsöse van az Ikerhegyen és sírhelye a Berze-parti temetőben.

Györgyi apja a kisebbik Ikren építette fel csodálatos várát. Tibor György életének nagyobbik felében vágóhidakat, malmokat és gyárat épített, amelyeken nem volt szabad egy fölösleges vonalnak vagy kiugrásnak sem lennie. Egy szép napon aztán felázadt benne az elnyomott művész. Akkor már volt egy-két milliócskája, hát megengedhetett magának ilyen költséges politikai változást is . . .

A várhelyiek megdöbbenve látták, hogy szent hegyükön, melyen nyáron ihlető almaszag, ősszel pedig az Othelló cefréjének markáns illata terjeng, máról-holnapra valóságos mesebeli vár kezd emelkedni cementből és mészkőből. Sőt mást is láttak: a büszke, szófukar Tibor Györgyöt, amint kőműveskötényben versenyt talicskázik kőműveseivel. Egymásután oromlottak fel a bástyák és a tornyok, aminek leginkább az ikerhegyi szegény asszonyok örültek, mert mesélés közben könnyen felgyujthatták a gyerekeik képzeletét, mondván:

— Olyan volt az a kacsalábon forgó vár, mint a *mi* várunk itt e!

Éppen hét tornya volt a várnak, igazi érckakasos tornya. Mikor a bakonyi szelek megnyögették őket, úgy jajgattak és csikorogtak Tibor György kakasai, mint a láncravert elkárhozott lelkek . . .

Tibor Györgyi ott várta a hatodik osztály igavonóit az őrszobánál. Mert — mondanom sem kell — valódi őrszobája is volt ám a várnak, sőt ő is akadt benne Csótány Gergely kiérdemesült kőműves személyben. Valódi medvebőr-kucsma van a fején, és ha a «hivatal» úgy kívánja, hát alabárdot is kanyarít reszkető kezébe. Hófehér hajával, egyenes szárú, egylovas pipájával olyan a vén Gergő, mint a márciusi hóember, amelyik nagyon is olvadóban van már. Gyerekei elhaltak vagy elszéledtek, el is özvegyült már, csak jöszménékedik, barkácsol, mint valami rideglegény.

— Gergő bácsi, vendégeim jönnek! — ujságolja neki Györgyi. Az öreg jobbra kottyantja a fejét, oldalvást, mint a gúnár, ha a héja vijjogását hallja. Már nagyon messziről hallja a szavakat, de azért a lelkem várkisasszony szavai oda találnak az értelmébe.

Tüstént becsikordul az öreg az őrszobába, belefúrja a fejét a medvekucsmaiba (árverésen vette Tibor építész), és a kezébe veszi az alabárdot. Kicsit totyafeszesen áll már az öreg a molyette bivalybőr alatt (a hartyáni gróftól kapta Tibor valami szíveségért), de a leányoknak azért így is iszonyúan tetszik ez a «darab középkor». Boldogan mosolyognak rá, mikor megérkeznek. Seruzád egy pakli verpeléti dohányt nyom a markába, előkelő észrevétlenséggel. Meglátszik, hogy odahaza is «személyzettel» dolgozik. Csótány Gergő harcsabajsza csáléra konyul örömeiben, mikor a fáintos ajándékot szemszögelésbe veszi. Még az alabárdot is meghúzza csupa tiszteletből!

Megjött Eta, a mérnök is, Mártával, a széplélekkel. Nagyobb ellentétet nem lehet elképzelni, mint ez a két leány. Eta magas, Márti alacsony. Eta apró, szürkészöld szeme hidegen néz a csontkereten keresztül, Márti nagy kék szeme ábrándosan mereng a titokzatos világba. Eta tudományosan vizsgál mindent és lehetőleg mindenről lehámozza a húst, Márti optimista lelke még a csontvázra is húst rakna. De azért jóban vannak, mert mind a ketten igavonók. Márti könyvet szorongat a keze között.

— No, nézzétek! — kiált fel Györgyi. — Már megint könyv!

Még ide is könyvet mersz hozni? ! Hadd nézzem! . . . «Az egri norma». Mi fán terem ez?

Márti pirult is, meg nevetett is.

— Ez nektek magas, gyerekek! Intézményes szegényvédelem.

Akkor futott be Disz Pinty is «Gubacsal», a nevelőnővel együtt. Autón érkeztek, a Papa tette le őket, aki innen mindjárt tovább ment üzleti útjára. Mikor Pinty meghallotta Márti szavait, mindjárt kapcsolt:

— Mi? ! Szegényvédelem? Csókollak benneteket, de apukám mindig azt mondja, hogy nemsokára be kell hozni az intézményes gazdagvédelmet, annyit törődnek máma a szegényekkel! A gazdagok pedig el lesznek nyomva . . .

Négy torok kiáltott fel egyszerre:

— Brrr! «El lesznek nyomva!» Ha Zuhany ezt hallaná! Elnyomják a gazdagokat! Igen! Tessék fizetni tíz fillért!

Pinty fizetett (az osztály Zuhany buzdítására behozta a pénzbüntetést), viszont Mártitól is elkobozták a könyvet. Fel akartak menni a belső várba a gyönyörű parkon át, mikor a felvonóhídon feléjük kocogott félszeg lépteivel Mágli Magda.

— Jém, a Balsors! — kiáltotta Márti. — Szervusz, Magdi!

Összenéztek az igavonók. Györgyi Etát, Márta Pintyet és valamennyien Balsorsot nézték. Csak Seruzád sütötte le a szemét.

— No itt vagyok én is, gyerekek! — rántotta meg a vállát búsan a hivatlan vendég. — Elkéstem talán, Seruzád?

A pusztai asszony összerezett, mint a rab, akit a bakó váratlanul a vérpadra szólít.

— Nnnem! — felelte bizonytalanul. — Aztán Györgyihez fordult. — Tudod, Györgyim, gondoltam magamban, miért is ne jöhetne el a Magdi is egyszer a várba? ! Neki olyan jó ötletei szoktak lenni hébe-hóba . . .

Nem is túlzott ezzel Seruzád. Mágli Magdának nem is hébe-hóba, hanem gyakran szoktak lenni ötletei. Ő volt az, aki elsőkorában a következőképpen kezdett meg egy magyar dolgozatot (tétel: «Mesét írok.»):

— Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény leány. De ez olyan szegény, ágrólszakadt volt, hogy a nagynénikéje is csak szívességből hozta a világra . . .

Német dolgozatnál is vadul működött Balsors képzelete. «Gárdonyi, az író», — ezt így fordította «Gárdonyi, die Buttermilch»... Mert ha egyszer a szótárban «Buttermilch» volt!... De a legfölségesebb balsorsi elszólást mégis a francia órán követte el Mágli. Madame Récamier-ről fordítottak a francia órán. Attention néni elmondta, hogy a nagy Récamierről nevezték el azt a bizonyos kerevetet is, mely olyan divatos ma. A következő órán aztán megkérdezte Attention Balsorsot :

— No, Mágli, kit ábrázol ez az empire-szelence itt?

Balsors felállt, a fejét oldalt lettyentette, és méla mosollyal felelte :

— Madame *Sezliét* ábrázolja...

... Az ilyen bemondásaiért mondta neki Csomorkay az egyik matematika-órán :

— Hallja, Mágli, maga olyan peches alak, mint a Balsors a Himnuszban !

... Most azonban élénken tör előre a várba a többiekkel együtt. Csupa kíváncsiság.

— Te, Györgyi, mi az a nagy kard azon a kötélén ott a két torony között? — kérdi szomjasan.

— Az a középkori pallosjog szimbóluma! — feleli neki Györgyi.

Balsors áhítattal és félelemmel tekint a magasba.

— Én nem megyek el alatta, — didergi babonásan, — mert ha megérzi, hogy én megyek el alatta, akkor...

Többet nem szól, csak legyint a kezével, de ez a legyintés mindent kifejez. Megcsodálja a mozaikokat is a bástyafalakon, a régi pénzeket és a cégérgyűjteményt is. A Bergfriednél kíváncsian áll meg.

— Te, Györgyi, mi ez? Miféle torony? Miért nincs ablaka?

Györgyi komolyan válaszolja :

— Mert a fogolynak nem szabad napot kapnia !

Seruzád huncut szeme felcsillan :

— Tudod, Balikám, ha Györgyi nem tanulja meg a német szavakat, akkor leeresztik ebbe a toronyba, és felülről élmezik kötélén. Persze csak vizet kap és némi másnapi kenyeret !

Hangosan és boldogan kacag a társaság, mintha semmi gondja nem volna. Mintha nem állna előttük a nagy feladat : meg-

mérkőzni a hetedikkel. Csak Balsors nem tud felderülni. Sehogy sem érti például, mire való az Elefánt-udvar, mikor más embernek szobára sem jut akkora hely, mint amennyit itt két kőelefánt elfoglal?!

— Te, mondd csak, Györgyi, miért kell édesapádnak ennyi elefánt?!. . . Egy . . . , kettő . . . , három . . . , huszonnégy! Huszonnégy elefánt! Mire jó ez?!

Györgyi rejtélyes arccal válaszolja:

— Apa néha Sziámban akar vadászni. Tigrisekre.

— Akkor szólj majd, ha legközelebb tigrisvadászat lesz, — adja vissza a szót Balsors. — Közelről még nem láttam tigriseket!

Remek alak ez a Bali! Györgyi most a kazamatákba viszi le őket a vár alá. Vastrácsos, sötét odukban embernagyságú viaszfigurák görnyednek bakonyi kanászruhában. A kezükön hatalmas láncbilincs. A leányok megilletődve nézik a hajdani szegénylegények másait. Egyszercsak sikítás hasítja ketté az áporodott levegőt. Balsors a tettes. Reszketve búj Seruzád keblébe.

— Láttátok? . . . Láttátok? . . . Istenem!

Húzza, cipeli Seruzádot fel a levegőre.

— Mi az? Mi van veled? — kérdik a többiek, akik szintén megszaladtak.

— Egy . . . egy . . . nagy . . . egér! — tör ki Baliból. — A rablógyilkos fején! Felállt két lábra . . . , mint a sátánszarv, úgy állt ott! . . .

Hiába csábítja Györgyi a Vasszűzhöz, melyet Tibor György egyenest a nürnbergi híres Eiserne Jungfrau mintájára csináltatott! Balsors lemond a Csipkerózsárról is, aki szintén a föld alatt álmodik neoncsöves hangulatvilágításban, rejtett zenélő-óra játékatól elbűvölten.

A magyar stflusban faragott Szakáll-szárftóban csillapodik le csak Balsors.

— Istenem! Az ember azt sem tudja nálatok, hogy fiú-e, vagy leány! Ennyi érdekes dolog egy rakáson! Brrr! . . . Te, Györgyi, te igazán boldog . . . boldog lehetsz . . . , azaz . . . , persze . . . , úgy-e hiányzik az édesanyád! . . . Jaj, megint milyen csacsiságot mondtam!

— Ne becézd a hibádat! — hörrent rá dühösen Eta. — Szamárságot mondtál, még pedig nagyot!

El volt rontva a hangulat. Györgyi anyja évekkkel ezelőtt — még a vágóhíd-korszakban — itt hagyta a családot, s azóta ritkán hallják a társnői nevetni szegény Györgyit. Abban az időben, mikor ez a családi tragédia történt, nagy port vert fel Várhelyen. Ameddig a szép Tiborné egyik fővárosi szanatóriumban gyógyíttgatta idegeit, addig csak a bennfentesek rebegtek a Tibor-házaspár váltságáról, de mikor külföldre távozott az asszony, a híres csellóművész oldalán, akkor megindult a vájkálás a pletykában.

Azóta kerüli Tibor György az embereket, s abban, hogy ezt a költséges, érthetetlen várat építette, művészi vágyain kívül talán a csalódás, a felejtés keresése is vezette . . .

Mert szerette ezt az asszonyt, akit nem értett meg, s aki őt sem értette meg. Ha a betonember (így nevezték Tibort Várhelyen) kissé korábban szárnyára bocsátotta volna magából a művészt, talán le tudta volna kötni az asszonyt, akit untatott a mértani környezet, a légköbméterekben kimért élet . . .

A leányok sok mindent hallottak szüleiktől Tibor Györgyi szüleiről. Györgyi zárkózott, érzékeny egyénisége titok volt nekik, sőt kissé romantikus is, éppen azért jöttek el oly szívesen a várba. Seruzád igyekezett megmenteni az elromlott hangulatot :

— Gyerekek, van egy nagyszerű ideám a versenygyűlésre. Most született meg a fejemben !

— Halljuk ! Halljuk ! — érdeklődött tüntetően Márti.

— *«Egy nap a középkori várban!»* Trubadúrok ! . . . Septem artes liberales ! . . . Solymászat, vendégek ! . . . Rejtelmek ! . . . No, mit szóltok hozzám ? Itt gyűjtjük az ihletet a várban !

— Remek ! — kiáltotta Márti.

A többiek csak részben lelkesedtek. Különösen Balsors ingatta a fejét. A nagy egérre gondolt a kazamatákban. Ezért nem kellett neki a téma. Meg is mondta Seruzádnak. A pusztai asszony meg volt sértve. Az ember legyen szamaritánus. Istápolja az elesetteket, mint amilyen ez a Balsors is, és akkor felsül velük. Cserben hagyják. Végigméri a hűtlen szövetségest, és Disz Pintyhez fordul :

— No, mit szólsz a tervhez, Emő ?

Disz Pinty megrázta hennás hajfürtjeit, és felhúzta mértani szemöldökét.

— Tudj Isten ! Nem korszerű ! Oan vidékies . . ., hogyis mondjam, Serikém . . ., oan dilettáns !

289541

Szíven találta Seruzádot. De ez rögtön kész volt az ellen-támadással :

— Pedig neked pompás szerepet szántam, Emő !

— Ugyan mit?

— Te lettél volna a fügét mutató kőszűz a várfalon !

Erre még Balsors is felnevetett, Mártának pedig a cigány-utcába szaladt a lélekzete. A lovagteremhez értek. Itt Paula néni fogadta őket tüzes vassal a kezében. Balsors már éppen fel akart sikítani, mikor szerencsére észrevette, hogy a vas nem egyéb, mint egy régi szabású vasaló izzó belseje. Paula néni egyszersmind a háziasszonyi szerepet is betöltötte (anyahelyetteségről nem lehetett szó, mert kor szerint inkább már nagyanya-helyettesnek illett be). Férfiingeket vasalt a lovagterem nagy tölgyfaasztalán régi ónbillikumok között. Gubacs, a Disz Pinty nevelőnője már ott tüsténkedett mellette. A jó Isten a megmondhatója, hogyan szivárgott fel ide már jóelőre. Hirtelen-vörös, kese arcán a méltóság és a bizalmasság különös vegyülete ragyogott. Egyenes derekával úgy feszített Paula néni vasalója körül, mint valami vasalóiskola igazgatónője, aki egy protekciós vasaló-tanuló vizsgáján elnököl.

A leányok üdvözölték Paula nénit, csak Disz Pinty nem vette figyelembe. Ő már csak ilyen volt. Paula néni jóságos szeme mindent észrevett a keret nélküli szemüveg mögött. Piros, ápolt arca mintha kissé pirosabbra csordult volna a gondosan keményített fehér blúzfodor fölött. De nem szólt semmit : rámosolygott a vendégekre :

— Isten hozta magukat, kedves leányok ! Foglaljanak helyet ! . . . Hadd nyíljanak virágok ebben a komor teremben !

— Köszönjük . . . , köszönjük ! — udvariaskodtak a leányok, Györgyi azonban bejelentette, hogy fel akarnak menni a toronyteraszra. Mikor Gubacs ezt meghallotta (mert már kitűnően értett magyarul), mindjárt aggályoskodott :

— Aber Emőké, nur keine törichten Spässe machen droben a toronyban ! Nicht etwa tótágas csinálni !

— Nem, Fräulein — válaszolta Pinty. — Csak a saltót fogom megcsinálni !

A nevelőnő nevetett is, bosszankodott is, Paula néni kedves rosszalással tekerte meg a fejét.

— Ej, ej ! Ezek a mai fiatalok ! Ezek csak csinálnak, csele-

kednek, aztán megvan a baj! Györgyikém, te is szólhattál volna az asztalnál délben, hogy vendégeid jönnek! Tudod jól, hogy van most a tejjel!... Node se baj, kaptok teát! Valódi Plantát!

A leányok kacagtak. Paula néni folytatta:

— De még kaptok valamit! No mit? Ki találja ki?

— Tortát!

— Á! Jobbat!

— Pozsonyi kiflit!

— Annál ritkábbat!

— Kifúrja az oldalunkat a kíváncsiság!

— Vajaskenyeret!

— Éljen! — törtek ki a leányok. — Seruzád meg is táncoltatta a jó öregasszonyt.

— Jaj, ezek a mai fiatalok! — lihegte boldogan Paula néni. — Ezzel a vad négertáncsal kirázzák az emberből a lelket! Istenem, az én koromban! Egy kis keringő..., egy kis lassú csárdás!

— Nono! — védekezett Seruzád. — A mai táncok sokkal símábbak, mint a régiek. Igaz, hogy én a slow foxot táncoltam! Néni kérem, hogyis mondjam..., a néni: leány?

Paula néni kihúzta magát.

— Én? Hattyuffy Elemér magyar királyi telekkönyvvezető özvegye vagyok, Isten nyugosztalja szegény uramat!... Hejaj!... Jelenleg ennek a háziasszonyi szempontból szörnyű, elvarázsoltt kastélynak vagyok szerencsétlen házvezetőnője!

— Miért szerencsétlen? — kérdezték a leányok.

— Ide figyeljenek, kisleányok! Úgy-e, néha maguknál is eltűnik valami. Mondjuk egy gombolyag pamut, vagy kulcs, vagy partvis... Noshát, képzeljék el, ha nálunk eltűnik valami. Isten irgalmazzon! Hol keressük? Az elefánt-torony terraszán? Vagy a tizenharmadik szoba sarkában valamelyik páncélos lovag gyomrában?...

— Hát ez igaz! — látta be Eta. — Csak azt tessék megmondani, miért tetszik vasalni, ha egyszer a háznak úrnője?

— Nézze, kedves, a férfiingvasalás: művészet! Éppen olyan művészet, mint a jó kifőtt tészta meggyúrása. A szép férfiing és a jó, rugalmas kifőtt tészta, — ez a jó háziasszony érettségije!...

Tréfásan megfenyegette a leányokat:

— Leányok, leányok, ha férjhez menek, sose engedjék ki a kezükből a férjüket és a kifőtt tésztát!

— Nem megyünk férjhez! — tiltakozott Eta, a mérnök. — Mi függetlenek akarunk maradni!

Zúdultak ki az ajtón. Futólépésben mentek fel a toronyba. Mintha összebeszéltek volna, jókedvükben táncra perdültek. Az eljövendő vajaskenyér már előre vérré vált bennük. Csak Balsors vizsgálta a mélységet keserűen és undorral. Be-behúnyta a szemét, aztán megint kinyitotta. Mosoly suhant át bimbókkal kivert bakfis-arcán: íme jól döntött, hogy nem táncol. Mert akkor már régen lefelé keringőzne partnerével együtt a harmincméteres mélységbe...

A nyers koratavaszi levegő kicsípte arcukat. A fák még kopaszon álltak alattuk, de kérgük már feszült a titokzatos áramlások alatt. A szécinkék új vadászatra köszörülték csőrüket a fényes ágakon, és futamokat játszott aranytorkuk. A távoli mezőkön az őszi vetések zöld csíkjai futottak le a lankákról, mint megkövült smaragdfolyók. A laposokon még hófoltok rongyozták be a mezőket.

A hatodik osztály kuli-csapata elpilledt a táncról, és gyönyörködve nézte a feltámadásra készülő természetet.

— De szép itt! — tört ki Mártából a lelkesedés. — Aztán elkezdte idézni Vörösmarty szavait a természet örök könyvéről, melyben Isten képe leírva vagyon.

— Jó, jó! — mondta kurtán Eta, aki nem szerette az ellátásokat. — Ezzel azonban nem megyünk sokra! Ugrálunk, mint a bakkecskék, és semmi rendeset nem produkálunk! Mindenesetre valami sablontól elütőt kell kitalálnunk, te elpuhult nemzedék! Én legyek a ti Kassandrátok?! Föltétlenül valami tudományosat kell adnunk!

Megindult a vita a tudomány és az irodalom párthívei között. A vitának Balsors vetett véget. Panaszos, éneklő hangján felkiáltott:

— Nini, repülőgép!

Valóban egy hárommotoros bombázó dörgött feléjük a felhőfoszlányok alatt.

— Biztosan Robi vezeti! — állapította meg zengő hangján Disz Pinty.

— Tényleg! Szőke a haja! — gyilkolódott kajánul Seruzád. — Robi ugyanis Pinty esete volt, a Nagy Eset, ezt mindenki tudta a hatodikban. Tölgyessy Robi valóban eszményi repülő volt. Sőt: a Repülő! Karcsú és magas; bronzbarna arc, bodros, szőke haj, éles, kutató szem és hosszú, arisztokratikus ujjak, melyek észbontó eleganciával tudtak babrálni az oldalán fityegő, hanyag kis törrel...

A hatodik osztályban majd mindegyik leánynak a szívében élt valaki, akin valamiféle repülő egyenruha volt, de a *Repülő* mégis csak Tölgyessy Robi volt...

Balsors, a szegény Szurokmadár (ez Flóra néni szellemessége volt a Pechvogel szó szerinti fordítása) konokul ismételte:

— Mily csodás! Mily csodás! Ha én egyszer repülhetnék! Tízszer is elmondta, míg végre Eta megokolta:

— Ha te repülnél, akkor ez a bombavető lebukfencezne az első répa földre!

De Balsors nem hallotta. Most egy újabb szólamot illesztett bele áradozásába:

— A levegő hőse!... A levegő hőse!...

Mint a thébai Szibilla a háromlábú széken a barlang rejtelmes kék füstjében, úgy motyogta megszállottan:

— A levegő hőse!... A levegő hőse!

Mikor már vagy huszadszor ismételte, Seruzád felkiáltott, mint a kincskereső, aki végre rátalál a nagyládára:

— Megvan! Megvan!

A többiek kíváncsian kérdezték:

— Mi van meg?

— A téma! A versenygyűlés témája. «A levegő hőse!»

Boldogan csókolta össze-vissza a hüledező Balsorsot, majd kérdően nézett az igavonókra. A leányok egy-két pillanatig megigézve hallgattak, aztán felsivalkodtak:

— Éljen! Remek!

Márti, a Schöngéiszt, indiántáncot kezdett járni, majd apró ökleivel elkezdte öklözni Balsorsot.

— Hát mégis jó volt, hogy eljöttél, édes Magdim! Vén, öreg Bali!

Eta hideg szeme is elégtelen szegeződött a messzeségbe. Bajor ősei anyai ágon meg lehettek elégedve: a tudomány meg volt mentve!

— Én vállalom egy értekezést — mondta egészen felmelegedve — «A repülés tudományos megalapozása». No mit szóltok hozzá?

— Remek! Remek! — lelkesedtek a kulik.

— Persze a tömeg számára majd más címet adok neki — merengett Eta. — Mondjuk ilyenfélét: «Lionardótól Lindberghig». Vagy: «Miért tudunk repülni?»

Élvezettel, szürcsölve osztották ki a témákat. A sztatoszféra-repüléstől az ejtőernyős-revűig mindent kibányásztak a levegő hőseiből.

— Most csak a gyakorlati megvalósítás hiányzik, — jegyezte meg Seruzád.

— Az már gyerekjáték! — búgta dizöz-hangján Disz Pinty. Diadal izzott a hangjában.

Balsors oldalvást lettyentette a fejét: — És az én szerepem mi lesz, gyerekek?

— A lezuhant ejtőernyős, akinek tévedésből nem nyílt ki az ernyője! — vágta rá nevetve Seruzád.

Teljes volt a boldogság. Emőke, az osztály csalogánya, rákezdett a francia népdalra, amelyet a hatodik osztály oly szépen tudott két hangra énekelni:

*Quand tout renait a l'esperance,
Et que l'hiver fuit loin de nous . . .*

Mikor odaértek, hogy «*Quand la nature est reverdiere*», felcsendült a lovagterem ablakából Paula néni hangja:

— Gyerekek, kész az uzsonna!

III. FEJEZET.

Az osztály ujjongva fogadta a versenygyűlés témáját. A plebs büszke volt az igavonókra. Mégis csak tud valamit az agytröszt! Seruzád azonban szent fogadalmat tétetett az osztállyal, hogy senkinek a világon el nem árulják a témát. A leányok ismerték Seruzád nagy természetét, hát állták a fogadalmat. Még Zuhanynyal sem közölték a témát. Az ember sohasem tudhatja! Félték a megjegyzéseitől. Elég, ha minden órán csak két percig lúgozza őket félelmetes nyelvével, máris befütyültek a sikernek!

Csak Erzsike nénit avatták be a titokba. A tanárnő velük örült. Már ezért a gyermekien boldog mosolyért is érdemes dolgozni!

A húsvéti vakáció «kitörése» előtt óriási tervvel hozakodott elő Tibor Györgyi.

— Gyerekek — mondta az öt igavonónak —, aput meggyőztem vállalkozásunk fontosságáról. Mivel igazán fontos az összműködés, szívesen beleegyezett abba, hogy a Vár a mienk legyen a vakációban. Én ezennel meghívlak benneteket a vakációra.

Igy lett a hat leány a Tibor-vár lakója. Györgyi a lovagteremben helyezte el vendégeit. Ő maga is odaköltözött. Elhatározták, hogy intézeti fegyelmet teremtenek maguk között. Igazgatónőt is választottak titkos szavazással. Valamennyi szavazat Györgyire esett.

Az élelmezési főnök Paula néni lett, mint kültag; Seruzád lett a prefekta, Márti a spirituális, Eta a betegápoló, Disz Pinty pedig a bejáró énektanár, akibe minden növendék szerelmes. Maradt szegény Mágli Magdi egyedül. Hogy ne plagizálják a Pálutcai fiúkat, Balsorsot is elkeresztelték valaminek. Ő lett a «takarító személyzet» dupla «fizetéssel».

Remekül indult ez a végvári élet. Megrendelték a holdfényt is, még pedig *premier plan*-ban, teljes kivilágítással. Szinte banális

fegyelmezettséggel toltta be telt sajt-arcát az ablakon. Márti a költői gyönyörtől szét akart pukkadni, Seruzád e helyett felugrott pizsamájában a nagy asztal tetejére, és Balassit kezdte szavalni :

Vitézek, mi lehet
E széles föld felett
Szebb dolog a végeknél,
Holott kikeletkor
A sok szép madár szól,
Kivel ember ugyan él.

Éjfél körül aztán kiderült, hogy ebben a végvárban nem a madár szól, hanem valami más titokzatos lény. Elsőnek Balsors ébredt fel erre az egyre erősödő hangra, és feljajdult :

— Gyerrekek! Gyerrekek! Halljátok?! Mi az?

Seruzád, aki a szomszéd ágyban aludt, megdörzsölte a szemét, és «blattról» felelt neki :

*Ki az? Mi az? Vagy úgy?!
Fordulj be, és aludj,
Uram László király!
A szél majd eláll,
Az veri ablakod! . . .*

Balsors nem sok vigasztalást talált a költőben. Hidegleléssel nyöszörögte :

— Jaj Istenem, de alulról jön !

Talán a rabok fűrészelik a rostélyt ! Vagy Ágota, a vas-szűz, veti le ruháit, az zörög annyira !

Most olyan hangok hallatszottak, hogy még a legedzettebb ponyvaolvasó is megborzongott volna tőle ! Mintha egy gőzzel telt kazánból hirtelen kieresztenék a gőzt : fújt, sípolt, sistergett és nyögött.

Erre már Györgyi is felébredt. Balsors elhalóan vonította a paplan alól :

— Gyujt-sá-tok fel a vil-laaaaaanyt !

Kiderült, hogy nem oly egyszerű dolog felkattantani a villanyt, mikor nincs lámpa az éjjeli szekrényen (lovagteremben

ez nem divat), hanem öt méterre van a lámpa az ágyaktól. Végre Seruzád, a vakmerő pusztai asszony, megnyergelte két hóka lovát, és odarugtatott a villanycsavarhoz.

Drámai látvány tárult a szemük elé. A szlavóniai tölgyfapadlón Disz Pinty feküdt a vánkosát szorongatva. Közben nagyokat nyögött, és kísértetiesen kacagott. Seruzád megrázta :

— Emő ! Emőkém !

Nagynehezen felébredt az énekmester úr, és nagyot sóhajtott.

— Repültem, gyerekek ! — mondta az álom didergésével a hangjában.

— Kivel?

— ...

— És miért nyögtél?

— Mert a végén ejtőernyővel ugrottunk lefelé !

— Szóval : *tunk!* Remek ! No jó — sommázta a prefekta —, itt van a versenygyűlés egyik száma : «Éjtszakai vadászrepülés a Tibor-várban» ...

Igy készült a többi szám is. Élményi alapon. A véletlen is segítségükre jött. Másnap délelőtt ugyanis betoppant egészen váratlanul Tölgyessy Robi, a vadászrepülők gyöngye. Őt lány a hat közül meg volt győződve később arról, hogy *valaki* titkos Morse-jelekkel rendelte oda Robit a Tibor-várba. De aztán kiderült, hogy hivatalos minőségben jött : szálláscsináló volt. Egy repülő-tanfolyamot kell elhelyezni a várban, mert a reptéren már nincs elég hely. A szolgálatvezetőjével jött, egy széles vállú, szóltan őrmesterrel.

Tibor építész nem volt odahaza, hát Paula néni fogadta a «bizottságot». Tölgyessy főhadnagy egyenesen a lovagteremnek tartott. Az előzetes ház-sorozáson ezt vették fel elsősorban beszállásolásra. A leányok nem voltak benn a lovagteremben, hanem a vár különböző rejtekeiben kotlottak önként vállalt témáikon.

— Kérem, a szállás-listán úgy szerepel ez a terem, hogy üres — állapította meg a daliás repülő, akire még Paula néni is jólesően nézett. — Most pedig azt látom, hogy erősen lakják.

— Igen, kérem, akkor üres is volt — erősködött Paula néni. — Most azonban női munkatábor telepedett be.

— Lehetetlen ! Ez képtelenség ! Szeretnék a parancsnokkal beszélni.

Egészen véletlenül betoppant Disz Pinty, és percek alatt

ott termelt a többi öt leány. (Hogy hogyan történt ez a csoda, azt a tudomány éppen úgy nem tudná megmagyarázni, mint a vándormadarak tájékozódási képességét. Valami titkos felvevő-állomás az agyban, vagy a szívben? Csak az tudná megmondani, aki a madarak és a nők szívét megteremtette! . . .)

Bemutatkozás, udvarias nevetés.

— Hát ez az a bizonyos női munkatábor? ! — fordult Paula nénihez Tölgyessy. (Gyönyörű fogai vannak — állapította meg a «tábor». De az álla is érdekes : férfias, a mellett finom.)

— Igen, ez — felelte nevetve Paula néni. Hamarost tisztázódott a helyzet. A meteorológiai tanfolyam csak nyolc-tíz nap mulva települne be, ha addigra megjön a végrehajtási parancs. A munkatábor pedig úgylis bevonul az iskola padjaiba.

Disz Pinty röviden elmondta a vendégnek a «tábor» célját.

— Magukról, a levegő hőseiről akarunk versenygyűlést tartani — fejezte be pajtáskodva a tájékoztatóját Pinty.

De Eta, a mérnök, aki vasvilla-szemekkel figyelte Pinty olvadozását, száraz hangon tette hozzá :

— Természetesen tudományos alapon ! Csakis !

Robi meghajtotta magát :

— Nem is gondoltam másként ! Ilyen komoly, megállapodott gyülekezettől nem is lehet várni mást ! Nem igaz, Emőke?

Erre még Eta is elnevette magát. Robi úgy játszott velük, mint az a bizonyos macska szokott azzal a bizonyos irodalmi egérrel. Szédületes tudása volt — legalább is úgy látták a lányok — szellemes, megértő és szeretetreméltó. No és — ami a legfontosabb volt az öt lány szemében — nem is csapta a szelet olyan veszedelmesen Pintynek. Inkább Pinty vedlett, mint a tavaszi kígyó. Eta szerette volna jól megcibálni ezért a merényletért a női méltóság ellen.

Pinty folyton azt az érdekes profilját dugdosta Robi felé, ügyesen kamatoztatta nyaka hibátlan ívelését, szóval — no megállj, te Disz Pinty !

De egyet el kellett ismerni Pintyről : élelmes volt. Rávette a főhadnagyot, eszközölje ki, hogy ők másnap megtekinthessék a repteret «élményt gyűjteni». E nélkül ugyanis nem tudnának mozdulni témájukkal. Robi főhadnagy meghajolt a tanulmányi érdekek előtt, ő úgylis szolgálatban lesz, vállalkozik a cicerone szerepére.

Már éppen menni akart, mikor megszólalt a házi telefon, és Csótány Gergő bejelentette Erzsébet nénit, az osztályfőnököt.

— Főhadnagy úr, most megismerheti osztályfőnökünket — mondta Györgyi —, a világ legbájosabb tanárnőjét.

— Érdekelnek a ritkaságok! — válaszolta mosolyogva a repülő.

Györgyi és Seruzád eléje szaladtak, és karonfogva vezették be a vendéget. Kiderült, hogy már társaságban találkozott Tölgyessyvel. A leányok elmondták néhány szóval az eseményeket, a repülő pedig a tanárnőt is meghívta a másnapi reptéri kirándulásra. Így hivatalosabb a dolog, az engedélyt is könnyebben lehet kieszközölni. Mintha kicserélték volna a főhadnagy urat, mikor Erzsébettel beszélt. Teljesen eltűnt modorából az a leereszkedő kedveskedés, melyet velük szemben használt.

— Egyenrangú felek! — súgta Márti Seruzádnak, és elégtétellel nézett Pintyre.

— Aranyos fiú! — énekelte Balsors, mikor a repülő eltávozott. Boldogan vették körül Erzsébetet. Györgyi szakértelemmel mutogatta meg neki a vár rejtjelmeit. Kivilágította az alvó Csipkerózsza barlangját is. (Balsors szorosan Erzsébet mellé tapadt.) Elmerülve nézték a száz év óta szunnyadó királyleányt, akit egy tűszúrás varázsolt mély, halálos álomba, s egy csók fog felébreszteni. Kissé önmagukat is látták benne, a bennük szunnyadó jövőt, s az ismeretlen királyfi valamennyiük lelkében hasonlított egy kicsit Tölgyessy főhadnagyhoz. Mikor visszamentek a lovagterembe, kinyílt a lakosztályba vezető ajtó, és Tibor építész lépett be rajta. Merev, szenttelen arcán egy pillanatra mosoly suhant át, mikor a leánysereget megpillantotta. De menten elkomorult, mikor észrevette a tanárnőt. Györgyi bemutatta apját Erzsébetnek, aztán mentegetődzve szólt:

— A várat mutattam meg Erzsébet néninek, a mi jó osztályfőnökünknek.

Tibor építész merevsége cseppet sem engedett. Mióta felesége elhagyta a családi fészket, szinte irtózva kerülte a női társaságot. Ezért állt embergyűlölő hírében egész Várhelyen. Kínos csend zuhant a társaságra, mint mikor mindenki szeretne szétfutni a csend elől a szélrózsza minden irányába. De Erzsébet feltalálta magát. Mintha mit sem vett volna észre, elkezdte méltatni a vár szépségeit és érdekességeit.

— Ki sem mondhatom, mennyire örülök, hogy végre megismerhettem Györgyi regényes otthonát! — mondta lelkesen. — És végre megismerhettem azt az egyetlen szülőt, akit gyermekeim szülei közül még nem volt szerencsém megismerhetni.

— «Gyermekeim!» — így mondta ezt ez a huszonnégyéves, hájos leány. Mintha vérszerinti gyermekei volnának azok, akiket a Gondviselés a kezére bízott!

Tibor György szárazon válaszolta:

— Sajnos, nincs időm arra, hogy látogatásokat tegyek, . . . azaz . . . tulajdonképen illett volna, igen . . . hogyismondjam . . . de én a leánykám beszámolóiból már úgyis ismerem kegyedet, mint a világ legtökéletesebb tanárnőjét!

Erzsébet enyhén elpirult.

— Helyesebben a világ legpuhább, legerélytelenebb tanárnőjét, aki mindenre inkább való, mint a komoly, eredményes tanításra! Úgye így akarja mondani más szóval, építész úr?!

A leányok törlézkedve ölelgették Erzsébetet, de a tanárnő arca komoly maradt. Tibor építész arca kissé megenyhült.

— Kétségbe vonom a pályatévésztség önvádjának jogosságát! — mondta, és meggyőződés volt a hangjában.

— De igen, helyes az önvád! — makacskodott a tanárnő. — Mindig jobban rájövök, hogy nekem inkább ápolónőnek kellett volna mennem! Letörölni a szenvedők, a betegek arcáról a könnyeket és a kínverejtéket! Van-e ennél magasztosabb hivatás?! Közelebb jutni a szenvedőkért való áldozatban ahhoz, Aki a legtöbbet szenvedett az emberiségért! . . .

Az építész arcára furcsa, szórakozott kifejezés ült. Mintha gyanakvó lelke először körültapogatná láthatatlan csápjáival azt, amit Erzsébet mondott, hogy aztán annál biztosabban támadhassa meg.

— Szenvedő emberiség?! — tört ki hirtelen. — Van ennél nagyobb szóvirág?! Szenvedő ember?! Szenvedő egyén! — ez van. De szenvedő emberiség, — ezt csak a foglalkozásszerű népboldogtók állítják . . . Azaz bocsánatot kérek, természetesen ez nem önre vonatkozik!

Disz Pinty fanyalogva szólt közbe:

— Igen, apa is ilyesfélét mond! A munkabérek napról-napra feljebb mennek!

Györgyi neheztelve mondta apjának :

— De Apa ! Igazán !

Többet nem tudott szólni, szeretett volna a föld alá süllyedni. Alig mert Erzsébetre nézni, hogy vajjon nem sértődött-e meg halálosan. De a leány fegyelmezett arca nem mutatott semmit, csak kigyulladt. Félre fordult, és Balsors fejét simogatta komázó, fölényes mosollyal.

— Sok-sok szenvedő ember, . . . sok-sok könny és verejték, ez a szenvedő emberiség — mondta Balsors felé. Mágli Magda félszegen ingatta a fejét, mintha az emberiség szenvedéseinek fele neki volna kiutalva.

A cselédleány nyitott be a lovagterembe. Valamit rágott a szájában, úgy mondta oda foghegyről az építésznek :

— Kikeltek a csirkék !

Az építész arca egyszerre megengedett.

— Kleopatra tojásai?

— Azok !

Györgyi vette át a szót :

— Gyerekek, tudnotok kell, hogy a Tibor-vár legdédelgettebb lakói a tyúkfarm hölgyközönsége : a Kleopatrák, a Négusok, a Czinka Pannák és a többi nagyméltóságú tyúkok és kakasok. Itt mi valamennyien bolondjai vagyunk ennek a kedves tyúkfarmnak.

— Kedves tyúkfarmnak? — javította ki az építész. — Ennek a költséges tyúkfarmnak. Ez a helyes kifejezés. Egy ilyen sztártojás árából egy egész rántottát meg tudnék enni közönséges tyúktojásból !

— Nézzük meg a kicsinyeket ! — indítványozta Györgyi, és a terv általános tetszésre talált. Ez az intermezzo valahogy levezette azt a kínos hangulatot, melyet a házigazda merevsége okozott. Erzsébet is kapva-kapott a csirke-nézőn.

Mikor az Elefánt-udvaron át a tyúkfarm felé vették útjukat, Márti melegen megszorította Györgyi karját. Nem szólt egy szót sem, de ez a néma szorítás körülbelül annyit mondott, hogy «kedves Györgyim, minden gazdagságod mellett is te vagy a legszegényebb valamennyiünk között ! Nagyon, de nagyon sajnállak, édes Györgyim !»

Tibor építész Erzsébet oldalán haladt. Erzsébet törte meg a csendet :

— Gyönyörű itt minden! Csak egy a különös, kérem, ne vegye zokon, ha kimondom: az *ember* eltűnik a hatalmas várban. Ránehezedik ez az érdekes, szép monstrum. Nem érzi ezt, építész úr? ! Vagy . . . ügye hogyis érezhetne ilyesmit az alkotó, az anyag legyőzője?

Az építész megállt.

— Tessék elhinni . . . — kereste a szót, hogyan szólítsa a tanárnőt.

— Erzsébet . . . — mondta egyszerűen a tanárő.

— Erzsébet, . . . nagyon is érzem. A mű legyőzte az alkotót. Az alkotó meg úgy védekezik, hogy sohasem hagyja abba az építést, hanem csakazértis tovább birkózik . . .

— És Györgyi? — kérdezte Erzsébet. — Mit szóljon ez a finom, magányos lélek ehhez a behemót Tündérországhoz, ahol ez a megfagyott beton-zene felfalja azt a csepp igazi zenét is, ami a szívben van? !

Tibort szíven találták az őszinte szavak. Végigsimította ezüstös halántékát és elismerően nézett Erzsébetre.

— Hátha mégsem holt zene ez? Hátha szíve ver ezekben a falakban is? ! . . .

Nem folytatta. Kémlelően pillantott a leányra. Biztosan ez is tudja, amit mindenki tud Várhelyen: hogy Tibor Györgyöt évekkal ezelőtt itt hagyta valaki egy csellós kalandorért, aki azóta már megszabadult tőle, s most az asszony, tudja Isten, Európa melyik zugában tengeti életét! . . . De sejti-e azt ez a leány, hogy Tibor György az eleven, vérző szívét építette bele ezekbe a fantasztikus formákba? ! Hát holt világ született az ő menekülő szívéből? ! Igazán nincs szíve, ahogy felesége sokszor megvádolta? !

— Itt vannak a kicsibék! — mondta rekedten.

Egy melegített helyiségben csipogtak a kotlós körül vékony, üveghanjukon, tántorogva és élelmet keresve. Paula néni apróra vágott keménytojáást és túrórt szórt oda nekik. A leányok rejtett anyaságuk melegével nézték a kis életeket. Még Disz Pinty is ki nyilatkoztatta:

— Milyen aranyosak!

Tibor György csak néhány percig időzött a csirkéknél, aztán elvezette Erzsébetet a farm büszkeségeihez: Kleopatrához és Czinka Pannához.

— Kleopatra 305 tojást tojt a mult esztendőben, Czinka Panna pedig háromszázkettőt.

Kleopatra, a *nagy Kleo* mintha megértette volna az elismerő szavakat, magasra szegte hófehér nyakár, és felágaskodott korállpiros csüdjére.

— Szép tojógép — jegyezte meg a tanárnő hidegen. Aztán elmosolyodott, hogy szavai élet tompítsa. — Itt még talán a tyúkok is matematikai képletre tojnak?

Tibor felhúzta szemöldökét.

— Nono! Azért ne gondolja, Erzsébet, hogy falanszterben van. Tyúkjaink délelőtt és délután is egy bizonyos ideig a szabadban csatangolhatnak, persze a kerítés mögött. Ez létszükségletük nekik.

Megnézte a karóráját.

— Sajnos, búcsúznom kell, bocsásson meg, hogy házigazdálétemre mondom ezt. De téglátvétel van a telepen, mennem kell!

Udvariasan kezét fogott a tanárnővel, és eltávozott. Mikor már hallás-távolon túl volt, Györgyi szokatlanul hevesen mondta Erzsébetnek:

— Évek óta nem láttam ilyen élénknek apát! Erzsébet néni valóságos varázslónő!

— Kundry, a gonosz varázslónő, ügye? — nevetett a tanárnő.

— Dehogy! — tiltakozott Seruzád hirtelen. — Inkább a Kéktündér a Pinocchióból!

— De hol van Eta? — kérdezte Györgyi. — Eta! Eta!

Csak nagy keresgélés után találták meg Etát az Elefántudvarban. Egy szent elefánt lábai tövében ült derékszögben, fejét nekitámasztva az elefánt beton-lábának. Lehúnyt szemmel gondolkozott éppen. Seruzád a vállára vert:

— Mit csinálsz te itt, Eta?

— Valakinek csak kell dolgozni! Az egész *agy-tábor* lírai ömlengéssé kezd fajulni! — Felugrott. — Ez megint olyan női munka! Biedermeyer terefere, csak a mazsolás kuglóf hiányzik meg a tejszínhabos kávé! Hát azért vagyunk itt, hogy a tyúkokat tanulmányozzuk, mikor mi a sasokat akarjuk kutatni? Hát csirkegügyögsre jöttünk ide?! Az idő repül, és nekünk csak még terveink vannak! Ébredjetek, szerencsétlenek! Az idő nem a hatodiknak dolgozik, hanem a hetediknek!

Az első magyar leánymérnök-jelölt szavai drámai hatást váltottak ki az ellágyult igavonókban. Még Disz Pinty is magába szállt.

— Igazad van, Eta! Tökéletesen igazad van! Mindjárt megyek gyakorolni.

Aztán trillázva folytatta:

— *És vállalom még, csupán csak ráadásnak:*

A befejező zsúrt! Mit kívánnak

Még, hölgyeim?!

— Milyen zsúrt, te Pintyökém? — kérdezték egyszerre a leányok.

— Hát úgy gondolom, hogy mi most néhány héten át a légi erővel bizonyos szellemi . . . , azaz tudományos kapcsolatban leszünk. Hát úgy illik, hogy egy stramm zsúrral fejezzük be a meg-eröltető munkát!

— Stramm zsúr! Hús fillér büntetés! — lelkesedett Seruzád. — *Döji kaja!* Így már jobb!

— No ezért is fizetsz húszat! — kiáltott Eta —, mert ez meg csibész-kifejezés. Ellenben: *takaros tea*, vagy *«helyre kiki-vacsora»*, — ahogyan Szécsi tata írja a könyvében!

— Hallgass, te *«netehetség!»* — vágott vissza Seri, de azért leszurkolta a büntetést.

Csak Márta maradt komoly.

— Gyerekek, én majd csak akkor nevetek, ha Pinty visszavonja javaslatát. Táncoz tea mána, amikor millióknak kenyér is alig jut?! Amikor katonáink künn véreznek a harctéren?!

— Ej te halálmadár vagy — döfte oda Pinty. — A fiatalságnak megvannak a maga jogai. Így mondja minden okos ember, aki nem öreg és nem irigy! Mi igenis adunk a katonáknak is, ha kell, de mulatni is akarunk!

Megoszlottak a vélemények, de inkább Pinty maradt felül a *«fiatalság szent jogaival»*. Akkor érkezett az Elefánt-udvarba Erzsébet a tyúkfarm felől. A leányok elcsendesedtek. A tanárnő nem firtatta, miről szólt a vita. Meghallott-e valamit vagy sem — nem tudtak rajta eligazodni az igavonók. Erzsébet néni egyenkint megölelte őket, és könnyű, rugalmas lépteivel megindult Csótány Gergő alabárdjai felé . . .

IV. FEJEZET.

Tiborék autóján repültek ki másnap a reptérre. Tölgyessy Robi ott várta őket a megbeszélte időben a kapunál. Hófehér fogai üdén csillogtak ki a levegőtől barnára cserzett bőréből. Szinte levegőszaga volt az egész embernek, olyan kígyóhagymaszaga, mint a sarjadó réti gyepnek.

— Mondja, Robi, a repülő kezes-lábast a stílszerűség kedvéért vette fel? — kérdezte Pinty kissé kacéran.

— Szabad egy kisjárnak ilyen kíváncsinak lenni? — válaszolta kérdéssel a repülő.

Disz Pinty sértődötten nézett körül. Ő kisleány? Aztán ráesett a pillantása Erzsébet néniére, és meg kellett állapítania, hogy a tanárnő jóval magasabb, és «magyleányosabb», mint ő. Erzsébeten egyszerű őzbarna kosztüm feszült, ami kitűnően érvényesült kisportolt alakján.

Folyondárral befuttatott, derékban kettétört márványoszlop mellett vitt el az útjuk. Légcsavar volt hozzá támasztva, s az egész alacsony vaskerítés vette körül.

— Főhadnagy úr kérem, miért van kettétörve az az oszlop? — kérdezte kíváncsian Balsors.

Tölgyessy nem felelt mindjárt, hanem némán tisztelgett az oszlop előtt. Balsors kissé elröstelte magát. Megértette, hogy a kettétört márványoszlop a levegő lezuhant hőseinek emlékműve. Azoké, akik fölfelé törtek, mint ez a karcsú, korinthusi oszlop is, de derékban kettétörte őket a repülők végzete.

A kifutó felől begyújtott motorok dübörgése hallatszott feléjük. Izzalom szállta meg őket: az ép márványoszlopok most szállnak fel fiatalos önbizalommal, és nem is sejtik, vagy nem akarják sejtetni, hogy valamelyik légörvény mögött ott leselkedhetik rájuk a halál fantómja . . .

Robi bevezette őket egy hangárba, melyben iskolagépek voltak.

Itt Robi egy hirtelenszőke mérnököt mutatott be nekik, akiből csak úgy ömlöttek az aerodinamikai szakkifejezések. De éppen ez kellett Etának! A keze szinte száguldott noteszában. Minden pórásával szürcsölte a másnak érthetetlen mérnöki tolvajnyelv szavait. Istenem, milyen halhatatlan értekezés születik ebből az anyagból! Ilyet még nem pipáltak ebben az ásatag, szentimentális önképzőkörben!

Erzsébet szótlán volt: engedte, hogy a «fiatalok» kitombolják magukat kérdéseikkel:

— Mondja, Robi, miért repülnek maguk?

— Mit érzett, mikor először ugrott ki a repülőgépből ejtőernyővel?

— Hogyan lőtte le Szobráncnál a cseh repülőt?

— Mitől félnek maguk a legjobban?

— A dugóhúzó jobb-e, vagy a pezsgő? (Ezt Pinty kérdezte.)

— Szokott-e Istenhez fohászzkodni repülés közben? (Ez meg Márta kérdése volt.)

Erzsébet szívből kacagott a «szakkérdések» pergőtüzén, Robi pedig kénytelen volt a hirtelenszőke mérnököt is befogni tehermentesítés végett.

Ő inkább Erzsébetnek magyarázott. Pinty többször az ajkába harapott (legalább is Seruzád így látta), mikor ezt észrevette. Istenem, mennyire más hangon beszélt Robi Erzsébettel! Nyoma sem volt a hangjában a «bácsis» enyelgésnek. Kedves, de komoly hangon magyarázott neki, még a szeme is beszélt hozzá, még pedig eléggé nyíltan, — úgy hogy Erzsébet egyszer félbe is szakította:

— De kérem, főhadnagy úr, magyarázzon az önképzőkörnek! Ők írnak majd élményeikről!

Mikor kimentek a kifutó-pályára a bombázógépekhez, Seruzád mint a foglyászó vizsla, felemelte jobblábát, és megadta a vészjelet a hatodiknak. Majd a foga között sziszegte:

— Gyerekek, itt a hetedik!

Ez volt aztán az igazi bomba, hatásosabb egy kisebb méretű romboló-bombánál. Az arcokra ráborult az ismeretlen veszélytől

való szorongás árnyéka. Mit akarhat itt a hetedik? Megszimatolták ezek a veszélyt, amely versenygyűlésük eredményét fenyegeti. Ellengőzt akarnak adni a hatodik mindent elsőprő lendületének? ! Jelezni akarják, hogy «résen vagyunk ám kémeinkkel!»

Nagy Muci papája kalauzolja őket (gé-há-főnök a reptéren). Seruzád úgy látta, mintha ott is jegyezné valaki a hallottakat! Eleinte izgatott lett, de aztán felnevetett. Ezek akarnak velük kikezdeni, ezek a nyavalyások? Ezek, akik Zuhany hiúságának legyezgetésével akarják a vándorplakettet végleg megnyerni? !

Barátságos arccal, de villámló szemmel köszöntötte őket messziről. Mikor közelebb értek hozzájuk, Seri fütyölni kezdett. Márti megbotránkozva rántotta meg a kabátját :

— Seri, fékezd magad !

De Seri, mint a drótszörű pincs, amely, ha vetélytársát meglátja, nem törődik azzal, hogy gazdája a pórázát ráncigálja, hanem vicsorgó morgás után felborzolt szőrrel veti rá magát a vetélytársra, — Seri vésztióslóan tovább fütyölt . . . Mikor pedig Robi beszállt a bombavetőbe, hogy néhány műszert onnan belülről megmutasson nekik, Seruzád maga előtt tuszkolva Balsorsot, utána merészkedett. Hadd pukkadjon a hetedik ! Robi erélyesen rájuk szólt :

— Azonnal kiszállni ! A beszállás és a gép érintése a legszigorúbban tilos !

De beszélhetett a pusztai asszonynak ! Makacsul bevette magát a vezető-kabin sarkába, mint a vadmadár a bozótba, s még az sem hatotta meg, hogy a hirtelenszöke mérnök megindította a propellert (ő t. i. *éppen* ezt magyarázta most).

— Kiszállni ! — ordította túl a dörgést Robi. Seruzád a leányok kétségbeesett integetésétől megindulva, valóban fel is kelt kuporgásából, hogy kiszálljon. Tuszkolta maga előtt Balsorsot. De ki tudja, milyen folyamat mehetett végbe Mágli Magda lelkében? ! A félelmetes dübörgés, az izgatott kiabálás nyult agyvelejének éppen azt a góciát hozta működésbe, ahol a mozgó idegek tanyáznak. Keze öntudatlanul is megrántott valamit a vezérműn, mire a gép nagyot hörrenve elkezdett szaladni.

Seruzád visszazökkent a helyére, a leányok sikoltva szétrebbentek, a nagy bombavető pedig mint egy bomlott, dühös sáska, ész nélkül rohant a pályán szél ellen.

Kár, hogy benne ült Tölgyessy főhadnagy, nagy kár! Ha ő nem ült volna benne, Balsors másik keze biztosan rátévedt volna a magassági kormányra, — és a két hatodikos felállította volna, — no nem a mótornélküli, — hanem az észnélküli repülés világ-rekordját! Robi vaskeze azonban rácsapott egy fogantyúra, és a behemót sáska lassított, majd nagyot zökkenve megállt.

— Ebből fegyelmi lesz! — dühöngött szegény Robi, mire Balsors elkezdett pityeregni.

— Főhadnagy úr kérem, az nincs benn az iskola fegyelmi szabályaiban, hogy a fogantyút nem szabad megrántani!

— A magukéban nincs benne, de a mienkében benne van!

Seruzád lapított, mint a csuka a varsa alatt. Csak tekerte a fejét, mintha nagyon restelte volna magát, de ott *belül*, ahol fészkel a szív, szerette volna össze-visszacsókolni szegény Balsorsot, hogy ezt a pazar murit megszerezte neki. Erzsébet azonban vérvörös volt a haragtól, mikor odaért hozzájuk.

— Soha többé nem jövök veletek ide! — mondta keserűen. — Kompromittáljátok az embert!

A leányok is megérkeztek már, és ünnepélyes fontoskodással húzták ki a két légi kalózt a gépből.

— No milyen volt, Balikám? — kérdezte sűgva Márti Mágli.

Balsors csak tovább potyogtatta könnyeit, és nem szólt. Erzsébet bocsánatot kért Tölgyessy főhadnagytól az osztály nevében, miközben Disz Pinty diadalmasan hordozta körül fitos orrockáját a levegőben, mintha azt mondta volna:

— Látja, Robi, minek kezd ki ilyenekkel? *Velem* nem lett volna ilyen kellemetlensége!

Hanem mikor már a kedélyek kissé lecsillapodtak, Balsors hirtelen abbahagyta a szípagást, és merengve sóhajtott fel:

— Gyönyörű volt!

— Mi volt gyönyörű? — kérdezték meglepődve a többiek.

— A repülés. Sosem hittem volna, hogy ilyen élvezet ez! Tudjátok, gyerekek . . . , az a levegő! . . . Az a tiszta, éles levegő a sztratoszférában! . . .

A hangja komolyan csengett, kerek, potykaszeme szerelmesen fordult meg saját tengelye körül a kéklő magasságok felé . . .

— Vadlibákkal nem találkozta, Balikám? — évődött Györgyi.

— Mit gondoltok? ! — hörrent rájuk Seruzád, a másik potyautas. — A sasok hónapban mit keresnének a poros libák? ! Nem mondom, találkoztunk egy elbitangolt keselyűvel, amint bánatosan utánunk kullogott. De a végén kapkodott a levegő után. Szédült.

Még Robi is nevetett Dőry Jutka akasztófahumorán. Márti, a széplélek pedig boldogan felsikkantott :

— Iiiii! Megvan! A versenygyűlés egyik fénypontja lesz : «Balsors a sztratoszférában». Csuda! Csuda!

... Éjjélig beszélgettek és nevetgéltek a Tibor-vár lovagtermében a nagy nap eseményein. Az ihlet tűzmadara ott repült közöttük bódultan és termékenyítően. Csak az volt a kár, hogy nem volt kéznél valami hangos filmfelvevőgép, és nem vette filmszalagra ennek a hat huncut leánynak bolondos tereferéjét! Ez lett volna ám az igazi, győzhetetlen önképzőköri versenyszám! A hetedik osztály dalai lámái mumiákká asztak volna az irígységtől, ha ezt a számot látták és hallották volna!

V. FEJEZET.

Szegény Czinka Panna sem gondolta volna soha, hogy a hatodik osztály agytrösztjének önképzőkori terveit annyira felfogatja végzetes kalandjával! Éppen a nagycsütörtöki miséről érkezett haza a hat leány, mikor Csótány Gergely azzal a lesujtó hírrel fogadta őket, hogy eltűnt a Czinka Panna.

Seruzád először nem jól kapcsolt, és könnyedén felkiáltott:

— Lehet, lehet, Csótány bácsi! Hiszen már vagy kétszáz esztendeje ott porlad teteme valamelyik kuruc temetőben!

De Györgyi izgatottan vágott a szavába:

— Ne szellemeskedjél, Seri! Mi az, mi az? Csótány bácsi? Czinka Panna eltűnt?! Az nem lehet, Csótány bácsi!

Le sem vetkőzött, hanem szaladt a tyúkfarmhoz. A leányok alig bírták követni. Drámai kép fogadta őket. Czinka Pannának, a rekord-tyúknak a ketrece üresen, hidegen tátongott, s Paula néni, a máskor mosolygó Paula néni kétségbeesve tördelte a kezét az üres fészek előtt:

— Nincs! Nincs! Istenem, már a hetvenharmadikat tojta meg január 28 óta! Az idén túltojta volna a tavalyi háromszázkettes rekordot! . . . És most elrabolták!

Tibor építész a kerítés környékét vizsgálta dult arccal, a két cseléd meg a ribiszkebokrokat rázogatta abban a hiú reményben, hátha megült valamelyikben Panna.

De hiába volt minden fáradság. Számolni kellett a legszörnyűbb valósággal. Tibor építész hirtelen felkiáltott:

— Itt vitte ki!

Lehasalt a kerítés aljához, és néhány fehér tollat húzott elő a deszka alól. Az egyik véres is volt.

— Görény? — kockáztatta meg a kérdést Disz Pinty.

— Ugyan, fiam, görény! — adott szakvéleményt Tibor

helyett Seruzád. — A görény nem viszi el a baromfit. Helyben csettenti el a nyakát, kiszívja a vérét és ott hagyja. Egyszer nekünk odahaza, Bánlakán tizenyolc tyúkunknak tekerte ki a nyakát egyetlen éjtszakán. Ez itt nem görény lehetett, hanem róka!

Tibor bácsi igazat adott Seruzád okfejtésének. A rablás szakszerűsége valóban rókára vall. Tehetetlenül álltak ott. Paula néni vígasztalhatatlan volt. A mai tojástan viláiban nagy érték volt Czinka Panna, aztán meg ki akarták állítani Czinkát az idei kerületi baromfikiállításán Kleopatrával együtt. Paula néni eseménytelen életében nagy élményt és a vártnak nagy dicsőséget jelentett volna a nagydíj megnyerése, melyre minden kilátásuk megvolt. Elvégre egy járási telekkönyvvezető özvegye, akinek az ura a telekkönyvvezetők országos egyesületének volt valaha az alelnöke, megérdemelt volna a sorstól ennyi kegyet!

Hanem a lányok Györgyin csodálkoztak a legjobban. Szinte magánkívül volt. Hogy a Czinka Panna így, a Czinka Panna úgy! Milyen finom, nemes állat volt! Igazi sztár! Hogy ő azóta ismerte, és szerette, mióta a tojásból kibújt! A tenyeréből ette a tojásos túrót, pendelyes csirke korában! Lőjék le, Apa lője le azt a bestiát, amelyik elrabolta Pannát! Toporzékolt haragjában, szinte apjára is neheztelve nézett, amiért nem tudja neki azonnal szállítani a róka holttetemét!

Márti meg is jegyezte négyszemközt Seruzádnak:

— Te, Seri, most látni csak, hogy Györgyi testvér nélkül nőtt fel! Aranyos leány, de megszokta, hogy minden körülötte forogjon!

Balsors pedig panaszosan búgta Seruzád másik fülébe:

— Egy nyavalyás tyúk miatt ilyen jelenetet csinálni! Más szegény ember csak a természetrajzkönyvben láthat máma tyúkot meg tojást, itt meg hemzsegnek a tyúkok, . . . és akkor egy nyavalyás tojó gép miatt ilyen ramazurit csinál ez a Györgyi! . . . Komolyan mondom pechem van . . . , pechem van . . . Pont most kellett eltűnni ennek a Czinka Pannának, amikor én vagyok itt! . . .

Csótány Gergő szép tempósan bedeszálta a lyukat, melyen át a tyúkot elcipelte a rabló, majd Tiborral együtt még egyszer végig vizsgálta a kerítés alját, nem fenyeget-e újabb veszély. Mindent rendben találtak. Mindnyájan felmentek a várba, sötét temetési hangulatban.

— Tegnap olyan furcsán nézett rám! — emlékezett meghatódva Paula néni. — Mintha azt mondta volna: «Ne hagyjatok magamra! Én érzem, hogy valami történni fog velem...»

Julis, az egyik cseléd, emlékezett arra, hogy este, mikor megette a tyúkokat, Czinka Panna olyan furcsa volt. Mintha válogatott volna az eleségben, és egyáltalán «olyan furcsa» volt!...

Éppen hogy csak gyászruhába nem öltöztek a házbeliek! Az öt hatodikos betolakodottnak érezte magát a gyászoló gyülekezetben, megtűrt idegennek, akinek semmi kapcsolata sincs az elköltözöthöz a köteles részvéten kívül. Munkájuk sem ment úgy, ahogy szerették volna. Györgyi csak sóhajtozott, Disz Pinty természetlenül rágódott a reptéri kudarc miatt, és az énekgyakorlás helyett inkább egy goromba levélen törte a fejét, melyet Robihoz intéz majd. Balsors folyton Seruzád körül ingatta a fejét, mint egy munkanélküli kísértet, aki vén korára meggyávult, és most sopánkodással tölti idejét. Végre Seruzád megúnta a temetési hangulatot, és kitalált valami nagyszerű foglalkozást. Helyesebben: egy csuzlipuskát talált a lomtárban. Leküldte Balsorsot az udvarra szép, dunai kavicsért, és ezekkel a szép csiszolt folyami lövedékekkel kezdte löni az elefánt-torony gótikus ablakán keresztül a vén Teleki-téri rozsdás kardot, amey a pallos-jog szimbolumául rugtatott előre ebben a különös várban. Jó nagyokat pendült a kard, ahogy Seruzád gyakorlott pusztai keze eltalálta a golyóbissal. Szinte örült, hogy valamiféle golyó-féle csiklandozza meg rozsdás irháját... De a pendülő hangokat csakhamar csörrenő hangok váltották fel, és egy szép, festett üvegablak darabokban hullott a kövezetre a Hóhér-bástya elé.

Balsors ijedten ingatta a fejét.

— Ennek is én leszek az oka, mi?! Majd azt mondja a törvényszék, hogy én hordtam a köveket, tehát én felelek az ablakért! Mi lesz most, te gonosz pusztai asszony?!

— Mi?! Eldugjuk a csuzlit, lesurranunk a kertbe, és ott megkezdjük a «Kaland a nagy bombázóval» című humoros riportot.

Lábujjhegyen settenkedtek le a csigalépcsőkön. Ahogy a középső toronyszobába értek, közeli lépéseket hallottak alulról.

— Jön a számonkérés! — lihegte Balsors. — Mit csináljunk?

Seruzád válasz helyett már cselekedett is. Üres páncél és sisak lógott a falon testmagasságban. Szépen mögéje bújt. Alul

leány volt, felül morc bajvívó. Szegény Balsors kétségbeesve nézett körül. Látott szép számú pamlagot és középkori karosszéket, de szabad páncél nem akadt már. A sarokban azonban megpillantott egy XV. századbeli menyasszonyi ládát jó rozsdás vaspántokkal. Ijedtében belesücsült a ládába, és a fejére húzta a födelét is. Kattanás, — és Mágli Magda a «Truhe» foglya lett.

Mikor a veszély elmúlt, és Paula néni elvonult mellettük, Seruzád előbújít a páncél mögül. Megdöbbenve vette észre, hogy Balsors csapdába esett.

— Segítséget! Megfulladok! — hallatszott a vaspántok mögül, mint valami lezárt sírkamrából. A pusztai asszony komolyan meg volt ijedve. Mint egy gyorsított film, pillanatok alatt végigperegtek lelke vásznán azok az esetek, mikor pajkos gyerekek csínyje következtében megfulladt a ládába zárt gyermek. Szaladjon Paula néni után? De hiszen ezzel bevallja a csuzli-csíny. Mindegy!

— Egy pillanat, Magdim (most nem mondta: Balsors), segítséget hívok.

Keze azonban ösztönszerűen végigmotozta a nagy ládát. Szeretett volna örömeiben felsikítani: az oldalsó falon egy szegre akasztva megtalálta a hatalmas kulcsot. Jól neki kellett veselkednie, míg végre sikerült kinyitnia a berozsdásodott zárat. A födél felpattant, és Mágli Magda félig ájultan kecmergett elő a láda börtönéből. Mikor magához tért, átölelte Seruzádot, és keservesen kezdett sírni.

— Már elveszettnek hitted magadat, úgye? — kérdezte a pusztai asszony részvétellel.

— Igen . . . igen . . . De nem azért sírok. Hanem elgondoltam, ott a láda fenekén, hogy még a menyasszonyi láda is én-ellenem dolgozik. Mert én olyan peches vagyok!

Seruzádot a nevetés ördöge rázta, de menekülni kellett: felülről visszafelé jött Paula néni. Seruzád maga előtt tuszkolta hát Balsorsot, akit mindenki és minden tép, aztán elrejtőzött vele a kertben.

Csak Márti és Eta dolgozott az önképzőköri témán komoly «bevetéssel». Eta a reptéri jegyzeteit rendezgette, Márti meg már a lírai jellemrajz közepe felé járt. A címe ez volt: «A levegő hőse». Leányi ideálmusának minden bája benne volt ebben az írásban.

A jó Istennel kezdte, aki a végtelen lélekbe beleoltotta a végtelen magasságok felé való vágyódást, amely ösztönszerűen is a lélek vágya Isten után. Aztán rátért Ikarusra, a levegő klasszikus hőisére.

«Ha nézem a mai repülőt, a mi hőünket, Ikarus arcát látom benne. Szemében az isteni láng, magas homlokán a sztratoszféra tiszta derűje, vékony száján az akarat nyila feszül, keskeny sas-orrán a minden veszéllyel szembeszálló bátorság vonala, szőke, hullámos fürtjein . . .»

Márti ajkát halk kiáltás hagyta el :

— Jaj hiszen ez ! . . .

Nem merte hangosan kimondani, csak úgy magában lehelte a lélek tüdejével, hogy «hiszen ez Robi !» Ikarus biztosan barna volt, vagy fekete, mert görög volt !

Mélyen elpirult. Senki sem látta, és hallotta, amit frt. Fogta gyorsan a kuliját, és jó vastagon áthuzigálta a «szőke, hullámos fürtöket», majd fölübük írta : «*barna, sima haja szabályosan simul a pilótasapka alá . . .*»

Igy. Elvégre ő igazán nem ! Nem és nem ! Ezerszer nem ! De azért ezt a javított kifejezést mégis kissé túlzásnak találta. Apa, a szigorú magyar-tanár bizonyosan erőltetettnek találná ezt a kifejezést. Márti tehát áthúzta a sima szót, és föléje írta : «hullámos». Barna hullámos . . .

A török-szobában Eta jegyezgetett. Papírdarabjain mechanikai szakkifejezések hemzsegttek, melyeket a hirtelenszőke mérnöktől hallott a reptéren. Felét sem értette jegyzeteinek, de azért büszke volt rájuk. De a száraz, tárgyias mérnökmondatok közt azért ilyen mondatok is megbújtak dolgozatában : «Az aerodinamika vívmányainak sokat köszönhet az emberiség. A tudás legyőzte a levegőt. A mérnöki körző, a matematika és a kísérlet odaállt a hő ember mellé. Ma már az embersas repülhet, és szőke, hullámos haja szabadon, bővölően zilálódik . . .»

Az ő kulija is megállt a mondat közben. Miért éppen szőke és hullámos? Néhány pillanatig borongva és ellágyulva nézett maga elé szürkés zöld, mérnöki szeme, aztán áthúzta ezt a mondatot. Ő aztán nem megy férjhez, az biztos !

Ebédnél valahogy felengedett a hangulat, de vacsoránál megint beborult az ég. Györgyi és Paula néni olyanokat sóhaj-

tottak, mint egy tehervonat mozdonya, melyet csak szénporral fűtenek.

— Talán ilyenkor már lesett rá! — rebegte Györgyi, és feddően nézett Seruzádra, aki valami miatt Disz Pintytyel vigyorgott. Seruzád azonban nem ijedt meg a vérfagyaláló pillantástól, ő nem olyan fából volt faragva, akit könnyen meg lehet ijeszteni. Szívrepesztő hangon felsóhajtott:

— Istenem, talán éppen az ő tojását esszük most! Az ő tiszta fajtojásait!

Balsors megrázkódott.

— Halott tojását, brrrrr!

— Rosszabbak vagyunk a kannibáloknál! — komizkodott tovább Seri. — Ők csak felnőttet esznek, hizlalt felnőttet. De mi elköltjük egy halott ivadékát is... Ártatlan ivadékát!...

Paula néni pulykavörösen verte az asztalt szelíd kezével.

— Leányok! Ez már mégis csak sok!

— Nem megy le! Nem megy le a torkomon! — sopánkodott Györgyi. — Szegény.

— Szegény!

— Szegény!

Igazi böjti vacsora volt, vagy inkább a vacsorázók voltak böjtiék: alig ettek valamit. Vacsora után Seruzád félrehívta Mártit és Balsorsot.

— Gyerekek, ez így nem mehet tovább. Én érzem, hogy az a róka ma éjjel megint eljön. Lessük meg őt!

A terv nagyon tetszett. Balsors ugyan gondolkozott egy darabig, de miután kiderítette magában, hogy a tyúkketreceknél nincsen kinyitott menyasszonyi láda, örömmel belement ő is a kalandba. Csak egyet kérdezett félig tréfásan:

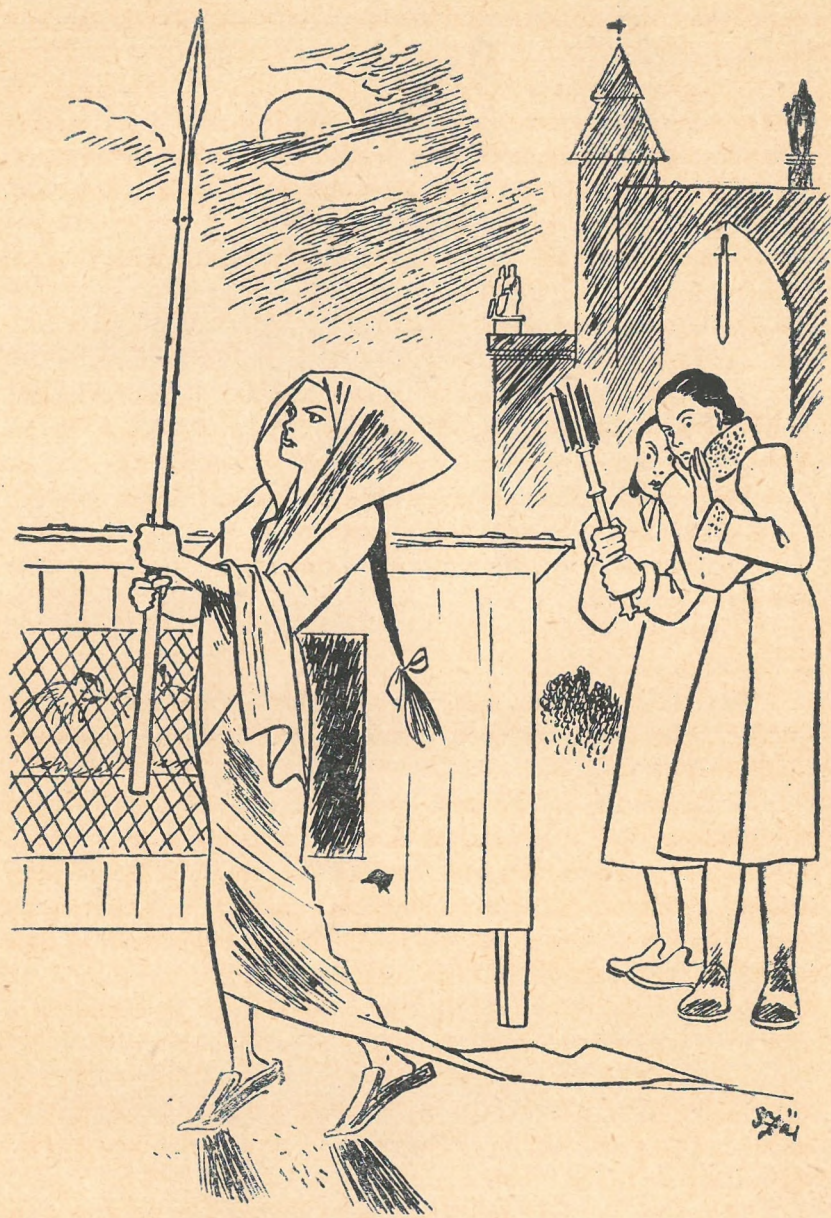
— Ugye Serikém, a róka nem táplálkozik emberhússal?!

— Nagyon ritka esetben!

— Akkor én nem megyek le!

— De fiam, láttál már olyan bolond rókát, amelyik a te husodat választaná a tyúkéval szemben?! Csak gondold magadat a róka helyébe! Neki is van esze!

Ez megvigasztalta Balsorsot. Etát, Györgyit és Pintyét nem avatták bele tervükbe, mert tudták, úgysem vállalkoznának rá. Eta túl komoly, Pinty a hangszálait félti. Györgyi meg idegroncs ma

Nagy körültekintéssel készültek fel a rókalesre. Seruzád az apjától hallotta odahaza, hogy az állatok általában nagyon félnek a misztikus dolgoktól. Megvárták, míg a másik három lány elaludt, aztán adott jelre lelopakodtak a folyosóra. Seruzád a lepedőjét is hozta. Szépen körültüzdelt testén biztosító tüvel, mint egy római tógát (csak hogy kámzsát is szerkesztett belőle a fejére), és mint a Vár Fehér Asszonya leóvakodott a két cinkostárral együtt a tyúkfarm felé. Fegyvert is kerítettek, még pedig a «könyöklőrő», egy lándzsát meg egy nehéz tollas buzogányt. Azt mondta Balsors, hogy ha ő ezzel megvakarja a róka fejét, akkor abból többet nem lesz partiképes fiatalember.

Egymásba karolva lopakodtak le a kertbe. Ott megálltak a farm közelében egy cseresznyefa alatt. A hold éppen elbújt a felhőrongyok mögött.

— Hallod? — vacogta Balsors. — Dörömbölnek valahol!

Belevájt a Kísértet meg a Lándzsás karjába, és ijedten ejtette le a buzogányt a földre.

A tyúkok felkáráltak.

— Hallod? — lihegte még ijedtebben Bali. — Talán már itt is van? . . . Dörömbölnek! . . .

Valóban: szabályos, tompa dübörgés hallatszott.

Seruzád meghúzta a lepedő alól Balsors ruháját.

— A szíved dörömböl, Balsors! Vágd ki a mellkasodból!

Jót csípett a szurokmadár karján. Ezen még a sorsüldözött leány is nevetett volna, ha a helyzet nem lett volna olyan rémes. Bujdosó holdvilág . . ., sejtelmes vár a kísérteties tornyokkal . . ., véres kard a levegőben . . ., csikorgó érckakas . . ., éhes vasszűz a pincében, egérrel tele . . ., halálra szánt tyúkok a ketrecekben . . . és valahol a közelben a Gyilkos . . ., a vörös Hóhér . . .

Balsors úgy érezte, hogy jobb dolga volt abban a dohos, középkori tulipános-ládában, mint itt. Fogvacogva súgta a pusztai asszonynak:

— Te Seri, csinálj valamit, mert kiver a hideg!

Márti hozzátette:

— Sétálj el, Serikém, lepedőben a ketrecek előtt!

Seruzádot nem kellett nagyon biztatni. Apró léptekkel eltipeggett a ketrecek előtt, mint egy holdkóros japán gésa. Balsors szí-

vébe jeges karommal markolt bele a gondolat : ha ő most tyúk lenne, hát menten kilelné a hideg.

A tyúkok sem voltak fából. Felzsongott a farm : a jércék rikácsoltak, a kakasok bicsakló hangon kukorékoltak fel.

De más is történt. Hirtelen egy sötét tömeg zúdult a Vár Fehér asszonyának a nyakába, miközben rekedt ordítás hagyta el a száját :

— Megvagy, kutya !

Csótány Gergő volt, az utolsó alabárdos. Egész hangsúlyából kiértzett, hogy életének legjobb fogását csinálta most, az egyetlen, amely valaha is sikerült neki.

Seruzád felsikítozott, Balsors pedig huhogott, mint az álmából felvert bagoly.

— Köll neked tikhús? Köll neked tikhús? — hörögte vad, asztmás hangján az öreg alabárdos, és fojtogatni kezdte szegény Seruzádot. — Már-már tragikussá vált a helyzet, mikor Márti, a Schöngeszt, akinek eddig betagadt a toroka, felsivított :

— De Csótány bácsi ! Hiszen csak mi vagyunk !!!

Belecsimpaszkodott Csótány fojtogató karjaiba, és igyekezett megmenteni Seruzádot. Végre megtorpant a támadó. Elengette Seruzádot, aki most kezdett csak igazán fuldokolni, de nem a levegőhiánytól, hanem a nevetéstől. Mikor Csótány felismerte, hogy éppen azt a leányt fojtogatta, aki neki a régi, jó Verpelétit hozta, nagy sópánkodásba csapott :

— Jaj, hogy ippeg a Dóry kisasszonyt ! Jaj, kis lölköm, ne haraguggyék erre a bolond Csótányra ! Dehát nem tudtam, hogy iccakánkint a tikokat tetszik kísértenyi !

Bolondos Csótány ! Az előbb meg akarta fojtani a pusztai asszonyt, most pedig majd térdreborul előtte ! A leányok elmondták neki, mi hajtotta őket ide. Közben, hogy megnyugodjanak, megnézték a hófehérre meszelt ketreceket. Ott bóbiskolt külön ketrechen Kleopatra, a koronás Leghorn. Még álmában is valami oly különös méltósággal tudott kammogatni a lécen, mintha azt akarná mondani :

— Az enyém a rekord a kerületben ! Három tojással túltojtam Czinka Pannát !

Szegény Panna azonban már kiesett a versenyből. Négus pedig, a fekete császár, mikor a kézi villanylámpa fénye a szemébe csapott, ijedtében megtojta a másnapi tojását.

Seruzád hirtelen a fejére csapott.

— Hülyék vagyunk, gyerekek!

— Miért?

— Először: a ketrecek hófehérek. Mit akarok akkor én az én kísértetsleppemmel? A róka, ha akar, megijed a fehér ketrecek-től is! Másodszor: hogyan tudhat normális róka ezekben a bezárt, bedrótozott ketrecekbe benyomulni?! Ki van zárva! Nappal rabolta el a vörös hóhér szegény Czinka Pannát...

Kicsit le voltak forrázva a kiábrándító okfejtéstől, de meg is nyugodtak. Lábujjhegyen lopakodtak fel ágyukba, de hiába óvatoskodtak, a három hálópajtás felébredt hangos nevetésükre, és el kellett beszélniök mindent.

Nagyszombat reggelén aztán megint történt valami. A lovagterem ablakán át szörnyű sikítás hangzott a kert felől. A hat iganonó odaszaladt az ablakhoz. Paula néni tünt a szemükbe, amint kezét tördeli a tyúkfarmnál. Percek mulva kiderült minden: eltűnt Kleopatra, minden Leghornok csúcs-tojója. Paula néni kezét tördelte, úgy számolt be az újabb tragédiáról. Reggel korán kiengedték Kleót is a többivel, de az első etetésnél már nem jelent meg. Kísértetiesen megisméltódott az a jelenet, ami Czinka Panna eltűnését kísérte: Csótány összezsugorodott, Györgyi toporzékolt, Julis csámcsogott, Paula néni pedig sopánkodott.

Csak az volt az új elem a jelenetnél, hogy Paula néni most már a konkurenciára gyanakodott. A nyári baromfikiállításon több ismert tyúkfarm indul, — vajjon nem valószínű-e, hogy egyes szenvedélyes versenyzők *mindent* megkísérelnek a vetélytársak eltüntetése végett?!...

Estére aztán kiderült minden. Éppen feltámadásról jöttek haza a leányok, mikor Darabos őrnagyék szomszédos gyümölcsösében két lövés dördült el egymásután.

Györgyi átkiáltott a kerítésen:

— Kezét csókolom, Elli néni! Mi történt?

Csinos, magas asszony jött feléjük. Sétabotjával izgatottan csapdosta az útszegélyző füvet.

— Szervusz, Györgyikém! — mondta melegen.

— Mi történt, Elli néni?

— Képzeld, megvan a tolvaj! Öt tyúkomat vitte el egy hét alatt! Devecseri, a kerülő éppen most lőtte agyon.

- Hallottuk! Eltalálta!?
- Igen, el. Vége van!
- Róka?
- Gyere át, vagy gyertek át, nézzétek meg!

A leányok kíváncsian zúdultak át Darabosékhoz. Devecseri, a lilaarcú kerülő, jóllakott diadallal tartotta a kezében öreg mordályát. A ribiszkebokrok tövében ott feküdt egy tépedt, loncos kóborkutya. Nyelve véresen meredt ki szájából, szürke, piszkos szőrén pásztákat szántott a vér. A leányok iszonyodva fordultak félre a látványtól, Györgyi azonban undorral rúgott rajta egyet,

— Gyalázatos tolvaj! — tette hozzá gyűlölettel.

Márti megfogta a karját.

— Miért bántod, Györgyi?

— Mert elrabolta legdrágább tyúkjainkat, a biztos nyereket! És akkor ne bántsam?!

Darabos örnagyné megtódtította Györgyi vádját:

— Tőlünk is elvitte Salomét, a kerület *legjobb* tojóját! Orpington volt a javából! Ez is *biztos* nyerő lett volna a kiállításon!

Vitára került volna a sor, ha meg nem jelenik Darabos Endre, a félkarú őrnagy. Magas, délceg férfi volt, kisportolt férfi-szobor, jobbkarján azonban üresen csüngött alá a kabátja ujja. Nem tudott sem vadászni, sem sportolni a félkarja miatt, hát baromfit tenyészített, és fajgyümölcsöst telepített. Gyönyörű fáit olyan glédába ültette, mintha szemlére sorakoztatta volna őket: a Legfelsőbb Hadúr díszszemléjére.

Felesége bemutatta a lányoknak. Az őrnagy szórakozottan fogott velük kezét. Látszott, hogy gondolatai másutt kalandoznak. Töprengve állt meg a kutya teteme előtt. Devecseri önérzetesen lépett eléje:

— Őrnagy úr, jelentem alásan, én lüttem agyon. Éppen közibük csapott a tikoknak, de mint a vellám... Itt bujhatott át a kerítés alatt. Az illen kóbor dög valósággal átrágja magát minden. Duflát kapott, osztá kampec!...

Darabos őrnagy nem szólt semmit, csak a kutyát nézte. Arcára valami kemény bánat feszült. Lassú mozdulattal levette a kalapját a fejről, és vigyázz-ba merevült a kutya előtt.

— Bandi! — kiáltott rá szinte ijedten a felesége. — Mit csinál?

— Tisztelgek . . . a hős előtt!

Valamennyien döbbenten néztek rá. Az őrnagy néma maradt egy darabig, aztán ráparancsolt a cselédjére:

— Mari, megfog két csirkét. Érti?

— Igenis.

— Elviszi Czifra János hadirokkantnak, a Pestis-gödrökhöz. Ki van fizetve.

Fogott egy ásót, és minden magyarázat nélkül sírgödröt kezdett ásni a tolvajnak.

VI. FEJEZET.

A vendégleányok csak megnyugodtak volna Darabos őrnagy különös ítéletében, de Tibor Györgyi nem abból a fából volt faragva, mint ők. Másnap, húsvétvasárnap nagy társaság gyűlt össze Tiboréknál. Eljöttek a mamák (Balsorsén és Seruzádén kívül), ott volt Erzsébet néni és néhány fiatalember is, köztük Robi, a levegő hőse.

Irtóztató uzsonnát tálatatott fel Paula néni. Hogyne, mikor évek óta ez volt az első eset, hogy ennyi embert meg volt szabad hívni! Az «irtóztató» jelzőt Márta biggyesztette az «uzsonna» szóhoz. Érzékeny szociális lelkiismerete volt, és egy pillanatig sem tudta elfelejteni, hogy náluk odahaza, a szerény tanári asztalnál, már két év óta nem látnak babkávét, mazsolás kuglófot és ezekhez hasonló lucullusi csemegéket. Viszont a falatok könnyeztetően jól estek gyomrának, s így drámai harc kezdődött a test és a lélek között. A test kitárt pórusokkal habzsolta a falatokat, de a lélek folyton oda-odakapott, mint láncravert, ingerelt eb.

— Gyerekek! Mára ilyesmit! . . . Hát ez mégis csak vétek! . . . Ámulónak érzem magamat a közösség ellen.

Disz Pintynek azonban nem voltak gátlásai:

— Ugyan már, fiam, ne prédikálj! Haszna van a közösségnek abból, ha én nem eszem meg ezt a vajjas kalácsot? Hamm!

A fiatalság valóban nem érzett különösebb lelkiismeretfurdalást, de csak azért, mert ebben a különös mesevárban áldozott a gyomor tiltott gyönyöreinek. Mintha ezek a különös tornyok és bástyák törvényen kívül helyezték volna őket, valahová vissza a középkor öklös szabadságába.

— Mikor jön már a nyárson sült szarvas? — kérdezte az egyik fiú. Középkori étlapot raktak össze szellemes szavakkal, nekiszabadult vígsággal. Robi azonban komoly volt. Disz Pinty

egy darabig lefoglalta magának, csak akkor nézett nagyot, mikor Robi mindjárt az első táncnál Erzsébet előtt hajolt meg. De még nagyobb nézett, mikor Erzsébet mosolyogva, enyhe pírral arcán kijelentette, hogy bocsánatot kér, de ő nem táncol addig, amíg a bátyja a harctéren van.

Disz Pinty kikészített arca felragyogott ettől a karakán választól. — Úgy kellett Robinak! Jó volt ez a lecke! — gondolta magában. De végkép leforrázódott, mikor Robi a helyett, hogy őt kérte volna fel, egyszerűen leült a tanárnő mellé «örizni a családi tűzhelyet». Robi csak nagysókára kezdett táncolni, s csak a köteles táncszámokat róttá le. Vérlázító, vérlázító ez az árulás!

A leányok bizony különösebb lelkiismeretfurdalás nélkül táncoltak a fiúkkal. Odakünn kacagott a tavasz, s bennük vidáman dobolt a minden szomorúságot túldobogó leányszív.

Tibor építész természetesen nem vett részt a szórakozásban, neki aznap igen fontos dolga akadt «valahol Magyarországon». Paula néni töltötte be a háziasszonyi és házigazdai szerepet is. Györgyi egy darabig csak tüsténkedett a többiekkel, de aztán szinte minden átmenet nélkül elfanyalodott. Azt mondta, fáj a feje. Nem táncolt, s az arca szinte tüntetően kiütkezött a többiek önfeledt derűjéből, mint a sárgult, kiabáló falevél a nyári virágzásban. Hiába faggatták titokban a leányok, nem nyilatkozott. Csak akkor árulta el szíve fájdalmát, mikor a vendégek már eltávoztak. Hangosan nevettek az igavonók, mikor megtudták, hogy még mindig Czinka Panna fáj neki, meg a Darabos bácsi bosszantó titkolózása a «hős» kutya körül. Ő végére jár még ma vagy holnap az egész komédiának! Őt ne fumigálja senki! Neki joga van ahhoz, hogy megtudja, kié volt a tolvaj kutya, és miért nevezte egy világháborús rokkant tiszt «hős»-nek!

Mit volt, mit tenni, másnap, húsvéthétfőn mise után útra keltek az öt igavonók a makrancos Györgyivel a Pestis-gödrök felé. Csak nem hagyhatják magára azt, akinek ezt a kalandos, szép nyolc napot köszönhetik! Paula néninek persze egy szót sem szóltak, csak annyit jelzett neki Györgyi, hogy mise után elmennek kalandozni az Ikerhegyre.

Szőlők és gyümölcsösök között vezetett az útjuk. A fák már kipörsentek, az aranyeső kibontotta kénsárga virágait, s a szelence levelei közt már kis gyenge gyertyácskák himbálóztak. A duzzadt

faágakon cinkék köszörülték csőrüket új zsíros falatra, s a párosodó madarak hívása az élet egyetlen újjongásába olvasztotta az egész tavaszi misztériumot.

— Itt kezdődnek a Pestis-gödrök! — mondta Györgyi, és rámutatott néhány halomra, melyet dúsan benőtt a fű.

— Miért hívják ezeket Pestis-gödröknek? — érdeklődött Seruzád, az egyetlen vidéki, a leányok közül.

— Mert a mult század elején, mikor Várhelyen pestis dühöngött, ide szállították a döghalálban elhaltak tetemeit, és ezekben a gödrökben temették el őket. Tömegsírok ezek!

— Brrr! — borzongott Seruzád. — Nem szednék virágot róluk!

A villákat itt már viskók váltották fel. Apró ablakaik majd a földszinttel egyenlő vonalban pislogtak hályogos szemükkel a világba. Volt olyan is köztük, mely a meneteles partba volt belevájva.

— Györgyikém, gondold meg! — aggосkodott Pinty.

— Mindent meggondoltam. Mondja, kérem, néni, hol lakik valami Czifra János nevű hadirokkant? — fordult hirtelen egy talicskát toló asszonyhoz.

Az asszony letette a talicskát, és az ujjával egy viskó felé bökött.

— Ahun a!

Egy szál dróttal bekerített kis telek nyúlt el előttük. A viskó félig a partba volt vájva, lépcsők vezettek le a föld alá. Disz Pinty megállt az udvaron, Györgyi azonban elszántan kocogott le a lépcsőn. A leányok óvatosan követték. Mielőtt kopoghattak volna a deszkafoltos ajtón, kinyílt, és egy rongyos, vánnyadt gyerek zúdult ki rajta.

— Itt laknak Czifráék? — kérdezte Györgyi.

— Itt — felte a gyerek, a nélkül, hogy kivette volna az ujját a szájából.

Nyirkos szegényszag ütötte meg az igavonók orrát, orrtekerő, elemezhetetlen keverék, melynek mélyén a nedves rözse füstje és a harmadnapos savanyúkáposzta adta meg az alapillatot. A félhomályból egy asszony feslett elő. A karján rongyokba pólyált csecsemő csüngött. Olyan sovány volt az asszony, sárga arca úgy világított a félhomályban, hogy Márta önkénytelenül is rászólt:

— Miért nem tetszik leülni, néni?

Kissé felderült a sárga arc, mely olyan volt, mintha egy primitív középkori mester mintázta ki volna valami görcsös körtefából. Félszeg alázattal tüsténkedett :

— Üljenek le maguk, kisasszonyok ! Ejnye Irén, Mancsi, emeljétek le a teknőt a székekről !

De Györgyi félbeszakította :

— Köszönjük szépen. Czifra János hadirokkantat keressük.

— Itt vagyok !

A szoba zugolyából ormótlan férfi bicegett elő, nehéz teste alatt müláb csattogott.

Györgyi leckéztető hangon kérdezte tőle :

— A maguké volt az a tolvaj kutya, amelyiket Darabos őrnagyék kertjében agyonlőttek?

— A miénk !

— Hát tessék tudomásul venni, hogy az a ronda állat a legértékesebb fajtyúkjainkat rabolta el. Mégis csak hallatlan, hogy ilyen közbiztonság van itten ! Tudja, mit jelent egy ilyen rekordtyúk ?

— Életet !

Györgyi felütötte a fejét.

— Mit?

— Életet, kérem. Annak, aki megeszi ! Száradjon le a keze annak, aki azt a szegény párát agyonlőtte !

Valaki felköhögött a háttérben. A lányok odanéztek. Fialal lányka vékony, lázrózsás arca derengett elő a nehéz, foszlott birka-bőr alól. Györgyi kissé halkabbra fogta a hangját :

— Rabolt az a kutya, vagy nem rabolt?

— Rabolt.

— Tudták, honnan hozta a zsákmányt?

— Nem. De nem is kerestük !

Most a sárga asszony szólalt meg. Szavai keményen és tompán koppantak ki a faarcból :

— Ugyan má' mit leckéztet bennünket a kisasszony?! Könnyű a dúsgazdag Tibor György lányának. Mer' ismerjük ám magát, kisasszony ! Lenne csak itt köztünk ebben a nyomorban . . . a földalatt havi hatvan baleseti rokkantdíjjal, meg a hat gyerekkel, majd nem csatarászna olyan nagy hangon . . . , majd nem beszélne úgy a szegény, áldott Lógósról úgy ahogy . . .

Nem tudta folytatni. Felszipákolt.

— Nyughass má', fiacskám! — csillapította az asszonyt a rokkant. — Így történt, hát így történt!

A leányok mellére valami nehéz köd ólmosodott. Mártnak a torkát nyomta a szíve, hát félrefordult. Czifra János nehézkes, dagadt nyelvvel faragta ki magából a szavakat:

— Tetszik tudni, kisasszony . . . például az a kutya hős volt, becsületszavamra mondom, hős volt . . . Emberben is kevés akad illen! Így van, kis nagysád!

Györgyiben fellángolt a dac.

— Szóval tolvaj és mégis «hős»! Nahát ez mégiscsak hallatlan!

— Ugyan hadd már, Györgyi! — kérlelte Seruzád.

Czifra János most kihúzta magát bírái előtt, mintha egy roppant közösség igazát védené.

— Ide figyeljen, Tibor kisasszony! Például most elmondom, amit tudni köll erről az ügyről! Tavaly olyan nyomorban voltunk, hogy azt mondtam: «Végzek magammal és ezekkel itt!» Mióta lábamat elvitte a csille a kőbányában, nem voltam annyira kétségbe esve, mint akkor. Havi hatvan meg egy kis spórhertjavítás! Kitett összesen százat. Hát lehet ennyiből ennyi embert?! . . . Például gyüvök haza egyik délután a városból — hát az árokban nyöszörög egy kutya, amolyan kotradék kóbor kuvasz, véres volt, összemart. Vagy talán emberek verték össze?! Olyan nyomorult voltam, talán nyomorultabb, mint az a koszos kutya, — hát megsajnáltam, Istenbizony megsajnáltam. A hónom alá kaptam, osztá hazahoztam. Például ez vót az a kutya . . .

— Kivakartuk a bajból, — vette át a szót az asszony.

— Oszta elneveztük Lógósnak! — kaffant közbe az egyik gyerek.

— Mer' nem tudtuk a nevét! — szötte tovább a beszéd fonalát Czifra. — Hanem például abba a kutyába emberi szív lakott, nem állati! Láttá, hogy szűken vagyunk, kutyasorban. Hát egyik nap hoz ám például egy nyulat a mezőről. Hozzá se nyúlt, míg meg nem nyúztuk. Oszta' hamarost beállít ám egy disznócsülökkel. Tudja a teremtő Atyaisten, hunnét akasztotta elő! Lett! Darabos őrnagy úrnak má' elmondtam ezeket, hát most meghallották magok is, kisasszonyok! Például minket az a kutya az éhezéstől mentett meg . . .

— Aztán jött a tyúkpecsenye, úgye? — szól Györgyi.

— Igen! Mikor a nagy télben nem tudott a mezőn vadászni, akkor jött a tyúk. Például akkor, mikor a Pannikánk megkapta a tüdőgyulladást!

Az ágy felé biccentett a fejével.

— Például ő kapta a tyúklevest. A Lógós csak a csontot kapta. Ha látták volna a kisasszonyok, hogyan csillogott az az okos, barna szeme, mikor beállított a koszttal!... «Nesztek, itt az élet!» — ezt mondta a szeme. Ő csak lehült, lehült, éppen hogycsak nem beszélt. Az életét köszönte nekünk, — hát az életet hozta!...

— Aztán agyonlőtték! — kongott az asszony fa-hangja.

Elhallgattak. A beteg leány felköhögött, majd halk, ziháló hangon megszólalt:

— Az őrnagy úr is küldött csirkét..., nekem küldte..., nekem... De ezek itt... fölették... Én csak a levét... a levét... de az is jó volt...

Előkapta a köhögés. Felsírt a fájdalomtól.

Györgyi szabályos, zárt arca hirtelen széthullott vonások laza mozaikjára, mintha az a belső készülék, mely eddig összefogta, eltört volna.

— Fáj? — csak ennyit kérdezett a betegtől, és megfogta forró kis kezét. Soha nem látott még ilyen nyomort, nem szívott ilyen nyomasztó, nyirkos levegőt. Hirtelen emlékezetébe szökött, mint visszaérzett rossz íz, az ő betegsége, mikor kis elemistakorában tüdőgyulladásban volt. Akkor még náluk volt anyja, gyönyörű, dallamos hangján szólta hozzá, fityulás ápolónő ápolta, és három doktor is kezelte. Mennyi játék, mennyi sütemény és virág volt az asztalán és éjjeli szekrényén! Talán ez a sok minden kergette el tőle a halált? Vagy az édesanyja szeretete?

Könny szökött a szemébe. Seruzád résen volt mellette. Most sem tagadta meg magát: úgy tudott sügni, hogy senki más nem hallotta meg, mint a segítségre szoruló:

— Aztán nehogy elbőgd magad!

Györgyi erőt vett magán. Valami mosolyfélébe mentette át gyengeségét:

— Orvos volt nála?

— Volt. A Pintér doktor úr nézte meg például mint rokkant gyereket, — válaszolta Czifra.

szücsz?

— Hány gyerek is van?

— Hat. Kettő meghalt.

— Jobb nekik! — vélte rideg tárgyilagossággal a sárga asszony.

Márti, a széplélek eddig úgy állt ott, mint a bűnös, akit ártatlanul belesodortak valami kollektív bűnbe. Most halkán megszólalt, hogy valahogyan el ne sírja magát:

— És a kicsit hogy hívják?

— Mink csak Misinek mondjuk — felelte az asszony. — De nincs megkeresztelve.

Márti megrázkódott. Ez volt a legszörnyűbb felelet, amit kaphatott. Keresztleetlen pogány! Fájdalmas és boldog izgalom fogta el egyszerre, hogy ő ezt megérhette!

— De néni, gondoljon a kicsi lelki üdvösségére!

— De a nyomorúság! — kopogta fahangján az asszony.

A leányok úgy érezték, hogy itt már nincs tovább, mit beszélni. Györgyi biccentett a földház lakói felé, és menekülésszerűen kisetett. A leányok követték. Künn ezüstösen csorgott a tavaszi napsugár az ég kék kelyhéből. Az Iker-hegy boldogan és szabadon terült a tavasz csodája alá, mint egy roppant, boldog kérődző tehén.

A leányok hallgattak. Csak Györgyi használta szokatlanul sokat a zsebkendőjét.

Balsors panaszosan ingatta nagy, kerek fejét a nyomasztó csendben. Az előbb még ki akarta kiáltani, hogy ne merjék ám őt többé «Balsors»-nak nevezni, mert *mások* sokkal jobban rászolgáltak erre, — de most megint visszasüllyedt balsorsi hangulatába. Nem! Egyedül ő érdemli meg ezt a nevet! Mert csak neki van olyan pechje, hogy élete legszebb húsvéti vakációját ilyen temetési menettel kell befejeznie...

VII. FEJEZET.

— Erzsébet néni csinosabb, mint volt !

— Luca néni savanyúbb, mint volt !

— «Attentionnak» filharmonikus facipője van ! (tudniillik zenei taktusban kopog a folyosón).

— Zuhanynak új ruhája van, műrost nélküli, régi anyag !

A húsvét utáni első tanítási napon hangzottak el ezek a történelmi megállapítások a hatodik osztályban. Istenem, mennyi minden történt ez alatt a tíz nap alatt ! A harminc leány harminc otthon leheletét viszi be az almazöld falak közé : örömet, bánatot, vívódást, aggodást, szeretetet, huncutságot — és mindezt abban a hús dekára való piros, ketyegő húsdarabban, amelyet leányszívnek neveznek (a fiúszív ugyanis néhány dekával nehezebb).

És bevisznek még mást is, amiről nem szabad, és nem illik beszélni, amiről csak az álmok suttognak meg a tavaszi szél s a bomló virágrügyek, az árulkodó méhecskék, a fészekrakó madárkák . . . Ez az édes, zürzavaros muzsika néha durban van lekottázva («fekete a szeme, mint a sasé, és acélos a haja»), vagy mollban zeng («kék, ábrándos a szeme, és hullámos, szőke a haja, mint az apródé» . . .).

Csak Zuhany ne volna olyan útálatos ! Ő is mond a híres osztályról megállapításokat mindjárt az első magyar órán, miközben az osztály «Arany művészi céljai»-n rágódik vért verejtékezve.

— Balogh, mit néz olyan fancsalian, mintha leveli békát evett volna reggelire ? !

— Greisinger, maga úgy ül a helyén, mint egy álmos kuvik a szolgafán ! (Legalább azt mondaná meg, mi az a szolgafa !)

— Tibor, maga mit töpreng megint, mint Hamlet a nagy monológ előtt ? (Persze Hamlet is Arany János fordítása !)

— Galamb (ez Márta volt), nem vagyok ám Vörösmarty, hogy egy új Merengőt írjak magáról!

— Balsors, ne ingassa úgy a fejét, mert Arany mindjárt új balladát ír magáról «Bánatos Magdolna» címmel.

— Dddöry fiam, maga annyira figyel, hogy ez nekem gyanus! Nem a nem-figyelést akarja leplezni ezzel a hadmozdulattal?

Seruzád kivételesen hallgatott. Csakugyan nem tudta, mit olvasnak, pedig ennél az érdekesítő mondatnál tartottak; hogy «Arany lelkisége korántsem volt valami lezártan megállapodott, megmerevedett állomány, hanem mindig mozgásban levő, egyre változó folyam».

Seruzád lelkisége is ilyen mozgásban levő folyam volt. Egyszerre három mellékfolyó is ömlött az anyafolyamba: az olvasás folyója Arany művészi céljairól, a töprengés patakja «A levegő hőseiről» és a tegnapi élmény emléke, amit Czifráéknál szerzett. Tessék ilyen folyamörvények mellett figyelni!

Györgyinek nem voltak olyan sokoldalú geológiai tehetségei, mint Serinek. Ő csak Czifráékra gondolt. Még mindig benne fájt a rongyos, birkabőrrel letakart leány szenvedése, meg a többi leverő benyomás. Égett a lelke, mint a friss seb, mely olyan helyen van, ahol nehezen tud begyógyulni. Györgyi először volt életében az *árnyékos* oldalon. Szinte testi rosszullet fogta el, mikor azokra az elesett emberekre gondolt! Mikor este félig sírva beszámolt a Czifra-családnál tett látogatásáról, Paula néni megmosta a fejét:

— Nézd, Györgyim, te most mindent a szíveden keresztül nézel. Ezek az emberek rendszerint maguk az okai nyomorúságuknak! Nem dolgoznak, s elisszák, amit keresnek.

Györgyi azonban nem tudta ezt olyan egyszerűen elintézni, mint Paula néni. Czifra János múltába konokul kopogott képzelete padlóján, a sárga asszony rámeredt a rongyos gyermekkel, rácsodálkoztak az éhes, mohó gyerekarok, ezek az ártatlan nyulacsokák, és a szegény kutya véres teteme is meg-megvillant képzeletében. Aznap éjjel felsírt álmában (a leányok már hazamentek), és mikor Paula néni vigasztalta, akkor kitört belőle a visszafojtott panasz.

Nem nyugodott addig, míg reggel el nem küldtek egy nagy tál maradék süteményt a Czifra-gyerekeknek. Régi holmija közül

összeszedett frissiben néhány finom ruhadarabot, s ezeket is eljuttatta a rokkant családjához.

... A tizenegyed tízpercben bevette magát a hatodik az iskolaudvar lugasába. Őröket is állítottak ki, hogy a hetedik esetleges kémkedését megghiúsítsák.

— Na, hogy állunk, gyerekek a versenygyűlés anyagával? — kérdezték az agytröszt tagjaitól a boldog plebsbéliek. Ugráltak, mint a mező madarai, kik nem vetnek, de biztosan aratnak.

Márti Györgyre nézett, Györgyi Etára, Eta Disz Pintyre, Disz Pinty pedig Balsorsra. Balsors ingatta a fejét, mint a napraforgó a szélben, szerette volna a kérdő pillantást továbbítani Seruzádra, de hiába kereste a pusztai asszonyt, nem volt sehol! Hirtelen azonban, mint a nyári forgószelel, közibük csapott valahonnan a szelencebokrok felől a pusztai asszony.

— Gyerekek, gyerekek! Megtudtam!

— Mit tudtál meg? — kérdezte egyszerre tíz ajak.

— Hogy a hetedik miért volt künn kedden a reptéren?

— Miért?

— Valahonnan megtudták, hogy mi... a levegő hőseit választottuk... versenygyűlésre. Hát kimentek előre, hogy... mindenről tudjanak... A bírálathoz kellett nekik écesz...

— Tíz fillér az «éceszért?» — üvöltött fel diadalmasan Györgyi.

— Irja föl, főúr, a többihez — csattant vissza Seri. — No, mit szóltok hozzá?! Bájós, mi?! Azért dugta az orrát Kitty minden anyacsavarba a reptéren!

Az agytröszt alvó energiáit kissé felvillanyozta a vész hír. Most már csak azért is! Az osztály azért sem hagyja magát! Márti nagyjából kész a versenygyűlés eszmei alapvetésével, a többiek is eljutottak legalább — a vázlatig.

A tavaszi ég üvegbúráját repülőgépek berregése karcolta oda-künn. Balsors oldalt lettyentette a fejét, mintha a berregés az egyensúly-folyadékot kavarta volna fel a fülcsatornájában.

— Gyerekek... gyerekek, valami gondolatom van — mondta megszállott, tompa hangon.

— Lehetetlen! — fölénykedett Eta.

— De igen! Valami... valami... olyasmit kell bevinni

a versenygyűlésre, ami még nem volt, amióta a világ és az önképző-
kör intézménye . . . helyesebben Zuhany tanár úr fennáll! . . .

— Mit, Balsors?

— Eleven repülőt!

Kitört a kacaj-orkán, Disz Pinty megvetően nézte végig ezt a «proli» Balsorsot. Micsoda mitesszeres az arca és ez mer repülőről ábrándozni? Persze: hullámos, szőke legyen a haja! Balsors úgy állt ott a nép zajlása közt, mint Menenius Agrippa állhatott a Mons Sacer-on, mikor híres beszédét a testrészek lázadásáról elmondta.

— No-no, mit nevettek? — tiltakozott Bali. — Miért ne lehetne? Szépen előadná: «Mit érzek hatezres magasságban?»

Kimért férfihang hasított be a lugasba:

— Mit érez? Szédül . . . És lezuhan!

Zuhany volt. Felkacagott a hatodik. Az agytröszt tagjai összenéztek. Csak nem hallotta meg Zuhany Balsors örült tervét?! Akkor végük! Agyonzuhanyozza őket előre, úgyhogy, mire Rettenetes Kitty elé érnek, nem marad bennük még egy leheletnyi szusz sem!

Hanem felderültek, mikor Zuhany felügyelőtársát meglátták. Erzsébet volt. Meleg barna szeme biztatóan nézett rájuk. Nincs hiba, gyerekek, bohók vagytok, csacsik vagytok, de édesek is vagytok, szeretlek benneteket. Ezt mondta az a barna szem! Ó, ha tudná Zuhany, hogy mennyire imponál ő a lányoknak, de mégis mennyire lehervasztja lelkületüket a maró gúny, amellyel szemben tehetetleneknek érzik magukat! Erzsébetben a megértő, vergődő nőt látják, a testvért, az anyát, a női ideált . . .

Csengettek. Vége. A hullámos szőke haj lehullt hatezerméteres magasságból. A tangens-tétel meg Héron képlete felszívta azokat az agy-molekulákat, melyek az álmodozás kengyelfutói voltak . . .

Mikor egy órákor hazamentek, az iskola kapuja előtt néhány rongyos gyerek várta őket. Napi vendégek voltak, a tízórai maradékot szokták összekéregetni. Bizony már március elején sem volt a lábukon cipő, most pedig, mikor a tavaszi szellőnek még foga volt, rongyos ingben kuncsorogtak az iskolák körül.

Amint Györgyi a lányokkal kiment a kapun, az egyik kis rongyos eleje toppant és cédulát adott át neki. Györgyi ránézett a fiúra, és önkénytelenül kiszaladt a száján:

— Nem Czifráéknál láttalak téged?

— De igen. Czifra Pista a nevem.

Györgyi megállt és elolvasta a cédulát. Öregszemű, pókhálós betűkkel írta valaki:

Tisztót kedves Tibor kisasszon!

Ne haragudjon hogy írok de muszáj meg írnia a Julis lányom sírását a kutya végett. Most gyűtt csak rá hogy a lógóst meg gyilkolta a devecseri részeges kerülő vergye meg az Isten a gonoszát osztá Julis sír, mert szerete a lógóst s aszongya ki tartja el a családott ha ecer lógós meg ven ölvel. Így nyomorkodik az illen kódis fajta beteg gyerek. Ezen pár sor írásomal küldöm azt az 1 Pengőt, akkit ot tecet elveszteni nálunk Husvét vasárnap. Mer a böcsületeembe senki se kételkedjen tisztót, kedves Tibor kisasszon!

Melel maratam tiszteletel

Czifra jánosné.

Györgyi vegyes érzelmekkel olvasta a különös levelet. Az önéretetességnek és a kéregetésnek furcsa vegyülékét látta benne. Odahaza sokat hallott az elesett emberek agyafurtságáról és romlottságáról. Hová sorozza ezt a levelet?

Kereste szemével a kis Czifra-gyereket, de már eltűnt. Ez is különös volt előtte. Biztos az anyja hagyta meg neki, hogy ne várja a borraivalót! Belenézett a levélborítékba, a pengő valóban benne volt. Ki van zárva, hogy ő vesztett el pénzt a Czifralakásban. Nem is volt nála pénztárca, de a többiek sem nyúltak retiküljükhöz. Az egész csak kitalált história, valami suta, otromba figyelmeztetés. Vagy bizonyítékot akarnak szolgáltatni, hogy ők a kitaláltak: becsületesek!

Felült az autobuszra. Egész úton Czifra Juliska járt eszében, amint a kutyát siratja. Jogos volt Devecseri fegyverhasználata? Hát persze, hogy jogos, sőt helyes. Az ő szempontjukból. A törvény szempontjából is. De Czifra Julis szempontjából nem, mert most nem jön a lopott hús, a zsákmányolt, finom csirke. Brrr! Összerózkódott. A kutya szájából vették ki mindig a zsákmányt. Ráfolyt a nyála, talán a fogai is belenyomultak a húsba! Mennyiféle

kutyabetegség van, mindenféle ártalmas baktériumok lehetnek a kutya szájában — s ő meg a többi jó módúak a napos oldalon válogathatnak még ma is a törvényes, finom falatokban! . . .

Ebédnél nagyon szórakozott volt, és keveset evett. Mikor apja megkérdezte, mi a baja, kitérő választ adott. Apa nagyon ideges és levert volt. Közeledik Anya nevenapja, ilyenkor nem találja a helyét. Bezárkózik az irodába, vagy Anya szobájába.

Tibor építész asztalbontásnál jól a szemébe nézett Györgyinek, és parancsolóan mondta :

— Megmondani rögtön, mi van veled?

Györgyi nem tudott tovább titkolózni. Elmondta, hogy segíteni akar Czifráékon, mert segítenie kell. Nem is ízlik neki az ebéd. Torkán akad a falat, ha azokra az éhezõ gyerekekre gondol.

Tibor keményen vágott az asztalra :

— Nincs éhezõ ember! Csak dologtalan ember van! Egy kőműves ma tizenöt pengőt keres naponta. A napszámos tíz pengő napszámot kér, a téglahordogató gyerek is megkéri a napi öt pengőt. Mit beszéltek akkor máma éhezõ, szegény emberről?! Koldus vállalkozó, az lesz nemsokára, ha a kerék ilyen meredeken fordul . . . Én nem adok egy fillért sem, menjenek azok a tyúktolvajok dolgozni!

Gyenge kis nádszál volt az apai viharral szemben Tibor Györgyi. A logikai érvek lehengerelték, akaratlanul is bicegetett a fejével, félig helyeselte is, amit Apa mond. De mikor egyedül maradt délután, feltámadt benne az elnyomott igazság vihara : igen, menjenek dolgozni! De hogyan? Juliska tizenhat éves lehet, de fekszik! A többi tizenhárom, tíz, nyolcéves meg ennél is sokkal apróbb. Hogyan menjenek hát munkába? És hogyan menjen a sárga asszony a hat kicsi gyerektől?!

Ha apja teljesítette volna kívánságát, megelégedett volna egy kis átmeneti segítséggel. Lett volna egy beteljesült vágy a sok ezer közül, ami addig érdekes, míg be nem teljesül. De most, hogy megtagadta dédelgetett leánya kérését, Györgyi valósággal szerencsétlenné érezte magát. Délután csak ült a könyvek mellett, a nélkül, hogy tanult volna. Este felszökött az Elefántok tornyára és a holdvilág kísérteties muzsikája mellett kesergett a lapos tetőn.

Beton! Beton! Ez az ő élete, ami itt körülveszi. Betonember, ez Apa, igen, a drága Apa, akit ő szeret, akiért rajong, —

de Apa nem szereti őt igazán. Hol van Anya? Nem ez a betonkeménység űzte-e el őt is innen hazulról?

Visszafájtak most érzékeny, túlfinomult lelkében azok a halványodó emlékek, amelyeket Anyáról melenget a lelke. Nyolc éve már, hogy eltűnt Várhelyről, de ezüstmeleg hangja most is itt zeng a lelkében, mint hívó estharangszó. Igaz, neki mindig a nevelőnővel kellett lennie (Paula néni mindig azt mondja : «botrányosan elhanyagolt téged szórakozásai miatt !»), de néha-néha ölebe fogta és össze-visszacsókolta . . .

S most nincs, nincs ! Már talán halott valahol Helgolandban, vagy Párisban, vagy Algírban, nincs anyja, nincs senkije, őt megfosztották a testvértől is, árvább, igen, árvább és nyomorultabb Czifra Juliskánál is ! . . .

Miért kell neki ilyen kivert kutyaként élnie ebben az örületes álomvárban? Miért éppen az a két ember ilyen önző, akit a sors az ő szüleinek húzott ki a vak lutrin? ! Sors, sors ! A tisztelendő úr mindig azt mondja, nincsen sors, csak isteni Gondviselés van ! A «sors» meg az «istenke» az a hitetlenek, a szabadkőművesek pótistene, nekünk egy igaz Istenünk van, aki a legfőbb irányítója minden apró sorsnak «s aki nélkül, leánykáim, egy verébfióka sem esik le az ereszetek alól !»

Hát akkor ez a végtelenül mindenható, jó Isten miért éppen őt bünteti ezzel a kegyetlen egyedülléttel? ! Mit vétett ő? ! Hiszen szereti, imádja, féli, hát akkor miért? Miért?

Megvan ! Megvan ! Egy sors több sorsból van összetéve. Az övébe belejátszik apja és anyja sorsa. Anyja itt hagyta, mert neki szürke volt ez az előkelő elefántcsonttorony, amelyet a Tiborvár nyujtott neki. Elment a világot jelentő hangversenydobogókra a híres művésszel, megtagadta az urát, a gyermekét. (Ő azt hiszitek, én — a tizenöt éves Tibor Györgyi nem tudok már mindent, de Mindent, nagy «m»-mel írva? !) És apja épít, épít, felépíti ezt a cementbe faragott álmot. Ezt sem ő érette csinálja. Hanem talán anyjáért, de nem : magáért a játékért, a fantazmagóiójáért. Önző ő is, és biztosan kölönc neki az egyetlen szem gyereke. Azért nem akartak több gyereket, igen ! Azt hiszik, ezt ő nem tudja? ! Az ő vétkük belejátszik az ő sorsába, azért nem engedi a Gondviselés, hogy boldog legyen.

A hold tejbe burkolta a hallgató tájat, nini, nem is keresik,

senkinek sem hiányzik ő, csak talán Czifráék siratnák meg, senki más; azok is csak azért, mert remélnék valamit tőle. Senki sem bánná, ha ő most kiállna ide az Elefánt-torony párkányára, így ni... és..., oda abba a kéktejés muzsikáló mélységbe úszna le, kitárt karokkal, így ni...

Ebben a pillanatban belehasított lelkébe az az alumínium pengődarab: Czifráné pengője. Ha most oda leúszik a kék mélységbe, akkor senki sem fizeti meg Czifráéknak a pengőt. Itt marad az erszényében vagy összeszorított markában, idegen tulajdon, égető vadhús. Senki sem tudja majd, hogy az egy hatgyermekes nyomorék feleségéé, akinek gyermekeit egy kutya táplálta, Lógós, a könyörületes tolvaj...

Elkapta a sírás. Leugrott a párkányról a toronytetőre. Legubbaszkodott a sarokba, és csendesen, panaszosan sírt. Paula néni késő este talált rá összekuporodott, álomba dermedt testére. Szerencsére enyhe este volt, a forró tea, amelyet adott neki, elhessegette még a náthát is testéből. Paula néni nagyon meg volt ijedve, még a rizspor is elhalványult ápolt arcán. Kölcsönösen megfogadták egymásnak, hogy nem szólnak Apának a dologról, különben mind a ketten rosszul járnak.

Másnap reggel, ahogy az autobuszhoz sietett, eloldódott Györgyi cipőkötője. Félrevonult, s megkötötte. Mikor felegyenesegett, ráesett a pillantása az ikerhegyi kápolna ajtajára. Nyitva volt, bement. És mikor a gerlebúgásos, zsongó májusi reggelen ott állt a fehér oltárral szemben a kékruhás lourdesi Mária előtt, olyan egyszerűnek látszott mindannak a megoldása, ami nyomta a szívét. Ha apa nem ad rá módot a kutyás család megsegítésére, hát majd segít ő a zsebpénzéből, a lemondásából! Meg aztán — Szűzanyám! ott az osztály, a híres hatodik!...

Tízpercben a lugasi «törvénynapon» fontoskodva mondta társainak:

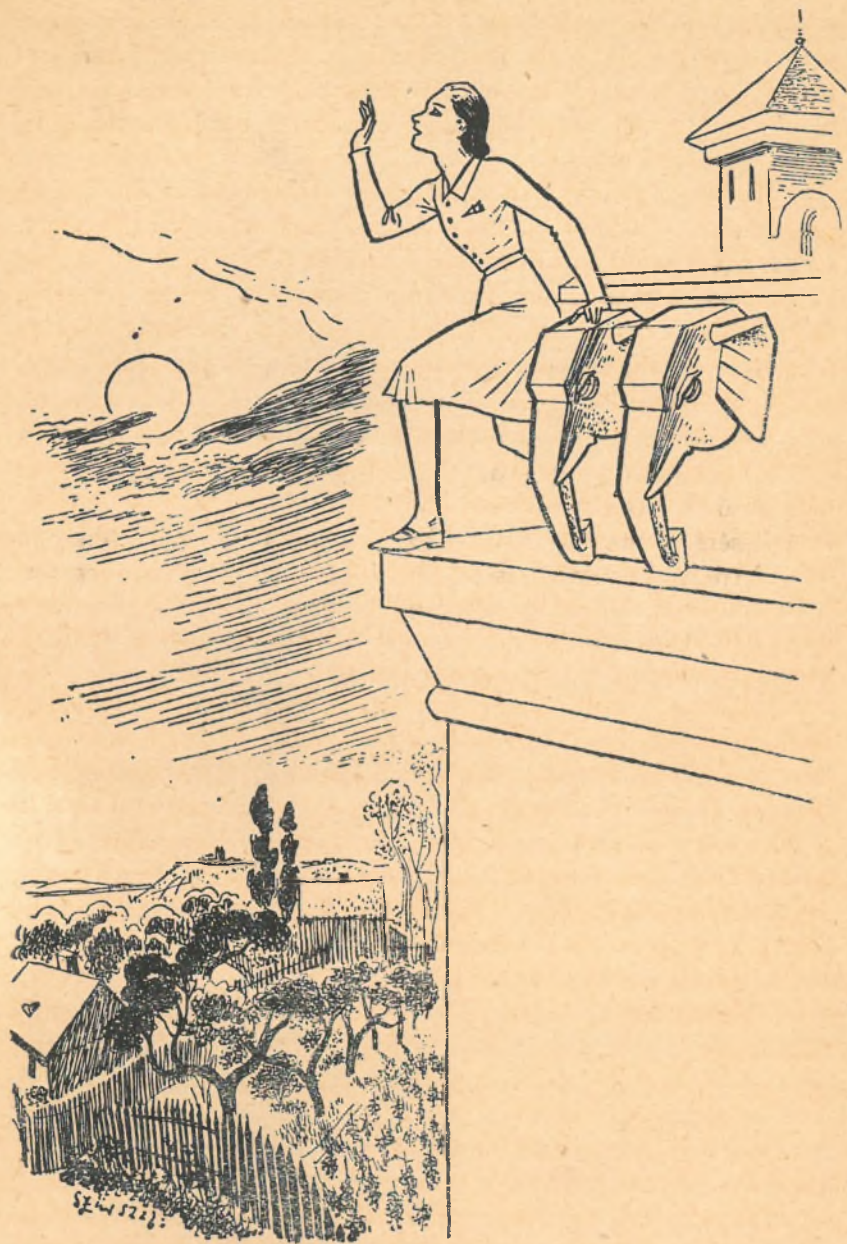
— Gyerekek, hiszen nincs is megkeresztelve!

— Kicsoda?

— A Czifra-gyerek! Tudjátok mit? Megkeresztelteti az osztály! Az osztály lesz a keresztanyja!

Kitört erre az üdvrivalgás. Aki még nem volt tisztában a helyzettel, azt beavatták. Elmondták a tervet Erzsébet néninek is.

Erzsébet szívvel-lélekkel magáévá tette a tervet. Persze

kell ám egy valódi keresztanya meg keresztapa is, mert a keresztlevélbe mégsem lehet ám bevezetni, hogy: «keresztanyja a VI. osztály!»

— Erről ráérünk még gondolkodni! — vágta el az első nehézség fonalát Györgyi. A legfontosabb most a kelengyeagyűjtés meg a keresztelői lakoma. A keresztelői ajándékot vállalom én!

— Nekünk van hímzett takarónk és vánkosunk!

— Nekünk ingecskenk!

— Flanell!

— Rékli!

Egymásután zúgtak fel a benevezések, mint egy vidám börcén. És mikor Balsors megértő, messzenéző mosollyal mondta, hogy «pelenka!» és hozzá búsan ingatta a fejét, akkor kitört a hahota s a lányok egyszerűen elfelejtették, hogy latin dolgozat lesz a gerundivális szerkezetre.

Egy nap alatt összehordták a kelengyét, az élelem azonban nem igen akart gyűlni: cukor, zsír, liszt — kinek van ma városzerte fölöslege? Inkább pénzt gyűjtöttek a lányok, és Györgyinek kellett kirevolverezni Paula nénitől a paszita élelem-anyagát.

— Egy hónapig cukor nélkül iszom a kávé, Paula néni, csak adjon! — fogadkozott Györgyi és Paula néni tudta, hogy ezt a fogadalmat meg is tartja ez a kemény gyerek.

Hármas követség ment a hatodik nevében Czifráékhoz: Györgyi, Márta és Seruzád.

Czifráék nagyot néztek, mikor a kis küldöttség beállított. Györgyi előadta a hatodik tervét, és nyomatéknak vagy inkább előlegnek letett a nyomortanya asztalára egy csomagot. A sárga asszony sóhajtott egyet. Látszott, hogy örül az ajándéknak meg a keresztelőnek, de öröme nem volt zavartalan. Pedig a beteg Juliska is már ült az ágyban, fűteni sem kellett már. Mohón bontotta fel a csomagot és most a hatodik osztály meglátta, mire képes az éhes gyomor.

A gyerekhad, mint az éhes sáskaraj rácsapott, és néhány szempillantás alatt szétkapkodta a mézessüteményt, meg a kolbászt. A süteményt ették a kolbással, a kolbászt süteménnyel. A sárga asszony vijjogott, csapkodott, mint az uhu a bagolypóznán, mikor varjak, kányák és vércsék támadják meg. De a ragadozók többen vannak, és mohóságuk új támadásra ösztönzi őket:

így járt a sárga asszony is éhes gyerekeivel. A végén már ő is tömött mohón és szégyenkezve.

A hármás küldöttség mosolyogva és zavartan nézte az éhségcsatát.

— Úgye ilyen nevetlenséget nem láttak még, — sopánkodott tiszta cérnahangján Julis az ágyból.

— Istenem, éhesek! — csattant rá váratlanul a sárga asszony hangja. — Minden falat vérré válik bennük.

— Hát persze! — hagyta helybe Györgyi. — Azért van. Legalább nem megy kárba.

Ezen aztán valamennyien nevettek, bármily szomorú is volt ez a roham.

Györgyi aztán elmondta a hatodik osztály ajánlatát: ők elvállalják a keresztanyaságot, csak megkereszteljük a kis pogányt. Továbbra is lesz majd gondjuk rája, ha elfogadják őket kereszt-szülőknek.

Elég maflán mondta mindezt. Seruzád rá is nézett fekete pusztai szemével: hogy lehet ilyen városi penészvirág-módra nyilatkozni ilyen emberek előtt!

— Tudja, Czifra néni, ne fájjon a feje! — fejezte be Györgyi. — Mi fedezzük a keresztelés összes költségeit a kis . . . Róbertnek! Mint a bomba, úgy hatott ez az utolsó szó.

— Róbert? Hm. — A sárga asszony dűnnyögött. — Nekünk Miska . . . Mihály . . . Czifra Mihály jobb tetszene. Czifra Róbert! . . . Olyan . . . olyan fura!

A három leány elnevette magát. Czifráné megbotránkozva nézett rájuk. Mit? Pojácát akarnak csinálni az ő fiából? Róbert! Már engedelmet kér, de ő a Miskából nem enged. Az ő öregapja Mihály volt, csirás Göböljáráson, szép barna ember, egyszer szarvára kapta a ridegbika, aztán jól földobta a szarvával, szerencsére beleesett a kútba, «osztá megmarkulta a vödrot, nem fulladt bele, csak a csontjai törtek össze, osztá mégis élt nyolcvanhatéves koráig» — hát ő Miskát akar, punktum! . . .

— Hát persze, hogy legyen Miska, Czifra néni! — hagyta helybe Seruzád meg Márti. (Mi ütött ebbe a Györgyi-be, hogy így: Róbert . . .)

Csupa titok ez a leány. Márti egészen nekipirult a belső méltatlankodástól. Nahát ez a Györgyi! Szerették volna mindketten

rögtön felelősségre vonni ezért a furcsa, egyéni akcióért, dehát a hely meg a szag, amit itt van, nem alkalmas erre.

Igen a szag. A penész, a beteg test, az évtizedes beivódott káposzta-illat nehézzé tette a levegőt. Györgyi, az elkényeztetett, szeszélyes Györgyi úgy érezte, hogy a gyomra fölfelé akar szállni, mint egy elszabadult léggömb, melyben tengeri betegségben szenvedő utasok vannak.

Megbeszélték a keresztelőt. Györgyi nagylelkűen kitálalta, hogy teljes kelengyét kap a fiúcska, mire Seruzád angyali nyugalommal hozzátette :

— Kölcsönbe !

Györgyi nagy szemeket meresztett.

— Mi-i-i?

— No igen — csicseregte a pusztai asszony könnyedén. — Hiszen úgy beszéltük meg. A keresztelői garnitúra örökben marad, de a kelengye csak kölcsönben.

Kacsintott a szemével.

Mikor elmentek a «keresztkomáék» vityillójából, akkor magyarázkodtak kölcsönösen.

— Nézzétek, gyerekek — tisztázta magát Seri. — Én azért mondtam, hogy «kölcsönbe», hogy jobban vigyázzanak a holmikra. Ti olyan városi «Schöngeist»-ek vagytok ! Láttátok, mit csináltak a csomaggal? ! Hiszen érthető, . . . igazuk is van, de . . . rémes, . . . rémes ! . . . Hátha a kis rékliket meg a pelenkákat is eladják, hogy a gyomornak valót megvehessék ! Igy, ha tudják, hogy csak kölcsönbe kapták, jobban vigyáznak majd rá !

A másik kettő az eszével igazat adott a tapasztalt pusztai asszony okfejtésének (látszik, hogy cselédlakások között nőtt fel a tisztartói házban), de a szívükkel nem igen bírtak.

— Rémes ! Rémes ! — sóhajtozott Márti, a széplélek.

— Rémes ! — visszhangozta Györgyi megrendülten. Szinte restelkedve nézte a napfényen szép, elegáns ruháját.

— Enni ! Enni kellene nekik adni ! — állapodtak meg Györgyiék.

Seruzád vetett véget a sopánkodásnak.

— Hanem Györgyim, gratulálok a keresztnévhez. Róbert ! Róbert ! Hát te is fiam, Brutus? !

Györgyi enyhén elpirult.

— De igazán! Szó sincs róla! Hát mit gondoltok?! Én?!
Hát... hát elképzelni is abszurdum!

A két leány hamiskásan nézett rá. Györgyi egy német közmondáshoz menekült:

— Wie der Schelm ist, so denkt er! Ha tehát ti így gondoltok, akkor ti is...

Márti kézzel-lábbal tiltakozott, de vörös volt, mint a pulyka, Seri azonban angol hidegvérrel biggyesztette le a száját.

— Nem az én esetem, fiam — csak ennyit mondott és az igazán meggyőzően hangzott. Györgyi aztán megmagyarázta, miért dobta bele a megbeszélésbe a «Róbert» nevet. Keresztanya kell a kis fiúcskának, igaz? Az osztály mint egy 30 főből álló Moloch nem lehet keresztanya, igaz? Ki legyen hát? Csakis Erzsébet néni, az édes! Igaz? Node keresztapa is kell? Ki legyen hát? Tölgyessy Robi. Igaz? Hát ezért kötött ki a «Róbert» név mellett.

Ezen aztán jót nevettek.

— Nem is tudtam, hogy te ilyen zseni vagy! — utalványozta ki elismerését Márti, az osztály esze. — Hm! Czifra Róbert! Nem is olyan rossz. Bár tudja Isten, Tölgyessy Róbert, ez mégis jobban hangzik!...

Elpirult, és körülnézett. A másik kettő úgy csinált, mintha kettőig sem tudna számolni. Nagyokat lélekzettek. A nyomortanya fojtó levegője után valósággal fickándozott a tüdejük. Dehogy árulták el, mit gondolnak! Mártit, a kis bölcs, gyerekes Mártit bosszantotta ez. Szerette volna valami nagy zenekarral eljátszatni, mit érez, szerette volna, ha a rügy mikor kipattan, ezt a szót csilingelné:

— Róbert!

A madár, ha hajnalban megpittyen: — Róbert!

A bogár, ha muzsikál: — Róbert!

A nap, ha kilövi nyilát a kettéhasadt felhőkárpit mögül: — Róbert!

És akkor ez a két tompaeszü, hétköznapi leányzó, ez egyszerűen süket vagy vak. Nem, nem: indolens és primitív. Igen, primitív. Nem muzsikusok, meglátszik. Györgyi ugyan gyötri a zongorát, de Seri, az kétéves egyenlőtlen harc után (melynek következményeképpen a zongoratanárnő idegszanatóriumba vo-

nult), abba hagyta a kalandot a zenével. Hát mit ért ez a két aranyos, kis botfülű csacsi a lélek belső muzsikájához?!

Paccs! Seruzád és Györgyi csak azt vették észre, hogy Márti nekimegy az útszéli orgonabokornak, aztán ugrik egyet, és bele-tenyerel az árokba.

— Mi van veled, Mártikám? — kacagott a két leány, miközben talpra segítették. A kezéről iszap-szirup csorgott le, a térdekalácsán is sárfolt ragyogott . . .

— Csak . . ., csak . . . elgondolkoztam az élet . . . a . . . az élet mélységeiről!

— Akkor jó! — huncutkodott a pusztai asszony. — Elég mélyen beléje tenyereltél!

Györgyi karonfogta Mártit és kedves ugratással szavalta:

Balga gyermek, hol van a híd?

Hová futsz oly esztelen?

Szívárvány az: vége nyugszik

Messzi, messzi tengeren . . .

Milyen csodálatos hangszer is az emberi szív! Az előbb még komor gyászindulók zengtek benne, aztán a beethoveni vívódás motívumai szaggatták, most pedig — néhány perc leforgása alatt — a tavaszi zsongás édes, vágyó zürzavara ujjong benne. Nevetnek, dalolnak felszabadultan a három ifjú követek, a híres-neves hatodik osztály teljhatalmú képviselői. Igen, ez a világ borzasztó, mert szenvedő, elsodort emberek vannak benne. Hibás az életük, talán a lelkük is, — vagy az egész társadalom hibás?! Megölnek benne egy kutyát és még nagyobb nyomorba süllyed egy család! De ez a világ gyönyörű is, mert dalolnak benne a madarak és dalol az a kis madár is, ami ott van a kalickában az ember keble alatt. Van jóság, van lélek, van jócselekedet és talán ezért érdemes gazdagnak lenni, hogy ezt kipróbáljuk!

Csupa tűz és fontoskodás volt másnap a három követ. Beszámoltak Erzsébetnek is a környezettanulmányról és a követség eredményéről. Megbeszélték a keresztelő napját. Színhely: az ikerhegyi kápolna, idő: délután, no és természetesen, az egész osztály résztvesz. Eta azonban túlságosan szentimentálisnak találta ezt a tervet. «Gyerekek, ez olyan, mintha önmagunkat ünnepeznők!

Ne émelegjünk a jótékonykodás sportjával, a végén még azt hiszik az áldozatok, hogy ünnepi kézcsókra kell járulniok azért, amiért ilyen engedelmesen hozzájárultak lelkiismeretünk megnyugtató-sához !»

Ez volt Eta ! Eleven jeges tuss, látszik, hogy felnöttek közt van állandóan. Hát akkor jöjjön, aki akar ! Erzsébetnek ünnepélyesen bejelentette Györgyi, hogy őt «szemelték ki» keresztmamáának és Tölgyessy főhadnagy úr már el is vállalta a keresztapaságot . . .

Erzsébet elpirult, tiltakozott, hogy ez «képtelenség, ez lehetlenség, hát hogy gondolják azt?» És ilyen féléket mondott még, vergődött, mint a bogár, amelyet a gébics tövisre szúrt. Disz Pinty pedig a homloka padlásszobájáig emelte föl egyiptomi szemöldökét. Hát így vagyunk? Robi is beállt ebbe a szamaritánus bandába «slepphordozónak?»

Györgyi sült-főtt. Robinak még csak sejtelve sincs a keresztapaságról! Amit az előbb mondott, az valódi, előre megfontolt hazugság, amely a legkomolyabban beleütközik a hetedik parancsolatba !

Disz Pinty élt a gyanuperrel és négy szemközt megkérdezte Györgyit, mikor beszélt Robival. Györgyi ötölt-hatolt, váltogatta a lábait, vékony ajkát mosolyra erőltette. (Uram Isten, ilyen lehet a végítélet, mikor üstökösök és meteorok hullanak a megrettent nép fejére.) Végül nagynehezen kierőltette :

— Tegnap . . . , igen, tegnap beszéltük meg.

— Hol?

— Ez nem tartozik rád !

Igaz is ! Mi köze hozzá? Vizsgálóbíró a Pinty, ő pedig a vádlott? Györgyi közel állt a síráshoz. Mi lesz most? ! Ez a szerelmes kakadu, a Disz Pinty, előadás után képes azonnal felhívni telefonon Robit és akkor minden kiderül. Vége a becsületének, vége a Tibornév szeplőtelen hírének !

Márti légmentes óra alatt Györgyi mellé került a mesterséges lélekzésznel. Györgyi volt az áldozat, Márti az első segélynyújtó. Amikor a két kart a mell fölé nyomta és a «gázmergezett» Györgyi fölé hajolt, leheletszerű finomsággal megkérdezte :

— Mi bajod, Györgyim?

A kérdezett várt az újabb mozzanatig, aztán kinyögte :

— Robi ! Robi ! . . .

Az ájulási gyakorlatot már mások csinálták és most Györgyi a leányok frontja mögött elmondta a Schönggeistnek a bajt.

Márti szinte boldogan lélekzett fel. Schönggeist! Schönggeist! Őneki mondják mindig, hogy Schönggeist! Hát majd ő megmutatja, hogyan kell valakin segíteni! Óra után félrehívta Györgyit.

— Fiam, itt azonnal cselekedni kell! Mert jegyezd meg magadnak, itt nemcsak te forogsz kockán, hanem én is . . . akarom mondani az egész osztály . . . az osztály szelleme . . . a jó ügy . . . Czifráék . . . Ez, Györgyim, — amit te hazudtál, — nem egyszerű hazugság vagy füllentés (mert hiszen te ezzel senkinek kárt nem csináltál), hanem világnézeti harc! Pinty . . ., a szibarita Pinty vissza akarja kaparítani Robit, ezt a tiszta embert, ezt a jobb sorsra érdemes, eszményi fiút . . ., a levegő hőjét . . . Sírni tudnék . . ., igen, sírni tudnék, ha a csel, az ármány győzne az igazság fölött . . .

Györgyi nagy szemeket meresztett a Schönggeist merész okfejtésére. Ármány és igazság! Disz Pinty az ármány, és ő az igazság! De mintha valaki itt ma hazudott volna?!

Márti ádázul folytatta:

— Azonnal levelet írsz, de most rögtön! Papírszeletre! Nem baj, ha vonalas is, ceruzával is lehet, annál édesebb!

Györgyi azonban közbevágott:

— De mit gondol akkor rólam?! Hogy én őt csak *ennyire* tartom?

— Hát miért?! Talán *többre* tartod?

— Többre! Azaz persze, semmi, de semmi érzelmi kapocs nincs köztünk.

Érzelmi kapocs! Márti felderült.

— Hát akkor írd meg neki, hogy óra alatt írod, gyorsan, nincs más papír s a futár lihegve vár már.

Igy született meg Györgyi levele: «*Roberto Tölgyesy suo, pilotae Hungaro*».

Kedves Róbert!

Csak itt írok francia óra alatt. Ne haragudjon, hogy ilyen papírra vetem soraimat, de tudja, hogy van ez az iskolában. Kedves Robi, a magam és az osztály nevében is nagyon,

de nagyon megkérem, vállalja el egy nyomorgó család legifjabb tagjának címzetes keresztapaságát. Azért trom, hogy «címzetes», mert a keresztapaság a kis Czifra Mihály Róberttel szemben semmi, de semmiféle kötelezettséget nem jelent. De abszolúte semmit! Az osztály vállal mindent. Minden együtt van, kelengye, pénz stb. Ki van tűzve a nap, csütörtök délután 4 óra az ikerhegyi kápolnában. Magának el sem kell jönni, csak azt engedje meg, hogy a nevét beirathassuk! Nagy szívességet tesz velem! Azonnal választ kérek, de ügye, elfogadja?!

Szívüdvözlő:

Tibor Györgyi.

U. i. Ezt a levelet azonnal semmisítse meg! De becsület-szóra égesse el! De biztos! Ehhez ragaszkodom. Ha v a l a k i kérdezné, mikor kértem meg, mondja a t e g n a p i napot! De biztos! Majd egyszer mindent megtud!

2. sz. u. i. A keresztanya szintén «címzetes», Erzsébet tanár néni. Őt csak ezután kérjük fel.

Átadta a levelet Mártnak. A Schöngeszt nagyot nézett. — Újabb füllentés, Györgyi? Mi van veled?! Nem ismerék rád!

Györgyi zavartan, de boldogan magyarázta, hogy most már úgylis mindegy. A mellett a nagy füllentés mellett ez a kicsi már elcsúszik. De mit csináljon?! Erzsébet tekintélyét védeni kell! Csak nem írhatja azt, hogy ő már vállalta! Még Robi azt hiszi, hogy Erzsébet trükkje az egész! Már pedig ezt az angyalt nem teheti ki még a gyanu árnyékának sem! . . .

Márti megértette. Halvány, szögletes betűivel a papír sarkába írta: «üdvözlő Mártnak», aztán összehajtotta a papírt, kerített egy borítékot, s Györgyi az iskolaszolgával kiküldte a reptér tisztí étkezdéjébe a levelet.

Ez két pengő borralalót jelentett, mert a bicikli-gumi drága, a szolga pedig biciklivel száguldott el.

Robi röviden, de velősen válaszolt:

— *Szívesen vállalom. Sajnos azonban, a keresztelő délutánján szolgálatban leszek. Kézcsók: Róbert.*

Repült haza a két leány, mint két karácsonyi angyal, aki dupla adag ajándékot vihet le a földre.

Hanem csak most jöttek a nehézségek! A keresztelő előtti napon, mikor el akarták kérni Czifráéktól a házassági levelet, megtudták, hogy nincsenek megesküdvé. Hát ez szörnyű! Hat gyerek oltár nélkül! Györgyi majdnem sírt, mikor azt meghallotta. Czifra zavartan ütögette a mülábát, dehát ő nem tehet az esetről. Ő valahol Szatmár megyében született megszállt területen. Az iratait nem tudta megszerezni. Igaz, hogy most visszakerült a szülőfaluja Erdély magyar részével együtt, de neki nincs pénze az iratok kiváltására.

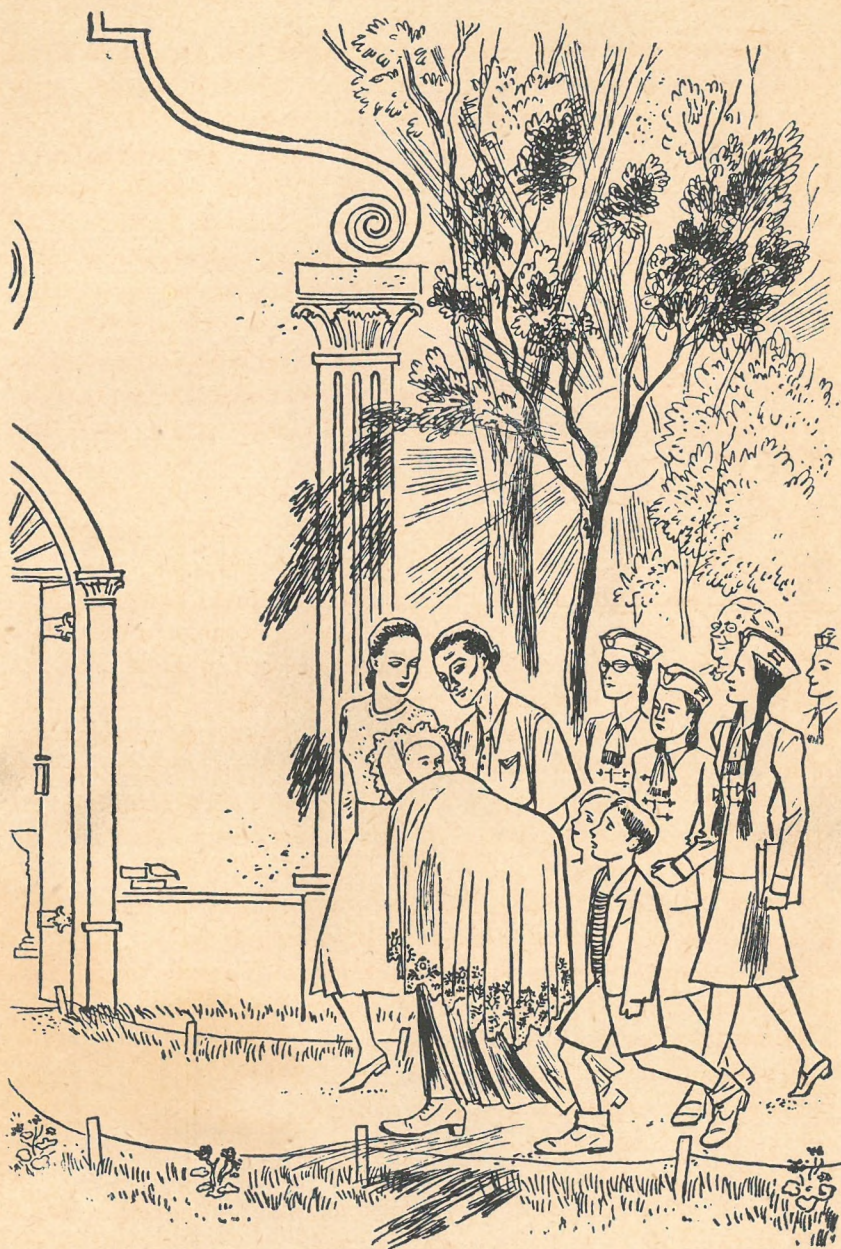
Az osztályt óriási izgalom szállta meg, mikor tudomására jutott az új fordulat. Mi lesz most? Erzsébetnek az volt a véleménye, hogy a gyereket mégis meg kell kereszteltetni, mert ami biztos, az biztos.

Ragyogó májusi délután volt a keresztelő. Györgyi már az előző napon átadta Czifráéknak a kelengyét, Göbölös néni pedig hivatalosan rendre pofozta a pólyást meg az anyját.

Göbölös néni volt ugyanis valaha a várhelyi csecsemővédő-intézet fővédőnöje, de a megérdemelt nyugalomban sem tudott pihenni, hanem mint a féle nyugtalan bolygó, amelyik lezúgott röppályájáról, de a vonzóerő visszahúzza a központi állócsillag köré, — továbbra is ott zakatolt a «védencek» közt és mindig megjelent, ha valakit erőszakkal kellett az üdvösség felé igazítani.

Amíg a hatodik osztály anyagi segítsége meg nem érkezett Czifráékhoz, addig Göbölös néni nem jelentkezett. Tudta, hogy kézzel fogható segítség nélkül nem használ az ő «fellépése» sem. De most megjelent! Teljes súllyal pedig. Valaha minden Czifragyerek az ő «kezén» ment keresztül a csecsemővédőben, hát úgy ismerte a család belső ügyeit, mint a tenyerét. Egyszerűen leltárba vette, mit adott az osztály a Czifra-családnak, kitakarított a viskót, megmosdatta a gyerekeket. (Szegény Györgyi meg Márti éppen akkor járt ott, mikor Göbölös néni működött, így hát nekik is részt kellett venniök a tisztasági hadjáratban, úgy hogy ragyogó tisztán jelent meg a család *lábbelis* része a keresztelón — egy részének ugyanis nem volt cipője.)

A hatodik osztályból csak azok mentek el, akik tevékenyebben résztvettek a keresztanyaság anyagi terhének vállalásában. A kulik, az agytröszt tagjai mind ott voltak Disz Pinty kivételével. Még Balsors is ott ingatta a fejét, mint a pelenkarészvények

többségének tulajdonosa. Befutott Erzsébet is, kis magakötötte, ujjatlan pulloverében, hajadonfőtt. Olyen üde és mosolygós volt, hogy még Göbölös néni sasszeme is besorozta a hatodik osztály állományába.

— Látja, kis lelkem — mondta neki félhangosan. — Igy köll! Magok, mái diákok, eltalálták az új idők fazonját!

Erzsébet szerényen meghajtotta fejét. Szeme összevillant Györgyiével és Mártiával, de nem szólt semmit. Györgyi egészen furcsán érezte magát. Egyszer Apa elvitte autóval a Szentgyörgy-hegyre Badacsony mellé. A Szentgyörgy-hegy tetején érezte ilyen könnyűnek és boldognak a lelkét, mint most. Azóta sem. Selymes rét volt a hegytetőn egy-két gyalogfenyő-bokorral. Előtte a Balaton nyugodt tükre és a kialudt vulkánok szeszélyes lánca, fölötte, egészen közel az Isten szabad ege. Mennyei órák voltak azok. Most is olyan szélesnek és szabadnak érzi a lelkét. Elsimult arcok sugaraznak körülötte, nini, a Julis, a köhögős kis Julis is mennyire illődött és nyugodt és milyen közel van az ég, az Isten! Az oltáron, igen, az oltáron is ott van, de talán közelebb is: a szívben. Ez a boldogság!

Alighogy a pap megkezdte a szertartást, alig tette fel a kérdést Erzsébetnek, aki a kis Mihályt tartotta a karjaiban: «ellene mondasz-e az ördögnek?» — mikor kinyílt a kápolna ajtaja és belépett Tölgyessy Robi teljes pilóta-díszben. A sötétkék, finom egyenruha még jobban kiemelte «angyali szökeségét» (ez a kifejezés Márti száján csúszott ki a keresztelő után az események megbeszélésekor). Erzsébet a viláért rá nem nézett volna a repülőre. Úgy állt ott a keresztelőmedence előtt a kis vadvirággal a karján, mint Boticelli Madonnája. Ez a kifejezés meg Etától származott aki a mérnöki tudomány mellett a képzőművészet iránt is érdeklődött.

Ó, mennyire együtt mondta a leányok tiszta szíve Erzsébet szájával: Ellene mondok!

— Minden incselkedésének?

— Ellene mondok!

Legtöbben először voltak keresztelőn. Az élet misztériuma, az anyaság óhajtott sejtelve megcsapta lelküket. Soha ilyen buzgón nem imádkoztak, mint most.

Keresztelő után csendesen távoztak, de még látták, hogy

Robi, a Levegő Hőse, valamit belecsúsztat a kápolna előtt Czifráné kezébe. Göbölös néni megállította az asszonyt és szigorú arccal súgott neki valamit. Az ujját is felemelte, alighanem Robi pénzének a felhasználásáról adott szigorú utasítást.

Erzsébet egyenkint kezét fogott a leányokkal. Tölgyesy Robi addig Györgyi mellé következett.

— Nem haragszik, Robi? — kérdezte a leány.

— Sőt. Nagyon köszönöm ezt a kedves délutánt. Csak azt mondja meg, miért írta azt, hogy egy nappal előbbre *dátumozzuk* a maga levelét?

Györgyi elpirult.

— Mert *valakinek* közölünk azt mondtam, hogy már felkértem. Pedig akkor még el sem küldtem a levelet. Egy szóval föllenttettem. Bocsásson meg, de meg volt rá az okom.

A férfi rögtön kapcsolt.

— Sejtem. Győzött a maga diplomáciája, Györgyike!

Robi motorral volt, Erzsébet biciklivel.

— Nos, keresztmama — fordult huncut mosollyal a tanárnő felé — megengedi, hogy hazakísérjem?

— Egy feltétellel, . . . főhadnagy úr.

— Halljuk!

— Ha száz kilométernél kisebb sebességgel repül mellettem.

— All right!

Felültek a gépekre és száz kilométernél lényegesen kisebb sebességgel elporoztak. A leányok sokáig álltak némán a kápolna előtt és addig vártak ott, míg a «keresztszülők» eltűntek az útkanyarodó mögött . . .

VIII. FEJEZET.

Végre eljött a nagy nap. A folyosókon már napokkal előbb megjelentek a plakátok.

HŐSÖK

A VI. osztály versenygyűlése.

Május 7.

Eta rajzolta a plakátot. Stilizált repülőgép fehér gomolyfelhők fölött. Lenn pirinyó kis viskó egy szürke, stilizált halmon, előtte asszony egy csomó gyerekekkel.

A hatodik osztály határtalan izgalomban volt egész nap. Márti, aki napi áldozó volt, nem a hétórás misére ment, mint rendesen, hanem kivételesen a félhetesre, hogy már félnyolcra «nyelvre készen» álljon az utolsó teendők megbeszélésére. Györgyi és Eta vezetésével egy csomó hatodikos már korán reggel ott kopácsolott a tornaterem színpadán, amely az «önkínzó kör» versenygyűlésének színhelye lesz ma. Disz Pinty a zongorát vizsgálgatta, Seruzád pedig a hangulatot puhatolta a tízpercekben. Ő volt a propagandafőnök. Oda-odasettenkedett egy-egy diákcsoporthoz, mely a plakátokat bámulta, és itta a megjegyzéseket, melyeket a «nagyérdemű közönség» elröppentgetett :

— Szép !

— Érdekes !

— Mit akar az az asszony? Várja a bombákat?

— Marhaság !

Seruzád vegyes arkifejezéssel szürcsölte a véleményeket, mint az anya, mikor a tömegben elvegyülve hallgatja a fiatalság

megjegyzéseit féltve szeretett leányáról. Mikor jót mondtak a plakátról, akkor a pusztai asszony fekete szeme kigyúlt, mint a fényszóró a nehéz éjtszakában, — de ha leszólták, akkor behúzta a nyakát, és olyat nyelt, mint mikor testes mócsingot kell lenyomni száraz torokkal.

A hatodik osztály hősiezen állta Zuhany tanár úr akna-robbantásait is a nagy nap délelőttjén :

— Maguk olyan buták máma, mint a barikák, amelyek először mennek ki a legelőre! Ficánkolnak, és potyognak ész nélkül. Csak nem a délutáni világesemény veti elő az ányékát, tudniillik az agyukra?!

Csibi, a stréber, Muskát, a «keszegúszó» meg még néhány Zuhany-rajongó olvadozva nevetett a leereszkedő szellemeségen, de Seruzád olyat dobott hirtelen két varkocsán, hogy az olvadozók egyszeribe megfagytak, Balsors pedig megrettenve takarta el a szemét.

— Na, mi az, Ddddőry?! — kérdezte Zuhany mosolyogva, de ez a mosoly nyers volt és kemény, mint a kettévágott korai birsalma.

— Semmi, tanár úr kérem! — felelte komolyan Seri. — Csak melegem van! Fülledt a levegő!

— Majd mindjárt zuhanyt bocsátunk a fejére, Ddddőry!

Egetverő hahota tört ki erre. Mányay tanár úr ugyanis nem tudta, hogy őt Zuhanynek nevezik a gyerekek. Seruzád varkocsa úgy csapongott a levegőben, mint a szopó bárány farka a legelőn.

— Hallja, Ddddőry — kiáltotta túl a nevetés zaját Zuhany, — a maga varkocsa nemsokára üzemi balesetet idéz elő! . . . Látom már, meg kell keresni az iparfelügyelőséget, hogy baleset megelőzése címén hatóságilag vágassa le a maga varkocsát, Ddddőry!

Erre már Seri is nevetett. Hiába, Zuhany csak érti a módját, ha kellemetlenkedik is! Seri olyasfélét mondott, hogy akkor majd ő is visszavág az iparfelügyelőségnek.

A többi tanár nem bántotta a hatodikat. De csak egyetlen valaki érzett velük testvérmódra a nagytekintetű tanári karból: Erzsébet. Most, hogy valamiféle komaságba kerültek a kis Czifra Mihály Róbert révén, még szorosabb lett a kapcsolat osztályfőnök és osztálya között.

— Gyerekek, csak abszolút nyugalom! — biztatta őket. — A csatanyerésnek ez a titka.

De azért ő is izgatott volt. Mikor Baltay Pici a «szavalóművésznő» az Aeneis hatodik énekének fordítás közben hirtelen megállt és felsóhajtott, hogy «ó dii immortales, bennsülök délután a szavalásban!» — Erzsébet sértődés nélkül leültette, éppen hogy csak azt nem mondta neki: «Nohát, Picim, csak tanuld a verset ügyesen, az órák alatt is!»

Csengetés után azt mondta Erzsébet bizalmasan a leányoknak:

— Gyerekek, a hetedik feni ám a fogát veszettül!

Györgyi erre megszólalt:

— Én gentleman-csereviszonyt ajánlottam fel nekik!

— Mit jelent az, hogy «gentleman-csereviszony?»

— Azt, hogy ne doronggal kritizáljuk egymást, hanem csak finom kertészkéssel. Azt mondtam nekik, hogy ha itt az iskolában megszokjuk egymás dorongolását, a kákán csomókeresést, akkor mi lesz az életben? Ott is folytatjuk majd egymás veszését és kizsigerezését társaságban, egyesületekben, esetleg a nyilvánosság előtt is, — a magyar lélek pedig tovább nyögi a turáni átkot, a szét húzást? Azt ajánlottam, hogy csak a tárgyi hibákat bírálják meg, és cserében mi is megfogadjuk, hogy az ő versenygyűlésükön jövőre mi is hasonlóképen cselekszünk majd!

— No és mit mondtak?

— A hetedik nem fogadta el az ajánlatot. Kitty azt mondta, hogy ők minden körülmények között fenntartják maguknak a szabad kritika jogát . . .

Kitty! A Rettenetes Kitty! A hatodik osztály idegei megciteráztak, ha Hutás Kató velőig hatoló kritikáira gondoltak: azokra a kérdőmondatokra s a szörnyű díszítő és meghatározó jelzőkre! Persze nem árulták volna el a világért sem szorongásukat. Úgy csináltak, mint a makacs gyermek, aki hangosan nevet, mikor anyja bezárja csínytevéséért a kamrába, de belül szepeg és szipog az egyedüllét gyötrelmei miatt.

Seruzád volt a legcselekvőbb valamennyiük között. Elvegyült az alsósok közé, — akik ugyan csak pártolótagok voltak, de ők szolgáltatták a tapsot — és tréfált velük, labdázott, adomákat mondott nekik, éppen csak a pörkölt meg a boroskancsó hiányzott ahhoz, hogy a korteskedés teljes legyen.

Az önképzőköri ülésen teljes számmal jelentek meg a rendes és pártoló tagok. Zuhany, a tanárelnök, felvette fekete klott-munkaköpenyét (Disz Pinty kiderítette, hogy ezt is szabónál varratta mérték után), az erkélyen megjelent Erzsébet néni halvány és piros arcjelzésekkel, mint a jelzőlámpa. Feltűnt Flóra néni magasztos alakja is, aztán «Attention» néni meg a Dirí, amint folyton a karóráját nézi és öntudattal legelteti szemét kedves gyerekein.

Seruzád a zongora mellől figyelte az erkélyt, és meg volt elégedve a «felhajtással». Hirtelen azonban kimeresztette a szemét. Györgyi is, Márti is. Balsors pedig egészen féloldalra lettyentette vészjelző kobakját.

Az erkélyen ugyanis meglátták Göbölös néni hatalmas alakját. Szinte betöltötte bő fekete selyemruhájával az erkély balsarkát. Tüntető alázattal és valami ósanyai biztossággal üdvözölte az igazgatót meg a tanárokat, mintha azt mondta volna szemével:

— Akármilyen nagy pólyások is vagytok már, azért én még jól meg tudnálak ám fürdetni benneteket!

Felhangzott a gongütés. Kezdődik a *Hősök* műsora. Taps. Gong. Csend. Taps. Gong. Moraj. Muzsika. Taps. Minek írjam le az egyes számokat? Talán elfogult volnék a hatodik javára! E helyett kiragadok a bírálatok közül néhányat, hogy tárgyilagosan bemutassam a híres versenygyűlés lefolyását.

A VIII. osztályból Zsemlyey Jolán alelnök így bírált:

— Volt elgondolása a hatodiknak. Merész (hirtelen ránézett Kittyre) . . ., de szerintem nem szerencsés gondolat volt összekötni a levegő hőseit a kenyérharc hőseivel. Az egész valahogy erőltetett volt és heterogén. Éber Eta dolgozata «A repülés titkairól» nagy tudományos felkészültséget mutatott . . ., de szerintem túlságosan szakszerű volt . . . és (megint ránézett Kittyre) valószínűleg forrásmunkák visszhangja volt csupán! A gyűlést második fokra ajánlom.

Sólyom Ria, a zöldszemű tenniszbajnoknő a hetedikből, csodálattal adózott Baltay Picinek, a szavalónak, aki a műsor első részében «A repülő titánokat» szavalta, a másodikban pedig Mécs László «E fiúkért valaki felelős» című versével remekelt. Mégis kár volt (itt ránézett Kittyre), hogy ide erőltették ezt az egyébként szép verset . . . Galamb Márti tanulmánya Várhely nyomorövezetéről jó volt, szép volt, de . . . kissé erőltetett volt . . .

És Piller Emőke nem használta ki a pedál lehetőségeit a zongorajátékában . . . Az egész műsort a harmadik fokra ajánlom . . .

A hatodik megmozdult. Uramistenem, mi lesz itt még ma? Most új bíráló következett. Hevesen nekiment a novellának:

— Mi az, hogy «hős kutya?» Hát mióta hős a tolvaj? Ha jót is cselekedett, de ezzel megkárosított másokat! És Emőke miért játszotta az Erocát? Miért nem játszott valami magyar művet?

Ő megint a második fokra ajánlotta a gyűlést. Most minden szem Kitty felé fordult. Nyersvászson nyári kosztümjében, határozott vonásaival, irónikus mosolyával úgy festett, mint egy világjáró ujságíró, aki sokkal fiatalabbnak látszik, mint amilyen a valóságban. A terem megzsongott, mint a cirkusz közönsége, mikor a műsor legizgalmasabb száma következik. A cirkuszban ilyenkor leáll a zene, és mindenki lélekzetét visszafojtva figyel a orosz-lán-szelidítőt, amint beledugja fejét az orosz-lán szájába.

A hatodikosok lesuvasztották fejüket. Várták a végítéletet. És Kitty, a «kérdőklő dervis», megkezdte szörnyű kérdőmondatait, melyek sivítottak, találtak és metszettek, mint a maláj késdobáló pengéi.

— Mertünk volna remélni valami jobbat ettől a műsortól? Mi fejezheti ki jobban a mi hősiességünket, a hallgatókét, mint az, hogy tízezer méteres magasságból egyszerre le kellett zuhannunk a nyomortanya névtelen hősei közé?

Még néhány Kitty-s kérdés, és Hutás Kató kiesett kérdőmondataiból. Megtörtént a csoda: a Rettenetes Kitty állítómondatokban kezdett beszélni.

— A műsor egyébként érdekes. Sőt kiváló. Mióta önképzőkörbe járok, ilyen eredeti, sikerült, megkapó ülésen még nem voltam! Az ötlet, hogy az aktív akarat hőseit összekapcsolták a passzív akarat hőseivel, merész és egészen eredeti. De nem az-e az önképzőkör célja, hogy utat nyisson az eredeti, alkotó elgondolásoknak? Hogyan tudták a hatodikosok ezt így megcsinálni? Egy a válaszom: a szeretet erejével! (Mikor a hatodikosok meghallották a «szeretet» szót a félelmetes leány ajkairól, megindultan néztek Kitty felé.)

— Igen — folytatta Kitty —, a szeretet erejével. Az egész műsort ez lengi át: a szeretet tüze, a léleké, a leányi léleké, mely meglátja a küzdő, sokgyermekes szegény anyában a névtelen hőst . . .

Még sok szépet mondott. A végén felemelte a hangját :

— Ha van igazság a Körben, akkor a Kör ezt a gyönyörű versenygyűlést nem az első fokra ítéli, hanem kitüntetésre, és a gyűlés anyagát beiratja az önképzőkör aranykönyvébe !

Egy pillanatig síri csend fogadta Kitty szavait, aztán elemi erővel tört fel a taps. De milyen taps?! A leányok felugráltak a helyükről, éljeneztek, integettek a hatodik felé. A néphangulat pillanatok alatt megfordult. Legjobban tapsoltak azonban a tanárok az erkélyen. Erzsébet könnyes szemmel integetett osztályának, Göbolyös néni pedig az erkélyt verte örömében hatalmas ökleivel.

Most Zuhany tanár úr állt fel. Szokatlanul komoly volt máskor gúnyos arca.

— Rövid leszek, tisztelt Kör! Tökéletesen osztom Hutás Kató elismerő szavait. Én sem tehetek mást, mint hogy gratuláljak a hatodiknak, és elfogadjam Hutás javaslatát : a mai versenygyűlést kitüntetésre ajánlom, és hozzájárulok ahhoz, hogy a gyűlés anyaga beirassék aranykönyvünkbe. Kívánja valaki a szavazást?

— Megadjuk! Megadjuk! — zúgta a tömeg.

A hatodik öröme határtalan volt. Márta Györgyi nyakába borult, Seruzád pedig Disz Pintyet ölelgette. Eta, a hideg Eta Balsors karját szorongatta. (Ó hogy még az örömmámorban is csak fájdalmas szorongatás jutott ki szegény Balsorsnak! . . .)

De hátra volt még a legszebb elismerés. Mikor a hatodik osztály kiment az alagsorba a tornateremből, egy kifutó-fíú lépett eléjük egy hatalmas virágcsokorral. Névjegy volt ráerősítve a legszebb rózsaszálra :

*«A hősök tisztelőinek
a 3/III. bombázószázad tisztjei,
akik nem hősök, csak emberek».*

Ez Robira vallott, az egész stílus. Györgyi vette át a csokrot. Gyors gyűjtéssel öt pengőt szedtek össze a kifutófiúnak, a virágot pedig ünnepélyesen átadták Erzsébetnek. Elvégre vagy van tisztelet vagy nincs?!

Erzsébet enyhén elpirult, mikor elolvasta a névjegyet. Megszagolta a rózsákat, aztán hirtelen mozdulattal odatette az előcsarnokban a Patrona Hungariae szobra elé.

IX. FEJEZET.

Talán Györgyi volt a legboldogabb valamennyi hatodikos között. Valahogy úgy érezte, hogy az osztály hallatlan sikeréhez az ő váraknak is van valami köze. Sőt a tyúkfarmuk is ludas benne! Szegény Kleopatra meg Czinka Panna nem pusztultak el hiába: az ő tragédiájuk vezette el őket Czifráékhoz meg a témához.

Most már nem is téma volt neki az egész ügy. Élet. Teljesebb, felelősebb élet, ha mindjárt ez gondot is jelentett neki. Mikor hazaért a versenygyűlésről, berontott apja dolgozó-szobájába.

— Apa, apa! Képzeld, a Kitty, a Hutás Kató megdícsért minket, hatodikosokat! Sőt felmagasztalt és kitüntetésre ajánlott minket!

Tibor építész gondterhelt arca elsimult egy percre. Györgyi össze-visszacsókolta.

— Győz a szeretet, apa! Édesapám, hallod, győz a szeretet! Kitty is meglágyult, édesapám, én olyan boldog vagyok!

Tibor dorombolt egy kicsit, és homlokon csókolta a leányát.

— Édes kis leányom! De örülök ennek! Te . . . te vagy az, Györgyim? Te tudsz így örülni?!

Györgyi részletesen elkezdte mesélni a nagy élményt. Tibor szórakozottan hallgatta. Látszott, hogy az esze a számok és számvetések labirintusaiban csavarog. Györgyi észrevette ezt. Hirtelen abbahagyta a beszámolót, és rohant Paula nénihez. Paula néni előtt el kellett játszania az egész versenygyűlést, az egyes jelene- teket, Hutás Kató drámai felszólalását, — «ó, Paula néni, maga nem is tudja, mi ez? Az éppen olyan, mint . . . mint mondjuk, ha ezek a betonfalak megolvadnának . . ., ezek a kemény szobrok itt elkezdenének muzsikálni! Paula néni, én . . . én olyan boldog vagyok!»

Sírva fakadt. Az öreg asszony megölelte és megsimogatta.

— Látod, Györgyikém, milyen édes vagy te így? Látod, az emberek milyen szerencsétlenek! Egymást gyűlölik, a helyett, hogy rájönnének arra, hogy szeretni is lehet egymást.

Györgyi visszavonult a szobájába. A mai kalandot magányában is végig akarta gyönyörködni. Úgy érezte, hogy ez a fantasztikus betonvár már nem is nehezedik rá annyira, mint eddig. Nem oly rideg, nem oly bűnös!

Mert azt hitte a maga tizenhatéves forró fejével, hogy az ő váruk, az apja álmovára valahogy bűnben született. Van-e valami célja? Nincs. Ad-e menedéket az utasoknak, a vándorköltőknek, mint a középkori várak? Nem. Adna-e menedéket a hajléktalan embereknek, mondjuk légitámadás, földrengés vagy árvízkatasztrófa esetén? Aligha. Ahogy Apát ismeri, ő nem tudná elviselni azt, hogy idegen emberek lakjanak értetlen lélekkel azokban a termekben, amelyeket ő tervezett, amelyekben az ő különös művészleke van beleépítve!

Hát akkor miért van a vár? Az elérhetetlent építette bele Apa, az álmot . . .

Paula néni és Csótány bácsi mindent elmondtak neki; ő tudja, hogy az álmot ugyan beleépítette Apa, de a boldogságot is befalazta, mint a dévai kőművesek Kőműves Kelemennét.

Két ember boldogsága van ezekben a rideg, romantikus falakban: az apjáié meg az anyjáié. Az önzés, a művészi önzés emelte föl a falakat, az önzés, mely áttipor az eleven emberi szíveken. Ha ezt az önzést meg lehetne törni, vajjon visszatérne-e megint a boldogság ide? Czifráék felé kitérte már — igaz titokban — a vár kapuit. Nem jöhetnek ide be, de elmegy hozzájuk a Vár — mint tojás, mint liszt, mint kerti vetemény. Lehet, hogy már Apa is sejt valamit, de nem mutatja. Paula néni már tud mindenről, az biztos. Morog, tekeri a fejét, sóhajtozik, de nem tesz ellenvetést.

— Nektek, Tiboroknak, úgy látszik, szükségetek van valami költséges passzióra! — szentenciázza neki gyakran. Passzió! Igazán az? Olyan lenne az ő megfordulása, mint a Piller bácsi vadász-szenvedélye, vagy Apa várépítő passziója? Vagy Anya eltávozása?

Istenem, hol is lehet Anya? Paula néni az ősszel hallotta valahol, hogy legutóbb a brüsszeli követségen jelentkezett magyar állampolgárságának meghosszabbításáért. Istenem, milyen egyszerű

lett volna, ha akkor Apa autóba vágja magát, és kimegy utána !
Meg is mondta ezt Paula néninek, de a néni akkor azt mondta neki :

— Rosszul ismered te apádat, fiam ! Mit gondolsz? ! Ő az után menjen, aki elhagyta? ! Hol maradna akkor a férfi-önéret? !

Furcsa érzése volt akkor, mikor Paula néni ezt mondta. Mintha valahogy örülne annak, hogy Apa *nem* ment Anya után ! Talán mert neki jobb így: teljhatalmúan uralkodni a házon? !

Mi lenne, ha ő venné egyszer a kezébe az ügyet? Ha valahogy kinyomozná a címét? Irna neki egy szívhez szóló levelet ! De hogyan nyomozza ki a tartózkodási helyét a mai háborús világban? Kihez forduljon? Apa nem érintkezik Anya családjával. Halálosan megsértődne, ha háta mögött felvennie a kapcsolatot a Roditsokkal. Apa bátyja, aki főorvos Miskolcon, tudni sem akar az ő szerencsétlen anyjáról.

Este félálomban imája befejezése után társalogni kezdett az Istennel, ilyenformán :

— Istenem, jó Istenem, aki a versenygyűlésen győzelemre segítetted a szeretetet és az igazságot, kérlek, tedd meg, hogy az én életemben is kivirradjon a szeretet és a békesség napja. Olyan nehéz és fagyos az élet így, Anya nélkül. Istenem, Jézusom, olyan nyomorult vagyok, talán nyomorultabb, mint Czifra Julis, vagy Balsors, — mert nekik van anyjuk . . . Anyám ! Édesanyám !

Furcsa álma volt az éjjel. Vonaton utazott egyedül, illetőleg Apa is ott volt, de a mozdonyt vezette, és ő sehogyszem tudott hozzáférdközni. Furcsa, ismeretlen ellenséges utasok vették körül és egykettőre eltüntették a csomagjait. Ő már meg akarta húzni a vészféket, de nem tudta elérni, oly magas volt. Egyszercsak jött a kalauz, szigorúan kérte tőle a jegyet, de a jegye elveszett, vagy : elrabolták a gonosz utitársak. Mikor elkezdett sírni, a kalauz föléje hajolt, gyönyörű, ondolált haj buggyant elő a kalauzsapka mögül és melegen, boldogítóan rá mosolygott és megcsókolta.

—Én vagyok, Györgyim, a te édesanyád.

Éjjel sírva ébredt fel, és sokáig nem tudott elaludni. Fájt a szíve, és üresnek érezte az otthonát. Csótány bácsi muskátli-gyökereire gondolt, melyeket az öreg minden ősszel a pincében akaszt fel egy hosszú spárgára, szép sorjában, egymás mellé. Ilyen alvó, aszott muskátli ő is. A napsugár hiányzik neki és a szeretet nevelő televénye. Tavasszal mindig felélednek a muskátlik a park

földjében, a tavaszi napsugár csókjára. Vajjon fel fog-e ő is ébredni egyszer ebben a ragyogó, szép, de hideg pincében?

Felkattantotta a villanyt, és előhúzta az éjjeli szekrénye fiókjából édesanyja fényképét. Zongora fölé hajol, és sugaras, nagy szemével a messze távolba néz, — így ábrázolja a kép anyját. Olyan komoly és olyan gyerekes ez az arc, a komolyság is olyan rajta, mint a megbántott gyermek szomorúsága . . .

Megcsókolta sokszor, és megnyugodott.

Az iskolában szorgos napok következtek. Kitért az ismétlés minden tantárgyból. Györgyi utálta ezt a muszáj-kérődzést, de az egész osztály is viszolygott tőle. Az agyukban táncolt a rengeteg szó, képlet, dátum, meghatározás, mint megbolygatott szúnyograj nyári este. Ha mindenki úgy ismételtetett volna, mint Zuhany, akkor nem lett volna unalmas ez a rémes fejtömés. Zuhany ugyanis mindig új szempontokat tűzött eléjük, amelyek körül szépen lehetett csoportosítani a visszakérődött anyagot. Így aztán újszerűen hatott az egész, sőt érdekes is volt, ha mindjárt több munkát is jelentett nekik.

Zuhanyon különben kellemes változást tapasztaltak. Mintha a versenygyűlés óta megjuhászodott volna! Komolyan kezdte venni őket, bizalmasabb volt hozzájuk, és az a tüskés páncél, mellyel körülvette magát, kezdett megpuhulni, persze csak félig-meddig, mert a «zuhanyt» azért működtette hébe-hóba. E nélkül nem is lett volna *Zuhany* . . .

Egyik nap vendég érkezett a Várba. Göbölös néni vonult be teljes súlyával és fenségével. Csótányt, a vén alabárdost a kapunál kapta elő:

— No, Csótány (mindenkit név szerint ismert Várhelyen), hogy ízlik a «látatlan» dohány? Ejnye, foghatna egy sarabulót, osztá kipuculhatná a murva közül az acatot! Csótány!

A vén alabárdosnak az egyetlen meglévő agyaráról a szája fogatlan részébe lettyent a pipája, annyira meglepte a váratlan roham.

— Hásze! — csak ennyit tudott kinyögni, aztán tovább bóbiskolt. De közben dühösen összerázkódott, mint a komondor, mikor bagócs szállt az orrára. Biztosan azt álmodta, hogy Göbölös néni a felesége volt.

A cselédleányokat a patronage-ból ismerte Göbölös néni.

— No, Mancsi, maga még mindig leány? ! Hát nem vette el a szerelője? . . . Hát Annuskám, maga már jól van az epéjével? Vagy nem epével volt a tavasszal a női osztályon?

Igy vonult be a jó asszony a Tibor-várba. Györgyi éppen a rózsalugasban magolta a középkori hűbérállamok kialakulását.

— No, drága, — kezdte Göbölös néni. — Meggyüttem. Csókollak. Szép itt nálatok. Milyen szép óvoda lehetne itt nálatok, no ! Node nem azért gyüttem, nem azért. Csak Czifráék ügyében szeretnék veled szót értenyi. Szóval meg köll esketnyi őket no !

— Hiszen akarjuk, akarjuk, Göbölös néni !

A nyugalmazott fővédőnő nagyot kaszált a levegőben hatalmas tenyerével.

— Akarjuk ! Akarjuk ! Drágám, a pokol útjai is a jóakarát köveivel van kirakva ! *Ezek* sose szereznék meg az iratokat maguktól. Mer' én ismerem a szegénységet. De én írtam ide is, oda is. *Engem* nem játszanak ki *ezek!* Mert, drága, úgy nézz rám, hogy a Göbölös néni eddig már hatvankilenc vadházasságot boronált össze a mi Urunk Jézus Krisztus nevében ! Én ismerem ennek a dolognak a fazonját. Az *ilyeneket* úgy köll odamaséroztatni a pap elé ! . . .

Györgyi úgy ült a helyén, mint az ártatlan utas, aki tévedésből került bele egy hivatlan jégesőbe. De azért igyekezett jó arcot vágni. Tisztelettel nézett a kemény özvegyre.

— Mer tudod, drága, — folytatta az asszony, — nincs rondább, mint a rendezetlen házaset. A vadházasság, az elválások meg az elhagyások ! . . . Mink a boldogult urammal, — az Isten nyugosztalja haló porában is, — anyakönyvvezető volt, de elsőosztályú, — úgy éltünk, mint a galambok. Pedig nagy természetű ember volt ! . . .

Györgyi szelid alázattal adózott a boldogult Göbölös bácsi emlékének, aki galambként turbékolta végig életét Göbölös néni mellett.

— Igenis, Göbölös néni — rebegte halkan.

— No látod, drága ! Tudod, *ezeknél* minden a ruha, a ruha ! Az esküvői ruha ! Ez !

— Györgyi erőtlenül ismételte :

— Ez ! Persze !

— Mer ezek, ha eccer templomba mennek, ki akarnak ám

csípnyi! Úgyis köll! Hadd tuggyák meg, hogy a házassági esküvel a rendes emberek sorába kerültek! Szóval... drága, ruhát szerzünk majd közös erővel az «ifjú» mátkapárnak!

Nevetett, mint a pajkos gyerek. Ez a kópéság tetszett Györgyinek.

— Szóval — kezdte ismét a kemény özvegy — én már szerezttem egy jó alsószoknyát Czifránénak, még pedig özvegy Göbölös Gáspárnétól magától. A saját esküvői alsószoknyám volt, no!... Oszta van egy jó kendőm is. A többit majd gyűjtsétek össze tik, drága, az osztályban! Az apukáktól meg a nagybácsiktól. No, úgye megteszitek?! Oszta meglesz az esküvő meg az áldás! Egy család rendbe gyün az Isten szent nevében!...

Györgyi sóhajtott. Egy család rendbe jön! Igen, és ebben neki kell munkát vállalnia, neki, akinek szülei «nincsenek rendben...»

— Szívesen segítünk, Göbölös néni, — rebegette pirulva, — ó mert nincs szebb... és jobb, mint másokat boldogabbá tenni...

Az öregasszony jól a szeme közé nézett a leánynak. Györgyi úgy látta, mintha az öreg gránátosnak megremegett volna a szája széle.

— Ejnye, tudod, kis Györgyim, kit juttat a te hosszú szempillád mindig az eszembe?

— Kit, Göbölös néni?

— Az unokámat... Az egyetlen, drága kis unokámat... Nyolc éve temettük el, szegény, drága lölkömet.

Nagy, kövér könnyöröngy gurult le a kemény, barázdás arcon.

— Neki volt ilyen... szép, barna szeme... meg ilyen gyönyörű szempillája!

Kihúzta magát.

— Pedig az apja irodafőigazgató a külügyben!... Három nyelvet beszél perfekt!... Csak ez... ez a kereszt a vállukon!...

— Istenem, Göbölös néni! — Györgyi részvétellel fogta meg a különös öregasszony kezét. Azelőtt nem merte volna megérinteni, mert azt hitte, hogy éles vasból van, de most már tudta: fájó húsból van ez is. Mikor azonban Györgyi meghallotta a «külügy» szót, felütötte a fejét.

— Melyik osztályon van a kedves veje, Göbölös néni?

— Melyiken? A hatodikon. A külföldi magyarok ügyeit intézik ők, drága!

Györgyi szíve megdobbant.

— Szóval a külföldön élő magyarok ügyét?

— Azokét.

Kémlelően nézett Györgyire. Arcizmai nekitüremlettek, mintha mondani akart volna valamit, de aztán megint visszapetyhüdtek nyugalmi helyzetükbe. Végül is győzött benne a közlés vágya.

— A leányom, mikor itthon volt, azt mondta, hogy Párisban van.

— Kicsoda?

Az öregasszony ságva mondta:

— Hát az idesanyád, lelkem!

Györgyivel fordult egyet a rózsalugas. Hát Párisban van? . . . S ezt mástól kell megtudnia? ! . . .

— Nem tudtad? — kérdezte az asszony.

Györgyi némán tekerte meg a fejét. Restellte magát, sírni szeretett volna. Félrefordult Darabosék kertje felé.

— Ha többet tudok, majd megmondom neked, — mondta halkán az öreg. Megszorította Györgyi kezét, és katonás lépéseivel elsietett a kapu felé.

Györgyi úgy ment utána, mint az alvajáró. Páris . . . Páris! Miből élhet az anyja ott?!

Talán éhezik és rongyokban jár. Lehet ezt tovább tűrni? Este vacsoránál egy szót sem beszélt. Apja többször elkezdte a beszélgetést, de Györgyi csak «igen»-nel és «nem»-mel felelt. Végül megsokalta Tibor György:

— Mi van veled, Györgyikém? Tegnap még majd kiugrottál a bőrdőből az osztály sikerei miatt, és ma lógatod az orrodát! Beteg vagy?

— Nem.

— Fáj valamid? . . . Talán valami fiú?!

— Ugyan apa!

— Ki vele! Ne komédiázz! Valami rágja a lelkedet!

Györgyi félrenézett, hogy a könnyeit elrejtse.

— Párisban van. — Csak ennyit mondott.

Csend zuhant a szobára. Tibor építész összerezzen, mintha villanyáram érte volna. Sokára kérdezte:

— Honnan tudod?

— Tudom.

Most keményen csattant az apai szó :

— Nem érdekel az egész, érted?! Nem érdekel!... Megtiltom, hogy kutass! Megtiltom!... A halottaknak adassék békesség!

— De hiszen él! — tört ki fájdalmasan és diadalmasan a leányból.

— Él? Nem él! Meghalt!... Nekem... nekünk meghalt!

Györgyi most az apjára emelte a szemét. Ebben a pillanatban megszűnt minden gátlása, amelyet szigorú apjával szemben érzett eddig. Nem az apát látta már benne, hanem a szerencsétlen, boldogtalan embert.

— De nekem nem halt meg! — mondta nyugodtan és határozottan.

Tibor György mereven nézett a leányára. Györgyi szemrebbenés állta a döbbent, kutató tekintetet. Aztán megszólalt megint :

— És neked sem halt meg, apa! Csak erőszakkal zárod a kriptába... s vele együtt a szívedet is..., az enyémet is...

— Györgyi — kiáltotta az apja. — Te... te nem vagy észnél! Megörültél!... Téged megszállt valami!

A leány dobbantott a lábával.

— Nem örültem meg! Nagyon is észnél vagyok! De nekem anya kell! Anya kell!...

Feltört belőle a visszafojtott sírás, mint az elszakadt gát mögül az ár. Az építész csak állt ott, mint az orvos, aki nem tud segíteni a beteg rohamán, s ezért tehetetlen és sértődött arcot vág. Új volt neki ez a leány, s apai gögijében valóban sértve is érezte magát.

— Mindent megadok neked, amit el lehet képzelni... mindent — motyogta.

— Mindent! Csak szeretetet nem! Anyai szeretetet!

Tibor építész összerándult, majd megfordult, és kisietett az ajtón. Keményen bevágta a nehéz tölgyfaajtót.

Györgyi csendesen sírt. De közben figyelt is. Mintha apja lépései arra haltak volna el, amerre anyja szobája van...

X. FEJEZET.

Mielőtt az osztály szétrebbent volna nagyvakációra, a leányok egész munkát végeztek Czifráék körül. Egy-két hét alatt összehordták a vőlegényi és menyasszonyi ruhadarabokat, sőt a nászajándékot is: egy remek hízott libát és egy állást Czifra Jánosnak. Ezt az utóbbit Disz Pinty szerezte apja gyárában. Így lett Czifra János a Piller és Társa r.-t. vegyészeti gyár kapusa.

Csak a vőlegényi nadrággal volt baj. Czifra Jánosnak olyan vastag volt a mülába, hogy nehezen lehetett megfelelő fekete nadrágot hozzá keríteni. Eta, a mérnök, apróhirdetést akart közzétenni a *Várhely és Vidéke* című elterjedt helyilapban, de a többiek aggályoskodtak:

— Képzeljük el reálisan azt az apróhirdetést, — vélte Seruzád — *«Férfinadrágot keres nászajándéknul a leánygimnázium VI. osztálya!»* — Remek muri volna! Az egész város rajtunk kacagna és...

— ... És másnap tíz nadrágja volna Czifra bácsinak! — állapította meg józanul Györgyi.

— Igen ám! — ellenkezett Márta, — de akkor a fejünkre zúdítanánk tanáraink haragját! Most az összefoglalások idején!

— Stréber! — ítélkezett Pinty. — Látszik, Márta, hogy te odahúzol!

— Márta a józan észhez húz! — ingatta Balsors a fejét, mely olyan gömbölyű volt, mint a gyermekláncfű fehér bóbítája.

Győzött a józan ész, Márta véleménye. Mert a hatodik osztály erről is híres volt. Eleven, huncut társaság, de voltak elvei: már túl voltak a vedlés korszakán.

Nadrág-gondjukban Erzsébethez fordultak tanácsért.

— Hát gyerekek, tudjátok mit? — mondta a tanárnő. — Próbálkozzatok meg a hetedik osztállyal!

Seruzád, az osztály Eleven Önérzete fölszisszent, mintha gombostűbe kapott volna :

— Miért éppen a hetedikhez, Erzsébet néni?

Erzsébet helyett megint Balsors bökte ki az igazságot :

— Miért? Mert azok nagyobbak, mint az elsősök. Tehát az apjuk is nagyobb . . . Így a nadrágjuk is nagyobb, tudniillik az apjuké !

Ez ellen a döntő érv ellen igazán nem lehetett felhozni ellenvetést . . . Mikor Kittyhez fordultak, a Vezér kérdve éneklő hangján felelte nekik :

— Nadrág? Mint olajág a két versenyző osztály kibékülésének szimbólumául? Használt, bő, fényes férfinadrág?

— Jó lesz fénytelen is ! — így Seruzád.

Meg is lett a csodanadrág. Kudlicska Ildikó apja adományozta, aki sertéshízlaló és nagyvágó volt egy személyben. Harmincc entimétert kellett levágni a hosszából, ennyi volt az egész alakítás.

Göbölös néni sem pihent : sürgette Czifráék származási iratait, elintézte az anyakönyvi hivatalt, a plébániát, kimeszeltette a Czifra-hajlékot, «mer' ügye lelkeim, egy új pár illen istállóba csak nem költözködhetik !» . . .

Végigjárta a módosabb házakat egy kis gyerekuha végett, mer' «ügye az ivadékok csak nem nézhetik rongyok közül, hogyan esküsznek örök hűséget egymásnak a szüleik !» . . .

Göbölös nénit már ismerték Várhely módos polgárai. Ha meglátták szembe jönni velük, csendes fohászt rebegtek magukban, s ha még nem volt késő, elsurrantak valami nyitott kapu alá, vagy mellékutcák rejtekhelyeibe, sőt olyasmit is mondanak, hogy Öspörös ügyvéd egyszer egy gazdátlan szódavizes kocsira menekült föl előle, és elkezdte a lovat hajtani. Mire a kocsis ráordított, hogy «hé, be van rúgval az úr?! Ez szóda ám, nem pálinka !» . . .

Hogy józan volt-e Öspörös ügyvéd vagy tényleg volt-e benne szesz, ez nem vitás, mert őbenne mindig volt szesz, de a kaszinóban mégis úgy védekezett, hogy Göbölös nénitől ijedt meg, aki eddig legalább tíz potya-klienset varrt már a nyakába . . .

Hát ilyen tekintélye volt özv. Göbölös Gáspárnénak, a Várhelyi Patronage nyugalmazott fővédőjének. Viszont az is igaz, hogy széles e hazában nem volt egy második honleány, aki elmond-

hatta, hogy 69 vadházaspárt hessegetett már be a törvényes házasság szent karámjába!

Czifráéké lett volna a hetvenedik. Igaz, hogy itt a hatodik osztálynak is bokros érdemei voltak, sőt Göbölösné szinte egy kicsit féltékeny is volt rájuk, mert úgy érezte, hogy ez a kiadós zsákmány mégis csak inkább az osztály horgán akadt meg, mint az övé! Ő csak a merítőhálóval siet kiemelni a nagy halat!

De pályázott Göbölös Gáspárné egy 71. házassági zsákmányra is. Ez lett volna élete legnagyobb tette. Ha ez sikerült volna, akkor elmondta volna ő is Simeonnal:

— Most bocsásd el, uram, a te szolgádat! . . .

Ez a 71. házassági ügy Tibor Györgyné hazamentése lett volna. Nehéz ügynek ígérkezett. Göbölös Gáspárné érezte, hogy ez egymaga kitesz egy nagy tucatot proli-ügyet! De ez a leány, ez a kis érzékeny, finom Györgyi úgy hozzáférközött kérges lelkéhez, hogy képes lett volna vonatra ülni és Párisba elmenni azért a hűtlen asszonyért. Ő tudta, ha ő egyszer Párisban kiszállhatna, akkor már rendet csinálna ott is. A vejével, Tankréddal (furcsa neve volt, de ő ezt is szerette benne: *Melencés Tankréd.*) feliratná egy táblára franciául, kit keres, miért keresi, mi a célja vele — szeretné látni, hogy nem járna-e kezére az a francia rendőr Tiborné megkerítésében?!

Csakhogy az a baj, hogy nem lehet Párisba utazni.

Tibor Györgyi megkapta Göbölös nénitől anyja címét (ha ugyan még ott lakik), és Györgyi írt neki taláalomra egy levelet. Egy egész délutánt elbarkácsolt a levél megfogalmazásával, pedig sok volt a tanulnivalója.

— *Kedves Anyám! Édesanyám! Nem tudom, megtalál-e levelem s azt sem tudom, milyen lélekkel veszed levelem, ha elolvasad.*

Éveken át nem tudtam, merre jársz, édesanyám. Nem volt szabad érdeklődnöm utánad, mert Apa úgy kezelte emlékedet, mint egy halottét . . .

Jaj, ne haragudjál, Édesanyám, ha nem írok elég választékosan, simán, de én nem is akarok simán és választékosan írni. Én csak őszinte akarok lenni, mert itt már csak az segít.

Nekem borzasztóan hiányzol, édesanyám! Minél nagyobb

leszek, annál inkább. Itt lakik a Pestis-gödörknél egy nyomorgó rokkant nagy családjával. A föld alatt élnek (bár most már az én osztályom a VI. segít rajtuk), de én irigylem a Czi/ra-gyerekeket rongyaik között, mert van édesanyjuk! . . .

Édesanyám! Édesanyám! Édesanyám! A könnyeim folynak, mikor ezt a drága szót leírom. Édesanyám! Apa olyan jó, mindent megad, lesi a kívánságomat, de kemény, mint a beton. És mennyit szenved ő is! Engesztelhetetlen az iránt, amit Édesanya, elkövettél velünk szemben, de még mindig rajongva szeret Téged, Édesanyám! Mindig zárkózottabb, különösebb lesz, és én tudom, hogy mindez azért van, mert Édesanyám nincs itt! Szened ő is szegény, szenvedek én is. Te boldog vagy? Tudsz boldog lenni, mikor a másik két ember, akikhez a legközelebb állsz, boldogtalan, csak azért, mert elhagytad őket?!

Én már a leánygimnázium VI. osztályába járok. 164 cm magas vagyok, 58 kilogramm, jórendű volt jélévkor a bizonyítványom. Rajongok a zenéért, bár nem vagyok valami ügyes a zongorában. Szeretek tervezni magyar motívumokból különösen ruhát, szeretnék iparművészni lenni és olyan ruhákat tervezni, amelyeneket még Párisban sem tudnak.

Ugye, de sokat locsogok? Mire való ez? Tán el sem olvasod, Édesanyám! Vagy a kezébe sem kerül levelem?! De most sokkal könnyebb a lelkem! Istenem, de jó!

Édesanyám! Édesanyám, Édesanyám!

Írj legalább ennyit: «élek és én is szeretlek». De ha többet írnál, és még mást is írnál, nem volna nálam boldogabb leány Európában.

Kezedet csókolja örökké szerető leányod:

Györgyi.

U. i. Sok légitámadás van Párisban? Vigyázz ám, Édesanyám, majd imádkozom! Két példányban írom meg ezt a levelet, hogy egyiket megkapjad!

Könnyeivel ragasztotta össze a levélborítékot. A füle zúgott az izgalomtól. De a lelke az könnyű volt, mint a tavaszi bárányszél, mely a Nap felé vitorlázik . . .

Elküldte a levelet egy példányban arra a címre, melyet

Göbölös néni megadott, egy példányban pedig a magyar követség címére továbbbítás végett.

Aztán leszaladt a kápolnába és hosszasan imádkozott. Most már nyugodt volt. Ha az Isten úgy intézi, hogy megkapja a levelet, és édesanyja válaszol, így a legjobb ; ha másként történik, akkor — így akarta a jó Isten.

Jól esett neki ez a megnyugtató áthárítás a Gondviselésre. Rögtön a kápolnai látogatás után elbiciklizett Czfiráékhoz. Nem ment be a hajlékba, mert Czfiráné a kis hordalék-telken teregett éppen.

— Göbölös néni kérdezteti, együtt vannak-e már az iratok? — kérdezte a kerítés mellől Györgyi.

— Még az uram szüleinek a házasságlevele hiányzik. Teccik tunnyi, azok Bukarestben esküttek !

Györgyi összecsapta a kezét.

— No, akkor ebben a naptári évben már nem jön meg !

— De szoltam ám Göbölös nagyságos asszonynak is. Aszonta, hogy valami nagy rokonya van neki, valami . . . valami . . . olyan Bonifác forma. . . valami Lavór Bonifác.

Györgyi nevetve igazította helyre Czfiránét :

— Melencés Tankréd iroda-főigazgató úr az !

— Az . . . az . . . Aszonta, hogy a Tankréd *hugesol* egyet, vagy micsinyál, osztá gyün a házassági levelünk !

— Tudja, néni, a hughesolás azt jelenti : táviratozik.

Hanem a vakáció «kitöréséig» mégsem jött meg a házasságlevelél Göbölösné és a hatodik legnagyobb bosszúságára. Valósággal röstelték már, hogy a kis Miska rovatában még mindig az áll, hogy «törvénytelen». Szegény Tankréd egymásután kapta a dörgegelmes levlapokat Göbölös mamától, dehát szegény feje hiába adta fel a «hugesol»-okat, talán Bukaresten is fontosabb dolgok akadtak, mint két hajdani «mogyer» épületmunkásnak a házasságlevelét lemásoltatni ! Párisból sem postagalambbal jár a levél, még csak repülőgépen sem ! De ha sikerülne is — mondjuk — valami mindentudó postagalambot keríteni, az is alá volna vetve a háború vastörvényének és legalább egy hétig ott kellene turbékolnia a «*postagalamb-cenzura hivatal*»-ban . . .

A hatodik osztály bizony szétrajzott vakációra, a lányok nem tudták kivárni a Czifra-esküvőt. Az évről ünnepeles

keretek között nyújtotta át a diri az osztály képviselőjének az Önképzőkör vándordíját, egy művészi ezüstplakettot, melyre az volt karcolva : «*Az önképzőköri versenygyűlések győztes osztályának.*»

Az igazgató — miután óvatosan megnézte karóráját — ünnepélyes hangon kinyilatkoztatta az egész gimnáziumnak és a megjelent szülőközönségnek :

— Gyönyörű versenygyűléssel nyerte meg a hatodik osztály az idei önképzőköri versenyt. De ezzel kapcsolatban van egy fontos bejelentenivalóm. A felső osztályok a VI. és a VII. osztály indítványára s az önképzőkör tanár elnökének, dr. Mányay Péter tanár úr hozzájárulására kimondták, hogy ezentúl nem lesz több versenygyűlés. Csak osztálygyűlés lesz, minden versengés nélkül. Szeretetlenben, megértésben akarnak nemes munkára kelni a mi kedves leányaink !

Falrengető éljen tört ki az igazgató meleg szavaira. Még a szülők is éljeneztek s megtörtént a csoda : Kitty, a Rettenetes és Seruzád, a pusztai asszony, a sorban megölelték egymást.

XI. FEJEZET.

Már jól a közepe felé járt a vakáció, mikor a postás egy francia felülbélyegzésű levelet adott át Tibor Györgyinek.

Györgyi szívdobogva nyitotta fel: az édesanyja írt. A szeme mohón itta a sorokat.

«Kedves kis Györgyim! Hálás vagyok megható leveledért. Minden nap tízszer is elolvastam és örömmel állapítottam meg, hogy milyen okos, intelligens, nagy leányom van nekem!

Én tudom, hogy nem érdemeltem meg tőled ezt a levelet. Jogosan megvethetsz, és lenézhetsz engem, és én ezzel számoltam is! Csak egyedül a jó Isten tudja, hogy a látszat mögött más a valóság, mint ahogyan talán Neked otthon lefestik . . . Rengeteget küzdöttem és szenvedtem. Hibáztam, de nagyon megbűnhődtem érte. Nagyon megviselt az élet, habár felejthetetlen dicsőségben is volt részem . . .

Sokáig állástalan voltam. Most egy hadianyaggyárban dolgozom. Legalább fenn tudom tartani magamat. Hogy hazamegyek-e? Azt csak a jó Isten tudja megmondani! Míg a háború tart, nehezen engednek el innen. Aztán meg hová is mennék? Hozzád? Boldogan, édes kis Györgyikém! Én tudom, hogy a szívem megszakadna a viszontlátáskor . . . De ez nem tőlem függ, sem Tőled.

Köszönöm, hogy imádkozol érttem. Én is eljárók a templomba, és Tiértetek is imádkozom.

*Számtalanszor csókol a Teutánad sóvárgó, szerencsétlen
édesanydd.»*

U. i. Ezt a levelet senkinek se mutasd meg. Égesd el!

... Györgyi boldog megindultsággal olvasta édesanyja jellegzetes, szálkás betűit. Hát nem felejtette őt el, gondol rá, szegény, sőt «tiértetek» imádkozik, többes számban! Voltak sorok a levélben, melyek bántották. Megütötte a szemét a... hadianyaggyár is! Borzasztó! Munkáskötényben Tibor Györgyné?!

Lehúnyta a szemét. Nem szörnyű színjáték ez az élet? Ma nagytekintélyű ember felesége, holnap hűtlen asszony, aztán ünnepeelt bolygó a művész büvkörében, majd nyomorgó állás-talan, végül munkásnő a hadianyaggyárban!...

Leverten dugta el a levelet. Nem, nem égeti el! Csak nem mutatja meg senkinek. Vajjon mit szólna hozzá Apa? Megszidná érte? Felingerlődne, vagy örülne neki? Kérjen Paula nénitől tanácsot? De hátha nem volna bölcs dolog?

Nem vétek, ha nem teljesíti anyja kérését, hiszen nem ígérte meg! Ezt a levelet nem lehet magában megtartani, rá kell bízni valami bölcs asszonyi szívre. Így jutott Göbölös nénihez. Ott lakott Várhely egyik görbe utcájában lányával, aki a polgármesteri hivatalba járt. Szerencsére egyedül találta Göbölös nénit.

— No úgye tud valamit a vöm! — lelkendezett az öregasszony, miközben az ókulája szarait nagy húsos füle mögé dugta. — Hát az ilyen nagyuraknak, mint a Tankréd, elér ám a kezük minden-hová!

Elolvasta a levelet, aztán becsukta a szemét. Egy darabig malmozott a kezével a hasán, aztán csak úgy dobálta ki magából a szavakat, mint a fáradt vulkán a köveket:

— Büszke... büszke no!... Félúton... félúton... no... Számít... számít... no...

Györgyi várt egy darabig, de a vulkán már nem működött.

— Mire számít? — kérdezte bátortalanul az öregasszonytól. Göbölös néni sunyorgott a szemével.

— Hogy megmutatod az apád uradnak a levelet.

— De Göbölös néni ezt nem tehetem! Hiszen megkért, hogy ne tegyem!

— Én nem mondtam, édes, hogy megtedd, de erre számít. Az illen... illen... emberek eszejárását nehéz ám kiösmerni!... De én ösmerem! Mer' nekem vót dógom velük! Ollan büszkék, mint Nápoleon a kápolnai csata után... de belül reszketnek ám, hogy Istenem, csak kezdené a másik!

Györgyi szedelőzködött. A nagy házassági boronáló búsan eresztette le a fejét.

— Mondom — motyogta — véletlenül elejtenyi a levelet, osztá olvassa el ő is, az építész úr! Hátha megpöndül benne valami!... Jaj de szeretném, tudod!... De szeretném... Ez volna életem koronája!...

Megcsókolta Györgyit jobbról-balról, csak úgy csengett a füle szegény leánynak.

— Hát ennyire már vagyunk! — sóhajtotta. — Nem tudok semmit! Csak azt, hogy édesanyám szeret!

Szinte akaratlanul vitte a lába Erzsébet lakása felé. Úgy volt, hogy Erzsébet Olaszországba megy ki valami nyári egyetemi tanfolyamra, de aztán a háború ezt is meghiúsította. Most éppen rokonaihoz készült Zala megyébe.

Nagy örömmel fogadta Györgyit. Bemutatta édesanyjának és hugának is (Istenem, mennyire egy arcok ezek a Komlódok!), aztán megkínálta egy kis házifőzésű narancsszörppel. Mikor magukra hagyták őket, Györgyi megmutatta neki a levelet. Erzsébet ugrált örömeiben, mint a cinke.

— Hát persze, hogy rendbe jön most már minden! — zengte kellemes hangján... És... és azt gondolom, ne mutasd meg a levelet édesapádnak. Inkább ügyesen mondd el neki egyszer, ha jó hangulatban lesz, hogy mit hallottál édesanyádról...

Györgyi boldog volt. Mennyire igaza van ennek a csupaszív tanárnőnek. Hiába a szív okossága még sincs korhoz kötve. Göbölös néni is jót akar, de az ő szíve olyan, mint a viharharang: megreszketnek tőle az ablakok is. Míg Erzsébet szíve hajnali kis harang. A virág is örömmel nyitja ki kelyhét, ha ezüst szavát meghallja.

Mikor elbúcsúzott Erzsébettől, egy repülőkatona kereste a tanárnőt. Levelet adott át neki. Györgyi mosolyogva nézett a tanárnőre. Erzsébet visszamosolygott rá. Tehát igaz: nemsokára meg lesz az eljegyzés Komlód Erzsébet és Tölgyesy Róbert főhadnagy között!...

Boldogan sietett hazafelé. Levelet írt anyjának. Tele voltak sorai az öröm zsúfolt áradásával, a levél lényege azonban az volt, hogy hazajönne-e, ha mégis sikerülne onnan a löszergyárból elszabadulnia, — elvégre magyar állampolgár! Ő tudna is állást biztosítani neki, már meg is beszélte: a Piller-féle vegyészeti

gyár levelezési osztályán, ahol nyelveket kell tudni . . . De hiszen Anya perfekt német és francia !

Heteken át kellett várni a válaszra. Nem is jött meg a vakációban, e helyett Czifráékhoz toppant be a szülők házassági levele Bukarestből.

Göbölös néni szinte repülőgépen akarta az oltár elé «transzporálni» az ifjú párt, de meg kellett várni, míg a tanuk megérkeznek a pusztáról. Mert Czifráné ebből aztán nem engedett. Az ő rokonainak követelte ezt a méltóságot, hadd lássák, hogy a Moharos Nani — ha egy kissé megkésve is, — de mégis bekötötte a fejét, az Istennél is, embernél is.

Olyan láz, mint a Czifra-telep körül volt a nagy napon, talán csak akkor lehetett, mikor Lógós, a hős kutya, meghozta az első zsákmányt a szájában. Göbölös néni, mint egy légmentes központ riadó esetén, szüntelenül adta a jelzéseket és parancsokat :

— A bal térded még retkes, te Pisti, mosd meg neki Julis !

— Szalagot a Marcsa hajába, vagy virágot ! Ne legyen olyan kopár, mint a banyakemence meszeléskor.

— Ne visszarul add rá a nadrágot, te Julis !

— Most mars a konyhába, anyátok öltözködik ! Völegény úr, kifelé !

Szegény Czifrának is ki kellett sántikálnia a konyhából, mert — hiába — az illendőség így kívánja.

— Vőfélyről nem köll gondoskodni, Czifráné. Lássá, ezzel spóroltak, itt vannak a vőfélyek ! . . .

Rámutatott az ünneplő gyerekseregére. Mintha kicserélték volna őket ! Boldogan csellengték körül a pusztai rokonokat, akik nagytestű gazdasági lovakkal gurultak be a városba. Birkát is hoztak, meg kalinkót. Hát itt nagy lakoma lesz máma !

Felkerült Czifrára Kudlicska Árpád nagyhízlaló fekete nadrágja és Tibor György boldogult apjának régi, kiérdemesült ferencjósakája, továbbá az építész régi frakkinge, amit Paula néni távollétében a cselédleány kissé sárgára talált vasalni . . .

— Jaj Istenem, Istenem ! — sopánkodott Czifráné és beteges, sárga arcára — csodák-csodája — egy kis pir szökött kölcsönbe. — Jaj ides Istenem, csak az eskübe bele ne zavaroggyak !

— Folyton ezt hangoztatta :

— Csak az eskübe bele ne zavaroggyak !

A végén már rácsattant Czifra János rokkant.

— Ne hebetülj má annyit, te asszony! Ha bele is zavarodsz, a pap látya majd, hogy megtartottad az esküdet! Csak rápislant ezekre a tanukra itt.

A gyerekhadra mutatott.

Aztán megnézték egymást.

— Millen szép vagy te, János! sóhajtotta az asszony. — Hja, a ruha!

— Hát te... te meg ollan vagy... ollan, mint egy tés-asszony... — udvarolt Czifra János — osztá ollan síma az arcod, akár a borjúé, akit az anyja nyalt meg!

Göbölös néni már kiadta a parancsot a sorakozóra. Markolt, huzogatott, taszigált, felcserélt, visszacserélt, aztán kiadta a vezényszót:

— Indulj!

A menet megindult, de alig mentek húsz lépést, Czifráné felkiáltott:

— Nincs meg a János!

Hát Czifra, a vőlegény, valóban eltűnt. Vártak egy-két percet, hivogatták, keresték. Nincs, nincs.

— Megszökött volna az oltár előtt? — rántotta fel bozontos szemöldökét Göbölös néni. — Deisze akkor ne kerüljön a szemem elé a szégyentelen!

A menyasszony nagyokat sóhajtozott.

— Illet nem tehet! — A János nem illen gazember!

Hát nem is volt. Mikor már a feszültség közel volt a kirobbanáshoz, Czifra János, a vőlegény szépen besorolt a menet végébe egy hatalmas mezei virágcsokorral.

Törülgette az arcáról a verejtéket és nagyokat szuszogott.

— Mer' hogy a menyasszony csak nem mehet az oltár elé csokor nélkül!

Hát ilyen ember volt, Göbölös néni 70. számú «vőlegénye». Mikor a Szent Kristóf-úthoz értek, melynek közepén a Szent Kristófkápolna állt, egy lompos kutya szegődött hozzájuk. Úgy követte őket lógó, barátságos nyelvvél, mintha családtag volna, régi ismerős, aki a nagy ünnepre messze vidékről érkezett meg. Göbölös néni ráhorkant, a kutya kissé félreugrott, de aztán megint hozzájuk törlészkedett.

Az egyik fiú követ ragadott, de Czifra János rászólt :

— Ne bánts, fiam ! Követségem van. A Lógós küldte el a mai napra maga helyett.

A fiú erre leeresztette a követ. Mindnyájan elszomorodtak. Györgyi, aki Mártival meg Balsorssal a kápolnánál várt a gyülekezetre, nem tudta elgondolni, miért vágnak ilyen illetődött arcot. Azt hitte, a nagy nap hangulata illette meg őket. Györgyi valahol a félhomályos sarokban lapult a két leánnyal a szertartás alatt. Szórakozottan nézte a kápolna egyik támasztó pillérének szegletkövét. Omladékos betűkkel volt rávésve :

— *«Építette Konrád Ferenc és felesége, Bartus Aranka 1796.*

Mikor végignézett ezeken a rom-embereken, akik most íme kivasalt arccal, tisztább szemmel, jó ruhában figyelték a szertartást, — Isten ne vegye bűnül, — ő is ilyen építőnek gondolta magát . . .

XII. FEJEZET.

A fecskék össze-összeverődtek a Tibor-vár tornyai körül. egy kis vándorlási előgyakorlatra. A gólyák nagy körökben adták fiaiknak a repülési magánórákat, hogy a nagy úton semmiféle műhiba ne legyen.

A diákvándorok pedig berajoztak a városba a szeptember gyümölcsérlelő csendjében. A VI. osztály hozzá húzott egy római egyest a sorszámához, és beköltözött a II. emeleti folyosó sarkába.

— Hetedik osztály! — lelkenedett Márta. — El sem hiszem, hogy már hetedik vagyok!

Össze-visszaölelgették egymást: Seruzád, Györgyi, Eta, Márta, Balsors és Disz Pinty, akinek a haja a nyári napfénytől (csodák csodája) visszabarnult a tavalyelőtti színre.

— Hetedikben már kissé konzervatív kezd lenni az ember! — sóhajtotta ártatlan arccal Pinty felé Seruzád. De komoly arcok is vegyültek a derűs, leburnult leányarcok közé. Az egyikre a háborús koszt, a másokra az elesett vagy eltűnt hozzátartozó emléke vetette rá árnyékát.

Györgyi derűje valamennyinek feltűnt.

— De kitűnő színben vagy, Györgyikém! Mintha kicseréltek volna! — örvendezett a pusztai asszony, aki még mindig makacsul ragaszkodott varkocsához. (Igaz, remekül állt neki!)

— Te is, Serikém!

— De te ragyogsz, mintha kicseréltek volna!

Igen, a szeme is másként csillogott Györgyinek, mint azelőtt. Az arca megtelt, a lépése rugalmasabb lett. Hogyisne! Választ kapott anyjától: hazajönne, ha megfelelő álláshoz juthatna. De egy kikötése van: Várhelyre nem jönne sehogy sem, ellenben Pestre vagy más dunántúli városba szívesen.

Igen, dunántúli városba! Györgyi tudta, hogy ez mit jelent:

az ő közelében akar lenni. Behúnyta a szemét. Milyen érzés lesz majd, Istenem, ha először átöleli! Ha megérzi a keze selymét? Vagy a selyem helyett kéreg lesz rajta? Annál édesebb: majd a csókjaival megint selymet derít arra a szegény, áldott kézre!

Lázasan dolgozott az anyja érdekében. Piller bácsi, Pinty apja, hajlandónak mutatkozott arra, hogy a gyár pesti irodájában elhelyezi. Györgyi éppen nekiült a levélnek, hogy megírja anyjának az örömhírt, mikor a rádióból egy mondat ütötte meg a fülét:

«Ellenséges repülőgépek a tegnaptól mára virradó éjjel berepültek Páris fölé, és sok romboló és gyújtóbombát dobtak le a lakóházakra és a munkásnegyedekre. Az épülethárók jelentősek, a lakosságnak veszteségei voltak».

Györgyi megrázkódott. Abbahagyta az írást, és odament az ablakhoz. A koraőszi ég kobaldekén ragyogott fölötte. Minden valószínűtlenül békés volt és megnyugtató. Csak az ő szíve remegett.

Lakóházak? Sok lakóház! De hiszen az ő anyja hadiüzemben dolgozik! Talán éjjeles, és messze van a lakónegyedektől!... No és Páris! Behemót nagy város: mi neki egy légitámadás? Minden érvet felsorakoztatott a saját megnyugtatósára, de talán éppen ezért volt nyugtalan.

Másnap közölték a lapok, hogy az áldozatok száma 212, de ez a szám folyton nő. Aztán 320 lett belőle, majd 452! A harmadik napon megírták a lapok, hogy az áldozatok között magyar állampolgárok is vannak. Estefelé beállított Györgyihez Göbölös néni. Mikor a leány meglátta, kínzottan kiáltott fel:

— Meghalt úgy-e?

Göbölös néni sírva csókolta össze. A kezében táviratot szorongatott:

«Párisi áldozatok közt van Tibor Györgyné is

Tankréd».

Györgyi szeme előtt összefolytak a betűk valami kocsonyás tengerré. Csak ez a két szó ugrált ki a tengerből mint nyugtalan sziget: «áldozatok koezt...» Milyen furcsa: «koezt, koezt». Furcsán, gonoszul és makacsul fúródott bele a szemébe: *koezt, koezt!*... Égette és fázatta ez a szó, szinte fizikai fájdalmat okozott neki.

Aztán leomlott a kerevetre, és halkán, megsemmisülten kez-

dett zokogni. Nem volt ebben a zokogásban panasz, vagy lázadás, csak valami megrendítő, tehetetlen, gyermeki fájdalom. Miért? Miért történt ez így?!

Az öreg gránátos gyengéden simogatta, és becézgette. Bejött Paula néni is. Mikor elolvasta a táviratot, keresztet vetett:

— Isten nyugosztalja! — sóhajtottá őszinte fájdalommal.

Györgyi betámolygott a másik szobába. Egyedül akart lenni fájdalomával. Hát vége minden szép álomnak! Lélekben már itt-hon volt önála, már átfűtötte elhagyott, árva lelkét a szeretet, és akkor, — Uram, Uram, miért, miért?!

— Hát ezzel büntetsz? — ismételte sokszor. — Most már szabadjára engedte könnyeit, és nem vette észre, hogy kinyílt az ajtó, és belépett apja.

— Györgyikém, mi van veled? — kérdezte Tibor zokogó leányától.

A leány fölkel, és anélkül, hogy ránézett volna apjára, átnyújtotta neki a táviratot. Az építész elolvasta, és felkiáltott:

— Istenem? . . . Licikém!

Leroskadt az asztal mellé, és tenyerébe temette arcát.

Györgyi hirtelen abbahagyta a sírást.

— Csak nem gyászolsz, Apa?!. . . Csak nem fáj a szíved?!

A férfi felemelte dúlt arcát:

— Hogy mondhatsz ilyet, Györgyi?!

A leány szavai úgy hasítottak most, mint a kemény forgácsok, melyek a fejsze nyomán pattannak le a tönkről:

— Hogy mondhatok? Hát mit mondjak, Apa?! Te nyolc éven át nem érdeklődtél anya után!

— Nem igaz! Tudtam, hol van!

— És akkor? Miért nem hívtad haza?!

— Én? Hazahívni?... Ilyen gondolat! Mikor itt hagyott! ...

A leány gondolkozott néhány pillanatig, aztán kitört belőle a szemrehányás vihara:

— Persze! A logika szerint igazad van! Minden érv melletted szól. Vétkezett, hát bűnhődjön! Pusztuljon! . . . A büszkeség nem engedi, hogy csak egy bátorító szót is szólj hozzá! . . . A büszkeséged azt sem engedte meg, hogy megkérdezd egyetlen gyermekedtől: «Mit érzel, kisleányom anya nélkül?! Próbáljuk meg, hátha megtért már édesanyád . . ., hátha vezekelni akar?! . . .»

Nem, nem! Erre nem voltál képes, apa!... Csak az üzlet, csak a hírnév..., csak a vár..., csak a bosszú!...

A férfi megragadta leánya kezét.

— Ne folytasd, mert megölsz a szavaiddal!... Büszkeség? — az igen! De nem: bosszú, nem!... Hiszen én ma is szerettem!... Talán jobban, mint valaha!...

Tehetetlenül roskadt le a karosszékre. Testét rázta a férfi-fájdalom.

Györgyi megrendülve nézte az összeomlott embert, aki az ő apja volt. Beton-ember, új Kőműves Kelemen..., aki ebbe a várba építette bele boldogságát és álmait. De csak most érzi, hogy visszavonhatatlanul boldogtalan, most, amikor már nem él az, akit mégis mindenkinél jobban szeretett a világon...

Sokáig ültek így némán, szenvedve egymás mellett. A tervezőben megszólalt a telefon.

— Menj, Györgyi, kapsold ki! — mondta Tibor fáradtan leányának. Mikor Györgyi visszajött a tervezőből, az építész már megnyugodott kissé. Elszántan mondta leányának:

— Azonnal rohanok Pestre a külügybe! Velem jössz, Györgyi?

A leány alig tudta lebeszélni apját, hogy másnapra halaszszak az utat. Végre győzött azzal az érveléssel, hogy délután a külügyben úgy sincs hivatalos óra. Az építész még aznap este feladott egy hosszú táviratot a párisi követséghez: ha még nem késő, ne temessék el feleségét a tömegsírba. Díszes koporsóba tegyék külön sírhelyre, a költségeket táviratilag utalja át a Nemzeti Bankon keresztül. Különben is haza akarja szállíttatni a holttestet, mielőtt lehetséges.

Még aznap este elkérte az igazgatótól és Erzsébettől Györgyit, reggel pedig száguldottak Pestre. A külügyben először is Melencés Tankrédhoz mentek, aki szíves méltósággal, tartózkodó részvétellel fogadta őket. Györgyi gyászában is kíváncsian szemlélte a férfit, aki Göbölös néni veje volt. Valahogy ilyennek képzelte: kissé kopaszodónak és pedársnak. Beszélgetés közben megtudták, hogy Tibor Györgynek egy régi osztálytársa is a külügyben van, valami dr. Valkányi-Weininger Péter osztályfőnök a külkereskedelmi osztályon.

A miniszteri osztályfőnök tüntető barátsággal fogadta az

országos nevű építész. Mikor meghallotta, miről van szó, részvétét fejezte ki. Monokliját közben csendes előkelőséggel ejtette le szeméről, és némán szorongatta barátja kezét.

— Ha óhajtod, felhívhatjuk telefonon Párist, — ajánlotta előzékenyen. Tibor kapva-kapott az alkalmon :

— Az összeg nem számít, kérlek !

Valkányi-Weininger azonban előzékenyen tiltakozott :

— Bocsáss meg, Gyurkám, de ez hivatalos beszélgetések számít ! Elvégre itt egy magyar állampolgárról van szó, aki elesett a kötelességteljesítés mezején! . . .

Három hosszú órát váraoztak Valkányi-Weininger előszobájában. Mikor végre jelentkezett Páris, Valkányi félbeszakította tárgyalásait, és behívta szobájába Tibort és Györgyit.

Először Valkányi szólt a telefonba : ha még nem temették el a légítamadásnak áldozatul esett Tibor Györgyné magyar állampolgárt, akkor a férj kérésére . . .

Hirtelen félbeszakította mondatát.

— Hogy? . . . Hogy? . . . Nem értem ! Nem halt meg? . . . — most az építészhez fordult. — Gyurkám, gyere, vedd át a kagylót !

Távolról, mint a szű percenése, hallatszott Tibor György fülébe :

— . . . az első jelentések úgy szóltak, hogy meghalt . . . , de a kóházban magához tért . . . sebesülése súlyos . . . a szemvilága veszélyben van . . .

Tibor vad mohósággal dobálta bele a kagylóba a szavakat :

— Költségemre a legkiválóbb orvosok kezeljék . . . Átutalok még ma egy nagyobb összeget . . . és . . .

Valaki most franciául szólt bele, aztán német szó zúgott fel, bűgás, . . . morsejelek . . . Tibor rekedtre ordította magát, de nem lehetett segíteni : a beszélgetés megszakadt.

Sebaj ! A lényegét tudták. Györgyi nyakába ugrott apjának és Valkányi-Weiningernek :

— Él ! Él ! Apa, megjön az én édesanyám ! Az édesanyám !

Tibor hátrasímtotta öszülő haját, és az ajkába harapott. A leánya feje fölött kinézett az ablakon arra felé, ahol a kék ég titokzatos kelyhe borul a budai dombokra. Valkányi monoklija pedig egyszerűen lepattant a szeméről. Nikotinos torkával krárogott egyet, és szintén a messze tájat kereste a szemével.

Tibor mély érzéssel csókolta meg leányát.

— Györgyikém, egy kicsit csillapodj örömmel! A seb súlyos, az ember nem tudhatja...

Györgyi megtörölte a szemét:

— Ne gondolj a legrosszabbra, apa! Most már nem lehet, hogy elpusztuljon édesanyám. Érted? Nem lehet! Az Isten nem engedi! Megváltotta magát szenvedéseivel... és mi is hozzájárultunk a megváltásához a fájdalomunkkal...

A két férfi jelentősen nézett össze. Kiegyezett életük hamuján is átsütött ennek a tiszta leányléleknek kemény, makacs hite és bölcsesége.

Izgalmas hetek következtek ezután. Az Ikerhegyen megvolt már az almaszüret, kipréselték már az édes mustot is az érett szőlőből, mikor megjött a hivatalos értesítés: Tibor Györgyné útra kelhet. A leghivatalosabb értesítés magától az asszonytól jött. Levél. Györgyihez írta.

Kedves, édes kis Leányom!

Alig várom már, hogy megérkezzem Hozzád. A jó Isten borzasztóan megpróbált, de azt hiszem, megérdemeltem. Nem tudom, ráismersz-e majd édesanyádra?!... A sok szenvedés bizony megviselt... Elfogadom azt az üdülőt, amit a Magyar Állam kiutalt nekem (dehogyan a magyar állam utalta ki: Tibor ajánlotta fel a várat «üdülésre», csak az asszonynak nem volt tudomása róla.) Valaki elkísér a hosszú útra. Kicsit gyenge is vagyok még. Az üdülőből majd táviratozom Hozzád. A közeli viszontlátásig milliószor csókol a Téged nagyon szerető édesanyád.

Géppel volt írva a levél, de az aláírás Györgyi édesanyjáé volt. A Tibor-vár lakói virágokkal díszítették fel a várva-várt vendég szobáját. Tibor eléje utazott Linzig. Mikor az autó ajtaja kinyílt a Tibor-vár nyaralójában, fekete szemüveges, őszes asszony lépett ki rajta Tibor mellől.

Györgyi felsikoltott:

— Édesanyám!

Repült az anyja nyakába. Zokogva ölelték, és csókolták egymást. Tibor belekarolt a feleségébe, és gyengéden mondta neki:

— Ne igazsd magadat, Licikém!

Hanem még végig kellett állni Csótány Gergely hivatalos köszöntőjét. Hatalmas krizantém-csokor reszketett a kezében. Mikor átadta, végigsimította zavarában fehér varjúszárnny-bajuszát, aztán csak annyit tudott kinyögni, hogy «hásze» . . . A többi bennragadt szipákoló szájában.

Tiborné hálásan nézett rá, kezét fogott vele és az egész háznéppel. Aztán megindultan mondta az urának:

— Milyen jók vagytok ti, György! Édes, kis leányom, — fordult Györgyihez. — Látok ám a félszememmel, amelyet meg tudtak menteni . . .

Györgyi lehajtotta a fejét. Aztán belekarolt az anyja karjába. Egyik oldalon ő, a másikon apja vezette a drága vendéget. Mikor felértek a felvirágozott szobába, Tiborné meghatottan suttogetta:

— Ezentúl minden máskép lesz . . . Minden . . . Az Úristen összetört, . . . de fel is emelt . . . És most már itt a tiszta magaságban élek veletek . . .

Györgyi áhítattal simogatta anyja sebhelyes kezét.

Csengettek. A postás. Táviratot hozott Györgyi címére. A leány izgatottan bontotta föl a táviratot:

— *Mindnyájan veled érzünk ebben a percben stop, Isten áldását kérjük rád és szüleidre stop*

a hetedik osztály.

— Nahát! Ez a «stop» ez biztosan Seruzádtól származik — gondolta Györgyi. Csak ő ért az ilyen szakkifejezésekhez. Boldogan adta anyja kezébe a táviratot.

— Ez a mi osztályunk!

Csak ennyit mondott, de az arca ragyogott a büszkeségtől.

UDORSMARTY M. MEGVEI KÖNYVTÁR
SZEKESFEHÉRVÁR

3 010000 570431